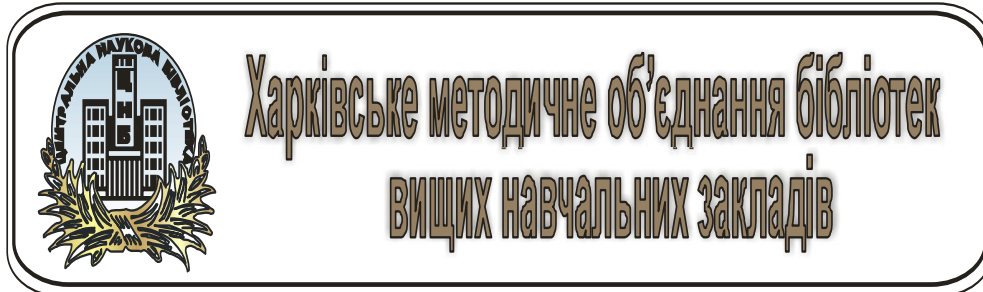

Зміст:

1.	Вступ	1
2.	Обслуговування користувачів	2
3.	Комплектування, організація і збереження фондів	4
3.1.	Створення електронних колекцій бібліотек	10
4.	Наукове опрацювання документів. Організація пошукового апарату	13
5.	Довідково-бібліографічне та інформаційне обслуговування	15
6.	Соціокультурна діяльність	23
7.	Наукова діяльність. Науково-методична робота.	30
8.	Професійний розвиток бібліотечного персоналу	40
9.	Автоматизація бібліотечно-бібліографічних процесів	44
10.	Управління. Робота з персоналом	47
10.1.	Організація зв'язків з громадськістю і створення позитивного іміджу бібліотеки	53
11.	Матеріально-технічна база бібліотек	56
12.	Нове у роботі бібліотек	58
13.	Список скорочень	62
14.	Додатки:	
14.1	Таблиця основних статистичних показників роботи Харківського зонального методичного об'єднання бібліотек вищих навчальних закладів III-IV рівнів акредитації. Звіт 2015 рік – План 2016 рік	64
14.2	План проведення науково-практичних конференцій, семінарів, нарад тощо для бібліотечних працівників Харківського зонального методичного об'єднання на 2016 рік	105

Харківське зональне методичне об'єднання це **35** бібліотек державних вищих навчальних закладів **III-IV** рівнів акредитації. Сукупний фонд на кінець **2016** року налічує понад **22,8** млн. документів. Бібліотеки обслужили всіма структурними підрозділами **877 883** користувачів, яким було видано **21 660 183** документи.

Діяльність бібліотек була зорієнтована на сприяння реалізації державної політики в галузі освіти, науки та культури, підвищення якості інформаційного забезпечення освітньої та наукової діяльності, спрямована на впровадження сучасних інформаційних технологій, інноваційних форм роботи та подальше розширення інформаційно-бібліотечних послуг.

У **2016** році дату заснування своїх бібліотек відзначили: **НБ ХНПУ імені Г. С. Сковороди – 205** років; **ФБ ХНАУ імені В. В. Докучаєва – 200** років; бібліотеки **ХДАДМ і ВДНЗУ «УМСА», НБ НФаУ – 95** років; **Загальна бібліотека НУЦЗУ – 80** років.

Особливу роль у роботі бібліотек Об'єднання відіграє корпоративна співпраця, яка розширює їх можливості у задоволенні потреб сучасної освіти. З метою розширення доступу до інформації бібліотеки докладають багато зусиль до втілення корпоративних проєктів. Бібліотеки Об'єднання протягом року брали участь у міжнародному проєкті Бібліотеки Конгресу США - Світова цифрова бібліотека (англ. World Digital Library) і Загальноєвропейській цифровій бібліотеці «Europeana», «Україніка наукова», ELibUkr - «Електронна бібліотека України: створення Центрів знань в університетах України», Асоціації «Інформатіо-консорціум», Консорціумі e-VERUM, проєктах «Наукова періодика України» і «Система реферування наукової літератури» НБУВ, «Корпорація користувачів АБІС UniLib», корпоративних проєктах ННМБУ, науково-освітній мережі Уран, науковому корпоративному проєкті «Книжкові пам'ятки України» НБУВ, «БібліоСинергія» тощо.

Продовжувалася робота бібліотек у проєктах **ЦНБ ХНУ імені В.Н. Каразіна – «eScriptorium - архив рідких видань і рукописей для науки і образования»** і «Єдина картка читача бібліотек ВНЗ м. Харкова».

Бібліотеки ВНЗ Харкова продовжували брати участь і у проєктах **ХДНБ імені В. Г. Короленка**: «Метабібліографія Харківщини»; «Електронний зведений каталог періодичних видань, що надійшли до провідних бібліотек м. Харкова»; «Соціальні комунікації: зведений каталог надходжень до бібліотек Харкова»; «Бібліотекознавство. Бібліографознавство. Книгознавство: каталог ХДНБ», участь у корпоративних проєктах –

мультимедійному регіональному проєкті «Бібліотечна енциклопедія Харківщини» і електронному рекомендаційному бібліографічному ресурсі – краєзнавчому блозі «Історія Харкова у пам'ятних дошках».

З липня **2015** року по липень **2016** року **НБ НТУ «ХП»** проводилися роботи в рамках грантової програми «Нарощування цифрового потенціалу громадського суспільства» Відділу преси, освіти та культури Посольства США в Україні.

Обслуговування користувачів

До послуг читачів бібліотек Об'єднання у **2016** році працювало **185** читальних залів на **11 162** місця та **154** абонементи. В структурах окремих бібліотек відбулися зміни, тому, у порівнянні з **2015** роком, на **7** зменшилася кількість читальних залів, на **387** зменшилася кількість місць у читальних залах. Так наприклад, за даними звітів бібліотек, один з читальних залів **НБ СумДПУ імені А.С. Макаренка** було розформовано з відчуженням приміщення. На **90** посадкових місць зменшилася їх кількість у читальних залах гуртожитків **НБ ХДУХТ**. На **60** зменшилася кількість посадкових місць у читальних залах **НТБ УкрДУЗТ**, на **93** зменшена кількість місць для читачів у читальних залах при кабінетах та кафедрах **НБ НТУ «ХП»**.

У структурі читальних залів деяких бібліотек, таких як **ХНМУ** і **ХНЕУ** передбачені зали для іноземних студентів. На ділянках бібліотек, де обслуговуються англomовні студенти або студенти англomовного навчання, все частіше працюють фахівці, які володіють англійською мовою. Наприклад, на абонементі іноземної літератури **НБ СумДПУ імені А. С. Макаренка** працює фахівець зі знанням двох іноземних мов.

Протягом останніх років продовжує зменшуватися кількість користувачів за єдиним реєстраційним обліком і у **2016** році становить **281 677** осіб. Так, у порівнянні з **2011** роком, кількість користувачів за ЄРО зменшилася більш ніж на **48** тисяч. Цифру кількості віддалених користувачів надають лише **42,9 %** бібліотек, в зв'язку з тим, що їх програмне забезпечення не надає можливості рахувати цей показник, деякі бібліотеки не мають власних сайтів.

За даними звітів минулого року всіма структурними підрозділами бібліотек Об'єднання обслуговано **877 883** користувачі, кількість виданих їм документів становить **21 660 183** одиниць, зафіксовано **13 211 289** відвідувань бібліотек. Порівняно з **2015** роком, зросла кількість відвідувань читальних залів, абонементів бібліотек і веб-ресурсів бібліотек більш ніж на **2** мільйони, однак кількість користувачів і виданих їм документів зменшилася. Такі розбіжності у статистиці можна пояснити незбалансованим підходом до деяких показників роботи бібліотеки.

Недовиконання деяких показників роботи **ІБЦ ХДЗВА** пояснюється недобором студентів першокурсників, скороченням бюджетних місць, недостатньою кількістю нової літератури, скороченням першого семестру навчання. У порівнянні з **2015** роком загальна кількість користувачів **НБ ХНПУ імені Г. С. Сковороди** зменшилася майже на **16 %**, в зв'язку з суттєвим зменшенням студентів, які залишилися одержувати ступінь магістра. Негативно вплинув на показники роботи **НБ УІПА** той факт, що ННПГОТ в м. Стаханов і досі

залишається на окупованій території, фонд бібліотеки якого налічує понад **257** тис. документів. **Науковою бібліотекою** припинено співпрацю з Науково-консультативним центром, який організовував роботу з філіями **ХНУРЕ**, де зараз складна політична ситуація, тому було списано майже **2 000** примірників документів.

За статистикою багатьох бібліотек зберігається тенденція скорочення видачі документів на паперових носіях і збільшення використання мережних локальних документів. Так, у порівнянні з **2015** роком кількість використання мережних локальних документів зросла майже на **6** млн. Цей цифровий показник у **НБ ХНМУ** дорівнює **6 519 923**, однак ці дані бібліотека не включає до загального показника «Видано документів з власного фонду».

У бібліотеках Об'єднання продовжували працювати кафедральні бібліотеки. Слід зазначити, що у деяких ВНЗ останні роки прослідковується зменшення кількості відвідувань кафедральних бібліотек, наприклад у **ХНПУ імені Г. С. Сковороди**. Два кафедральних зала у **ХНАУ імені В. В. Докучаєва** минулого року було розформовано.

Для забезпечення авторизованого доступу до повних текстів науково-методичних видань **НБ УПА** у бібліотеці ННППІ м. Бахмач (Артемівськ) у звітному році було створено БД «Читач».

У цілому спостерігається ріст відвідувань Web-сайтів бібліотек або сторінок бібліотек на сайтах ВНЗ, однак **7** бібліотек Об'єднання такий облік не проводять.

26 бібліотек ВНЗ Харкова продовжували роботу у корпоративному проекті «Єдина картка читача бібліотек ВНЗ Харкова», який діє з **1** вересня **2013** року. У **2016** році **бібліотека ХДАК** приєдналася до цього корпоративного проекту. Проект передбачає доступ до паперових фондів та електронних ресурсів студентів і викладачів ВНЗ міста шляхом безкоштовного обслуговування у читальних залах усіх бібліотек, які увійшли до цього проекту. Про умови і переваги цього проекту фахівці бібліотек надавали інформацію студентам і науково-педагогічним працівникам під час масової видачі літератури, на заняттях з формування інформаційної культури користувачів, тощо. На своїх сайтах бібліотеки розміщали інформацію про проект, адреси веб-сторінок учасників та посилання на їх електронні каталоги. Задля популяризації цієї послуги, бібліотеки створювали відео-роліки і відео-клипи, флеш-видання, розробляли різноманітну друковану рекламу тощо. У звітному році вийшли друком матеріали **XVIII** Міжнародної науково-практичної конференції Короленківські читання. «Бібліотеки, архіви, музеї: інноваційні моделі розвитку», де була розміщена стаття фахівця **ЦНБ ХНУ імені В. Н. Каразіна**. У цій статті «Бібліотечний ревізор» або «Дорожня карта» академічного бібліотечного простору Харкова» проаналізовано хід дослідження, присвяченого практичній дії проекту "Єдина картка читача", бібліотечними ревізорами були зроблені проміжні висновки щодо покращення і вдосконалення бібліотечного обслуговування у межах загального академічного простору та взаємовикористання ресурсів.

У період масової видачі навчальної літератури студентам-першокурсникам бібліотеки Об'єднання застосовували груповий метод обслуговування. Наприклад, **НБ ХНУРЕ** у звітному році, протягом трьох днів обслужила понад **640** користувачів, які отримали майже **9 500** документів. Підготовка до проведення масової видачі для першокурсників ведеться заздалегідь та включає консультації з викладачами, редагування списків рекомендованої літератури, розподіл наявних видань для груп, складання комплектів і доставка до пунктів обслуговування.

З метою покращення якості обслуговування користувачів, бібліотеки здійснювали платні послуги, які можуть надаватися навчальними закладами. Так наприклад, **НБ УПА** минулого року надано платних послуг на суму **39 508** грн. Серед платних послуг цієї бібліотеки: складання бібліографічних списків до дисертацій; дипломних і курсових робіт; сканування документів; друкування документів з зовнішнього носія інформації. Серед платних послуг **НБ ХНУРЕ**: копіювання документів і сканування, друк текстів, складання бібліографічних списків. Багатьма бібліотеками Об'єднання переселенцям надавалася можливість користуватися читальними залами та інформаційними ресурсами.

Значну увагу бібліотеки Об'єднання приділяли роботі із запобігання читацької заборгованості. У цій роботі бібліотеки використовували як традиційні форми і методи, такі, як проведення бесід з першокурсниками про Правила користування бібліотекою та відповідальність за збереження документів, перереєстрація користувачів, опрацювання наказів ВНЗ про відрахування, зміну прізвищ і академічну відпустку студентів, надсилання списків-нагадувань студентам-боржникам і нагадування за телефоном, надсилання списків студентів-боржників у деканати і на кафедри, своєчасне інформування старост груп про заборгованість студентів, надсилалися повідомлення про повернення літератури на електронні адреси відрахованих студентів та тимчасових боржників. Також бібліотеки використовували SMS-повідомлення, соціальні мережі, проводили акції «Тиждень повернутої книги» або «Тиждень прощення боргів», тощо. Наприклад, **НБ ХНТУСГ** минулого року згідно Правил користування бібліотекою **44** читачі, які вчасно не повернули літературу, були позбавлені права користатися бібліотекою.

З метою задоволення запитів на відсутні у фондах документи бібліотеки у своїй роботі використовували МБА і ЕДД, які залишаються актуальними сервісами. Послугами МБА минулого року скористалися **423** абоненти, яким видано **1 411** документів. Для читачів своїх бібліотек з інших бібліотек було отримано **4 829** документів. Послугами МБА і ЕДД користувалися усі категорії користувачів. Минулого року припинено дію ЕДД у **НБ ХНУРЕ**, попит на цю послугу істотно знизився завдяки організації на сайті бібліотеки ресурсу Електронних навчально-методичних комплексів (ЕНМК).

З метою залучення студентської молоді до читання **бібліотекою ХДАК** традиційно, з нагоди святкування Дня студента, визначався «Кращий читач року», який отримав грамоту і пам'ятний сувенір.

Готуючись до відкриття нової будівлі навчально-бібліотечного комплексу, яке планується у **2017** році, у полі постійної уваги **НБ НЮУ імені Ярослава Мудрого** перебувало розширення номенклатури бібліотечних послуг, у т.ч. платних.

Комплектування, організація і збереження фондів

Протягом року формування системи фондів бібліотек Об'єднання було орієнтовано на розвиток освітнього процесу і наукових досліджень ВНЗ, враховувалися замовлення кафедр і тематико-типологічні плани комплектування бібліотек. Бібліотеки поповнювали свої книгозбірні документами у традиційному і електронному вигляді за рахунок купівлі, передплати, книгообміну, дарування, отримання документів від

користувачів замість загублених, дисертацій та авторефератів за обов'язковою розсилкою, документів від видавничих центрів ВНЗ, переданих на зберігання студентських дипломних робіт. Одержані документи проходили сумарний і індивідуальний облік у облікових документах бібліотеки. У звітному році **бібліотекою ХДАК** було прийнято рішення про сумарний облік мережевих локальних документів, які доступні користувачам.

Нажаль, у багатьох бібліотеках Об'єднання гостро постає проблема подальшого формування фондів відповідно до профілю ВНЗ та інформаційних потреб користувачів. У багатьох бібліотеках вже тривалий час існує проблема своєчасного та повноцінного документопостачання. На це впливають такі негативні чинники, як відсутність фінансування на закупівлю документів або скорочення бюджетних асигнувань на комплектування, підвищення вартості друкованої продукції на книжковому ринку України, відсутність у країні видавництва відповідно до профілю навчання. Комплектування фондів багатьох бібліотек новими книжковими виданнями найчастіше здійснюється документами від видавничих центрів ВНЗ. Нажаль, малозабезпеченими або зовсім не забезпеченими у багатьох бібліотеках залишаються нові спеціальності. Протягом року бібліотеки продовжували займатися вторинним відбором документів, обліком, технічною обробкою та інвентаризацією, забезпеченням режиму зберігання фондів тощо.

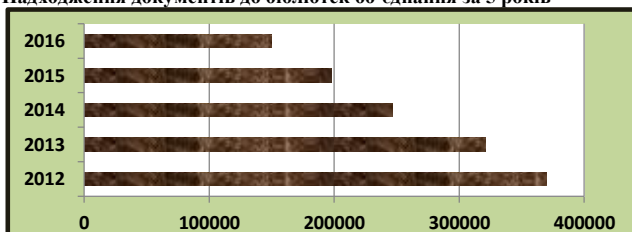
Сукупний фонд бібліотек ВНЗ методичного Об'єднання на кінець звітного року складав **22 826 852** документів, кількість нових надходжень – **215 933** примірника, або **91,2 %** від кількості надходжень документів у **2015** році. У своїх звітах бібліотеки відзначають, що зберігається тенденція скорочення нових надходжень документів за останні роки, дивись *Діаграму № 1. Надходження документів до бібліотек Об'єднання.*

За даними звітів продовжує зростати бібліотечний фонд державною мовою і становить **35 %** від сукупного фонду бібліотек у **2016** році, дивись *Діаграму № 2. Сукупний бібліотечний фонд державною мовою. Сукупний бібліотечний фонд за видами видань* також представлено у *Діаграмі № 3.*

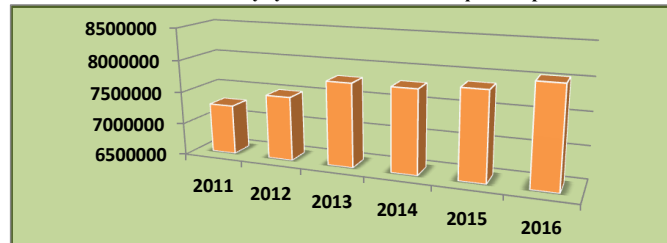
За цільовим призначенням продовжує зберігатися тенденція зростання навчальних видань у фондах бібліотек. Так наприклад, минулого року кількість навчальних видань від загальної кількості нових надходжень становить **52,3 %**, тоді, як кількість надходжень до бібліотек наукової літератури суттєво зменшується і становить лише **35,7 %**, дивись *Діаграму № 4. Надходження документів до фондів бібліотек за цільовим призначенням.* Необхідно відзначити, що **НБ ХНМУ** у звітному році здійснено закупівлю наукової літератури, у порівнянні з попередніми роками, коли науковий фонд здебільше поповнювався виданнями, отриманими переважно в дар або за міжбібліотечним обміном. Особлива увага була приділена поповненню фонду виданнями з військово-медичної тематики та військової підготовки.

Діаграма № 1

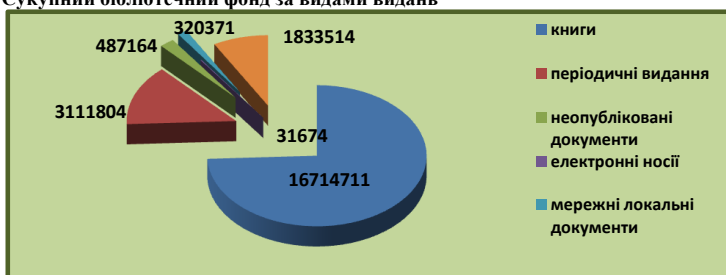
Надходження документів до бібліотек об'єднання за 5 років

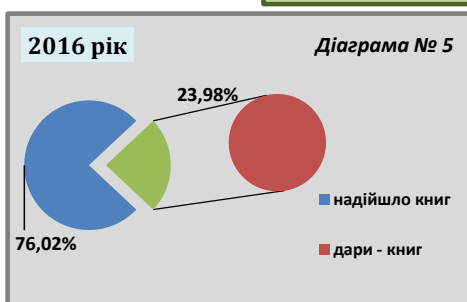
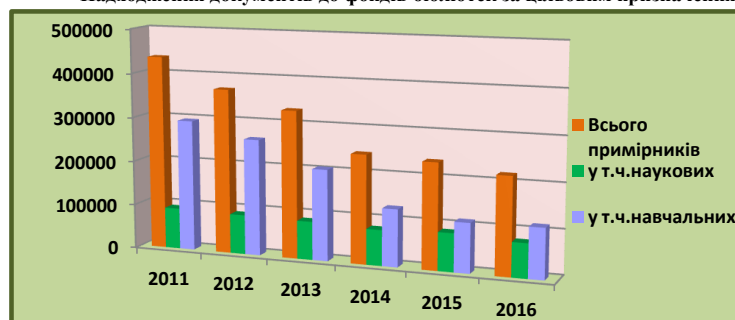
Діаграма № 2
Сукупний бібліотечний фонд державною мовою

Діаграма № 3
Сукупний бібліотечний фонд за видами видань

Діаграма № 4
Надходження документів до фондів бібліотек за цільовим призначенням

висвітлювали на своїх сайтах.

47 % нових надходжень до фондів **НБ НІУО імені Ярослава Мудрого** складають дарунки авторів, учених університету, інших навчальних закладів і організацій. Наприклад, **бібліотека ХНУМ** одержала в дар такі цікаві видання, як А. Гензельт Правила фортепианної

игры (1868 рік видання), И. С. Бах Кантаты №№ 41-50, М. Петухов Народные музыкальные инструменты (1884 рік видання) тощо. Минулого року фонд рідкісних та цінних видань **НБ ПНПУ імені В. Г. Короленка** збільшився на **688** примірників, вагома частина яких – книжкова колекція українського літературознавця, доктора філологічних наук, член-кореспондента НАН України Г. М. Сивоконя. **ФБ ХНАУ імені В. В. Докучасва** отримала в дар від автора монографію «Полтавське сільськогосподарське товариство (1865-1920 рр.): історія, звичаї, першопостаті», присвячену історії Полтавського сільськогосподарського товариства. Цінною була інформація доцента В. М. Самородова, автора цієї монографії, про О. В. Ходака, який був ректором Харківського сільськогосподарського інституту з 1929 року, адже про нього немає ніяких відомостей в університеті.

В умовах дефіциту фінансування бібліотек, посилювалися міжбібліотечні комунікації, зокрема, такі як вітчизняний і міжнародний книгообмін.

У **26** бібліотеках Об'єднання тривала робота з формування і збереження фондів рідкісних і цінних видань. На кінець звітнього року цей фонд становить понад **710** тисяч примірників, або більш ніж **3 %** від загального фонду бібліотек. Збереження рідкісних і цінних видань є одним з пріоритетних напрямків діяльності бібліотек Об'єднання.

Минулого року **НБ ХНУМГ імені О. М. Бекетова** було відокремлено фонд рідкісних і цінних видань; у структуру бібліотеки введено Відділ рідкісних і цінних видань, до якого увійшли рідкісні, особливо цінні документи, що мають наукові, історичні та поліграфічні особливості, пов'язані з історією університету, з галузями знань, відповідних профілю підготовки фахівців в університеті. На кінець звітнього року фонд відділу становить **5 608** примірників. Цей фонд створено завдяки фронтальному перегляду фондів і вивченню каталогів бібліотеки. Складається фонд відділу з різних типів і видів вітчизняних та іноземних видань, наукової, навчальної, довідкової, інформаційної, виробничої і науково-популярної літератури.

Протягом року, на запит ННСГБ НААН, **ФБ ХНАУ імені В. В. Докучасва** було підготовлено інформацію щодо кількісного складу наявних у фонді книжкових пам'яток та їх бібліографічний опис, які повинні увійти до єдиного реєстру книжкових пам'яток. За даними бібліотеки, у фонді виявлено **147** стародрукований і рідкісних видань.

За Наказом №153 від **24.02.2016** року МОН України **ЦНБ ХНУ імені В. Н. Каразіна** були виділені кошти, необхідні для забезпечення збереження і належного функціонування Наукового об'єкта, що становить національне надбання – «Фонд книжкових пам'яток ЦНБ» у обсязі **50 000** грн. Кошти були направлені на застосування превентивних заходів – створення цифрових копій двох річних підшивок (1880-1882 рр.) особливо цінного періодичного видання – газети «Южный край», що виходила у Харкові щоденно з **1 грудня 1880** р. до **3 грудня 1919** р. ТОВ «Електронні архіви України» (ЕЛАУ) виконана робота зі створення цифрових копій цих документів. Дана робота проведена з метою подальшої консервації оригіналів, а також забезпечення вільного доступу до електронної копії у мережі Інтернет для використання у наукових дослідженнях істориків, краєзнавців та інших.

НБ ХНТУСГ протягом року продовжувалася робота з вивчення і виділення в окремий фонд рідкісних і цінних видань, на кінець **2016** року було виявлено **60** примірників таких видань.

На поповнення своїх фондів у звітному році бібліотеками було витрачено: на книги – **6 709 769,59** грн.; передплату періодичних видань здійснено на суму **3 146 933,84** грн. Кількість коштів, що витрачені на придбання доступу до БД становить **809 804,85** грн. Лише

25,7 %, або **8** бібліотек мали можливість придбати доступ до БД. Збільшили обсяги коштів на придбання книг **19** бібліотек Об'єднання, серед яких **ХНУ імені В. Н. Каразіна, НТУ «ХПІ», ПолтНТУ, ХНМУ, УМСА, НЮУ імені Ярослава Мудрого, НАУ імені М. С. Жуковського «ХАІ», УПА, ХНУМГ імені О. М. Бекетова**. Вперше за два роки **НБ ГНПУ імені Олександра Довженка** отримала більш ніж **32** тисячі гривень на закупівлю книг.

На жаль, недостатні асигнування на придбання документів, зростання цін на книжкову продукцію і періодичні видання не дозволяють бібліотекам у повному обсязі забезпечити науковців, викладачів, аспірантів та студентів необхідними документами. Так, зовсім не отримали кошти на придбання книг у **2016** році бібліотеки **ХДАФК, ХНУМ імені І. П. Котляревського, ХННІ ДВНЗ «Університет банківської справи», КрНУ імені Михайла Остроградського і ПДАА**. За останні **5** років щорічно простежується зменшення кількості надходжень книг і у порівнянні з **2012** роком цей показник становить лише **49,4 %**. За браком коштів не мала змоги здійснити передплату періодичних видань **бібліотека КрНУ імені Михайла Остроградського**.

Одним з головних джерел поповнення фонду періодичними виданнями є передплата. Вперше за останні роки **НБ ХДУХТ** мала змогу передплатити на перше півріччя **2017** року **18** назв періодичних видань за профілем університету. Необхідно відзначити, що скрутне фінансове становище **ХНПУ імені Г. С. Сковороди** не дозволило передплатити періодичні видання на **2-ге півріччя 2016** року.

НБ НТУ «ХПІ» минулого року змінено процедуру обліку періодичних видань, придбаних за передплатою для бібліотечного фонду. Починаючи з січня, періодичні видання, отримані за передплатою, підлягають інвентаризації та штрих-кодуванню і обліковуються як основні фонди.

Протягом року бібліотеки вилучали з фондів застарілі за змістом, що втратили свою актуальність або зношені видання, ця цифра становить **342 472** примірники.

У складі **14** бібліотек діяли обмінні і обмінно-резервні фонди. За цей рік надійшло **6 071** примірників, передано – **3 706**. На кінець **2016** року у обмінних фондах бібліотек налічувалося **48 009** примірників.

Бібліотеки Об'єднання забезпечували дистанційний доступ до віддалених БД. Вони сплачували доступ до мережевих електронних документів таких, як: наукометрична БД Scopus; Web of Science, правові системи ЛІГА:ЗАКОН, «Ліга: Еліт Online»; Захита информации. INSIDE, колекція підручників видавництва «Центр учбової літератури» (ЦУЛ); IEEE COMPUTER SOCIETY, доступ до ресурсів Української науково-освітньої телекомунікаційної мережі «УРАН»; IEEE COMPUTER SOCIETY; online-періодичні видання з платформи eLIBRARY.RU, «БудИнформ», «Зодчий», тощо. Протягом року бібліотеки надавали безкоштовно частковий доступ до БД, таких, як: Science Direct – повнотекстова мультидисциплінарна БД; INTECH – колекція книг і журналів з математики, фізики, хімії, з техніки та технологій, комп'ютерних наук, робототехніки, нанотехнологій, інженерії, соціальних та гуманітарних наук і наук про землю; IOPscience Journals – колекція журналів з фізики тощо.

Завдяки участі ВНЗ Харкова у проекті «Єдина картка читача бібліотек ВНЗ Харкова», науково-педагогічні працівники, аспіранти, здобувачі та студенти цих ВНЗ, активно користувалися ресурсами бібліотек, учасниць проекту, а саме – мали можливість користуватися БД SCOPUS і Web of Science, доступ до яких отримували протягом року

бібліотеки **ХНУРЕ**, **ХНУ імені В. Н. Каразіна**, **НТУ «ХП»** і **ХНУМГ імені О. М. Бекетова**.

Значна увага бібліотеками Об'єднання приділялася проблемам збереження своїх документних фондів. У полі зору бібліотек на протязі звітного року знаходилися планові перевірки окремих частин фонду, а також інвентаризація і вибіркова перевірка основних фондів. Бібліотеки своєчасно складали поточні і перспективні плани інвентаризації і перевірок своїх фондів. Особливу увагу бібліотеки приділяли інвентаризації рідкісних і цінних документів.

У грудні минулого року **ЦНБ ХНУ імені В. Н. Каразіна** було завершено інвентаризацію документного фонду сектору цінних видань **XIX** – початку **XX** ст., загальний обсяг якого складає біля **230** тис. документів. Проведено інвентаризацію фонду цінних і рідкісних видань **НБ НФаУ**. Комісією з проведення інвентаризації цього фонду було прийнято рішення про внесення змін в облік періодичних видань. Методичною радою бібліотеки ухвалено рішення про здійснення обліку не за кількістю випусків та номерів періодичних видань, а за інвентарним номером конвалют. Таким чином, кількість рідкісних і цінних документів становить **401** примірник, у порівнянні зі звітом **2015** року, кількість примірників налічувала **2 377** одиниць зберігання.

Проведено інвентаризацію фонду книжкових пам'яток, що зберігаються у **НБ НТУ «ХП»**, за результатами якої була складена довідка, яку було надіслано до МОН України. У зв'язку з незадовільними умовами зберігання цього фонду, бібліотекою заплановано низку заходів щодо покращення цих умов. Продовжувалася інвентаризація основного фонду бібліотеки **ХНУМ імені І. П. Котляревського**, яку буде закінчено у **2017** році, згідно «Плану проведення інвентаризації в бібліотеці ХНУМ». Треба звернути увагу на те, що інвентаризація цього фонду не проводилася останні **50** років. У зв'язку з реорганізацією бібліотеки **НДІ гігієни праці та професійних захворювань**, **НБ ХНМУ** у звітному році було завершено інвентаризацію її фондів і передислоковано літературу в інше приміщення.

Минулого року **НБ ХНПУ імені Г. С. Сковороди** було проведено перевірку фонду рідкісних і цінних видань – перевірялася наявність документу на книжковій полиці та звіряння його з топографічним і генеральним каталогами. У **2017** році бібліотека планує проведення інвентаризації цього фонду. Під час проведення перевірки фондів рідкісних і цінних видань, уточнювалась їх кількість, здійснювалося редагування бібліографічного опису та відображення цих видань у каталогах бібліотеки. Протягом звітного року інвентаризація і перевірка фондів проводилася також бібліотеками **НЮУ імені Ярослава Мудрого**, **ХДАК**, **ХНАДУ**, **ХНАУ імені В. В. Докучаєва**, **ХНТУСГ** тощо.

З метою забезпечення належного збереження документних фондів у **44 %** бібліотек встановлені системи охоронної та пожежної сигналізації. Системи відеоспостереження мають **3** бібліотеки, складаються плани евакуації документів на випадок надзвичайних ситуацій. Постійну увагу бібліотеки приділяли підтримці оптимальних умов зберігання документів, належного санітарно-гігієнічного стану приміщень книгосховищ і фондів.

У зв'язку з оптимізацією роботи **НБ НФаУ** відбулося об'єднання фондів наукового абонементу з сектором літературно-художніх видань, проведено комплекс робіт щодо організації та розстановки фонду. Фонд абонементу, що знаходився у Палаці студентів **НТУ «ХП»**, переміщено до книгосховища **НБ НТУ «ХП»**.

Створення електронних колекцій бібліотек

Сьогодні електронні ресурси власної генерації, як сучасний інформаційний ресурс, є структурною складовою дистантного обслуговування користувачів бібліотек Об'єднання, які складаються з повнотекстових і бібліографічних БД, фактографічних даних, що становлять електронні колекції бібліотек.

Інституційні репозитарії, цифрові колекції видань, працювали у **21** ВНЗ Об'єднання, **6** з яких продовжували співпрацю у національному інноваційному проєкті «ELibUkr» - «Електронна бібліотека України: створення Центрів знань в університетах України». За статистикою, на кінець звітного року, інституційні репозитарії містять **199 839** документів, кількість звернень становить **2 165 877**. Деякі інституційні репозитарії ВНЗ зареєстровано у реєстрах: DOAR (Directory of Open Access Repositories) та ROAR (Registry of Open Access Repositories), деякі, мають власний ISSN.

Бібліотека ХННІ ДВНЗ УБС продовжувала наповнення репозитарію ДВНЗ «Університет банківської справи» – eIRKhIB, програмне забезпечення SharePoint. З **2015** року доступ до репозитарію здійснюється через мережу Internet. Нажаль, облік звернень до цієї електронної колекції не проводився. У звітному році **НТБ ПолтНТУ** розпочато наповнення інституційного репозитарію університету – ePNTUIR – <http://reposit.pntu.edu.ua/>, здійснено розробку корпоративного дизайну (на базі відкритого ПЗ DSpace) відповідно до дизайну сайту університету. Бібліотекою проведені рекламні акції стосовно можливостей й переваг відкритого доступу, семінари та заняття пройшли на кафедрах з інформацією щодо переваг впровадження і просування Інституційного репозитарію як системи для популяризації власних напрацювань, котрі впливають на рейтинг наукового потенціалу університету.

Важливим етапом розвитку **НБ ХДУХТ** стало створення та відкриття у **2016** році Інституціонального репозитарію наукових та навчальних творів учених університету – iRHDUNT (<http://elib.hduht.edu.ua/>). На кінець звітного року у репозитарії було розміщено **972** документи у **12** розділах, протягом року приділялася увага вдосконаленню структури цього ресурсу. У **бібліотеці ХДАК** залишається невирішеним питання представлення Інституційного репозитарію академії у глобальній мережі. Бібліотека створила в локальній мережі макет інституційного репозитарію, у якому представлені результати наукових досліджень, що проводяться в академії, навчально-методичні матеріали, підручники та навчальні посібники, монографії, наукові статті тощо. Станом на **01.01.2017** року репозитарій містить **1 267** документів, але з технічних причин не має змоги надати доступ до ресурсу через сайт бібліотеки.

НБ ХНПУ імені Г. С. Сковороди у вересні розпочато новий напрямок роботи бібліотеки - створення Інституційного репозитарію. Підготовлено пакет регламентуючих документів – положення про репозитарій; авторський договір та інструкція користувача. Також планується створення Інституційного репозитарію на базі **бібліотеки ХДАФК**.

З метою входження **ХНТУСГ** до проєкту «ELibUkr – Електронна бібліотека України: створення центрів знань в університетах України» та інтегрування електронних версій наукових публікацій викладачів, аспірантів, студентів у міжнародні реєстри ROAR, Open DOAR та інші **Наукова бібліотека** планує у **2017** році розпочати роботу зі створення університетського репозитарію – Open Archiv KhNTUA. У зв'язку з реорганізацією структурних підрозділів **НТУ «ХП» Науковою бібліотекою** змінено структуру розділів

репозитарію. В Інституційний репозитарій ПНПУ – «IRPNPU» за звітний рік було подано та розміщено **1 713** документів, кількість звернень у **2016** році становила понад **84 000**.

У бібліотеках Об'єднання, що мають у своїх фондах рідкісні видання, продовжувалось створення історико-культурної та наукової цифрової спадщини.

ЦНБ ХНУ імені В.Н. Каразіна продовжувала участь у двох міжнародних проектах. Це проект, ініційований Європейською Комісією Європейського Союзу – загальноєвропейська цифрова бібліотека «Europeana» і проект «Світова цифрова бібліотека» (World Digital Library), яка створена за підтримки ЮНЕСКО та Бібліотеки Конгресу США.

Бібліотеки Об'єднання продовжували працювати над створенням цифрових копій рідкісних і цінних документів з метою забезпечення збереження документів на паперових носіях.

Минулого року **НБ ХНМУ** започаткувала проект з поцифрування своїх книжкових скарбів і створення їх електронних копій. Першим етапом проекту стала обробка ретро-фонду дисертацій, у тому числі захищених на медичному факультеті Імператорського Харківського університету. Колекцію "Книжкові пам'ятки" розміщено у Репозитарії ХНМУ з вільним доступом <http://repo.knmu.edu.ua/handle/123456789/12669>. Продовжувалася робота **ФБ ХНАУ імені В. В. Докучаєва** з поцифрування цінних видань для репозитарію університету. Так, у звітному році було створено е-копію видання «Виноградов С. П. Краткий курс аналитической геометрии и дифференциального и интегрального исчисления / С. П. Виноградов. – 2-е изд., (испр.). – [М.] : тип. Т-ва И. Д. Сытникова, [1915.]. – 307, [1] с.

У е-архіві eScriptorium **ЦНБ ХНУ імені В.Н. Каразіна**, який діє з **2011** року, розміщуються повні е-версії (або фрагменти) рідкісних видань і рукописів для науки та освіти з фондів бібліотек з посиланням на фондоутримувача. До цього корпоративного проекту приєдналися бібліотеки **ХНУРЕ** і **ХНАУ імені В.В. Докучаєва**. Кількість документів на кінець звітного року становить **4 245** одиниць, кількість звернень – майже **22** тисячі на рік. У звітному році е-архів eScriptorium поповнився цифровими копіями двох річних підшивок (**1880-1882** рр.) особливо цінного періодичного видання – газети «Южный край», що виходила у Харкові щоденно з **1 грудня 1880** р. до **3 грудня 1919**. Протягом звітного року **НБ НЮУ імені Ярослава Мудрого** продовжувала поповнення електронної колекції eLEGALIUM, колекції рідкісних видань. Повні тексти **55** рідкісних і цінних видань з фонду **НБ НФаУ** представлено у електронній бібліотеці.

Бібліотеки продовжували працювати над створенням і поповненням БД праць учених.

Продовжувалася робота бібліотечних фахівців із БД «Full Text», яка знаходиться у локальній мережі **ХДАК**. Більшу частину цієї бази даних складають навчально-методичні матеріали, підручники та навчальні посібники викладачів академії, конспекти лекцій, довідники та ноти, наукові статті, автореферати та дисертації. **825** документів містить електронна бібліотека **НТБ ХНЕУ імені Семена Кузнеця**, куди увійшли електронні версії методичних вказівок, навчальних посібників, конспектів лекцій, статистичні звіти по Харківській області за **2011-2014** роки, комплекти журналів «Економіка України» за **2012, 2013** роки. До складу інформаційно-бібліотечної системи наукових і навчальних ресурсів і сервісів **НТБ НАУ імені М. Є. Жуковського «ХАІ»** крім електронних аналогів навчальних посібників і методичних вказівок, звітів про проведені НДДКР, дисертації та автореферати дисертацій, видань професорсько-викладацького складу, входять також повнотекстові електронні аналоги видань наукових працівників університету, які вийшли за його межами, мережеві е-документи тощо. Минулого року організовано повнотекстову БД навчально-

Код поля изменен

Код поля изменен

Код поля изменен

методичних видань в ЕК **бібліотеки ННППІ УПА** м. Бахмут. Бібліотека **КрНУ імені Михайла Остроградського** продовжувала роботу з наповнення ЕБ, яка налічує **8 000** назв книг, методичних розробок, окремих статей, розділів та інше. Доступ до цієї електронної бібліотеки надається користувачам тільки у читальному залі бібліотеки.

Електронній бібліотеці (ЕБ) **НБ ХНУРЕ**, що є повнотекстовою базою в АБІС УФД/Бібліотеці налічує **20 409** повнотекстових е-документів. Доступ до цієї ЕБ здійснюється у локальній мережі університету та в електронному читальному залі бібліотеки. За цільовим призначенням у складі ЕБ становлять **65,1** % навчальні видання. У електронній бібліотеці також представлені наукові, художні, періодичні видання та інші.

Одним із головних напрямків в роботі **НБ СНАУ** у звітному році залишалася робота щодо наповнення БД «Електронна бібліотека», поповнення якої здійснюється відповідно до річного Тематичного плану, що розробляється з врахуванням навчальних планів кафедр та кількості примірників видань у фонді бібліотеки. Всього за рік ця ЕБ поповнилася **774** документами. **НБ НФаУ** також продовжувала формування ЕБ і на кінець звітного року нараховує **2 662** повних текстів документів. Доступ до ЕБ НФаУ мають користувачі з будь-якого комп'ютера, підключеного до мережі Інтернет, за умови авторизації.

Найбільш затребуваним електронним ресурсом для освітньої діяльності студентів **НБ НЮУ імені Ярослава Мудрого**, як і у попередні роки, залишається «Стандартизований електронний навчально-методичний комплекс» (СЕНМК), який дає повну інформацію про забезпечення навчальних дисциплін програмами, посібниками, іншими методичними матеріалами в е-форматі (всього **315** назв дисциплін). Також продовжувалася робота **НБ ХНУРЕ** з електронним навчально-методичним комплексом (ЕНМК), який також було створено у **2014** році. Доступ студентам до цієї бази даних надавався через акаунти google. За статистичними даними на кінець звітного року БД ЕНМК містить **5 144** повнотекстових документа. Завдяки організації на сайті НБ ХНУРЕ БД ЕНМК істотно знизився попит на таку послугу, як ЕДД, тому дію цієї послуги припинено.

Бібліотекою імені М. А. Жовтобрюха ПНПУ продовжено роботу з удосконалення та наповнення науково-освітнього ресурсу, повнотекстової БД власної генерації «Макаренкіана» (<http://lib.pnpu.edu.ua/naukometrichni-bazi/1201>). Частину макаренкознавчих документів представлено у відкритому доступі інституційного репозитарію університету (IRPNPU).

НБ УПА, як і у попередні роки, у тісній взаємодії з відповідальними редакторами наукових зібрань, з метою просування наукового надбання академії, продовжували працювати з фаховими виданнями «Проблеми інженерно-педагогічної освіти» і «Машинобудування», які були зареєстровані у проєкті «Наукова періодика України» на загальнодержавній технологічній платформі «Open Journal Systems» (OJS). Також, минулого року, інформація про наукові збірники академії відправлялися на онлайн-наукометричну платформу Index Copernicus International. Участь у науково-технічних програмах дає змогу науковцям академії представляти свій науковий доробок за межами країни, мати цитування своїх робіт та отримувати індекс наукового цитування. Фахівці бібліотеки продовжували роботу у корпоративних проєктах зі створення реферативних і повнотекстових ресурсів спільно з НБУ імені В. І. Вернадського «Наукова періодика Україна».

Бібліотеки ВНЗ Харкова продовжували роботу у корпоративних проєктах ХДНБ імені В. Г. Короленка «Бібліотечна енциклопедія Харківщини», «Метабібліографія Харківщини» та інших проєктах цієї бібліотеки.

Бібліотекою ХДАК у 2016/2017 роках буде продовжено створення інституційного репозитарію, НБ ХНТУСГ у 2017 році планує розпочати роботи зі створення університетського репозитарію – Open Archive KhNTUA.

Наукове опрацювання документів. Організація пошукового апарату

Бібліотеки Об'єднання забезпечували технічне і наукове опрацювання документів, оперативне розкриття своїх фондів через систему каталогів і картотек, здійснювали їх поточне редагування, продовжували роботу з організації і вдосконалення свого довідково-бібліографічного апарату, який складається з системи традиційних каталогів і картотек та електронних каталогів. У паперових каталогах і картотеках, перевірялася правильність розстановки карток, своєчасно вилучалися картки на списані документи, поновлювалися каталожні роздільники та ярлики на шухлядах.

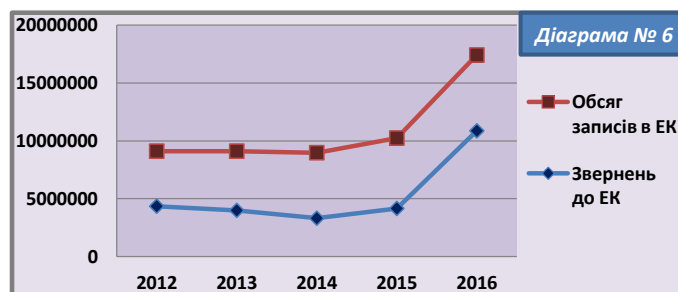
Наприклад, у звітному році бібліотекою ХДАДМ було розпочато перевірку розстановки карток у алфавітному читачьому каталозі згідно українського алфавіту. Також розпочато поточне редагування алфавітного службового каталогу.

Бібліотеки Об'єднання продовжували роботу з тематичними картковими картотеками, такими як «Праці професорсько-викладацького складу ...» тощо. Наприклад, НБ ХНУМГ імені О. М. Бекетова продовжувала вести тематичні картотеки за профілем ВНЗ «Земельний кадастр», «Водопостачання, водовідведення і очищення вод», «Механіка ґрунтів, фундаментів та інженерної геології» тощо.

Бібліотека УМСА у 2016 року приступила до роботи з переходу на систематизацію всіх нових надходжень за таблицями Універсальної десяткової класифікації (УДК). НТБ НАУ імені М. Є. Жуковського «ХАІ» у звітному році проводила роботу з систематизації за таблицями УДК таких розділів, як Історія, Мистецтво, Мовознавство, разом з ретроконверсією фонду бібліотеки. У деяких бібліотеках розпочата робота з ресистематизації окремих розділів каталогів. Так, НБ ХНУРЕ систематизовано за УДК такі розділи, як «Метрологія» і «Метрологія. Вага та міри», відповідно у ЕК відредаговані записи, замінено індекси на каталожних картках і на документах. Бібліотеки медичних ВНЗ для індексування документів медико-біологічного профілю продовжували використовувати у своїй роботі MeSH.

Минулого року законсервовано основні читачькі карткові каталоги ЦНБ ХНУ імені В. Н. Каразіна: алфавітний каталог книг; алфавітний каталог періодичних і видань, що продовжуються; систематичний каталог.

91,4 % бібліотек Об'єднання мають електронні каталоги. За даними звітів ЕК не мають бібліотеки ХДЗВА, ХДАФК і ХНУМ імені І. П. Котляревського.

77,1 % бібліотек надає статистичні дані відносно кількості звернень до ЕК. дивись *Діаграму № 6. Обсяг записів та кількість звернень до ЕК бібліотек*. Загальний обсяг бібліографічних записів у електронних каталогах на **01.01.2017** року становить **6 547 689** записів. У порівнянні з **2015** роком об'єм електронних каталогів зріс на **7,1 %**. Протягом року бібліотеки поповнювали свої електронні каталоги записами на нові надходження, здійснювали ретроспективну конверсію активної частини бібліотечних фондів. У зв'язку з невеликими новими надходженнями до деяких бібліотек Об'єднання ці бібліотеки приділяли більшу увагу ретроконверсії своїх фондів. Так наприклад, у **НБ УПА** кількість внесених до електронного каталогу записів на нові надходження за минулий рік склала лише **19 %** від загальної кількості внесених записів. **Бібліотекою ПУЕТ** розпочато аналітичний розпис електронних журналів, що розміщені у вільному доступі у мережі Інтернет.

У звітному році в ЕК **бібліотеки СумДУ** конвертовано більш ніж **138** тисяч бібліографічних записів із АБІС «ІРБІС» **НБ УАБС** і створено єдиний інформаційний ресурс на базі програмного забезпечення УФД/Бібліотека» у зв'язку з об'єднанням СумДУ і УАБС.

У **2016** році **НБ ХНУРЕ** було оновлено інтерфейс пошукової сторінки електронного каталогу. Сьогодні існують дві пошукові сторінки ЕК. Одна з них – це самостійний сайт «ЕК» (<http://catalogue.nure.ua/>), друга – інтегрована сторінка сайту НБ ХНУРЕ – «Інтегрований ЕК» (<http://lib.nure.ua/catalog>). Пошук здійснюється у єдиній базі даних електронного каталогу, що відображає документи фонду бібліотеки. На обох пошукових сторінках є можливість здійснити пошук в ЕК за багатьма полями бібліографічного запису та здійснити тематичний пошук документу, ознайомитися з бібліографічним записом документу, кількістю примірників у фонді, місцем зберігання тощо. Сторінки відрізняються деякими функціональними можливостями. Насамперед, це стосується форми виведення результатів пошуку. Обидві пошукові сторінки ЕК у наступному році будуть удосконалюватися, будуть оцінюватися їх функціональні можливості.

ФБ ХНАУ імені В. В. Докучаєва бібліографічні записи рідкісних і цінних видань у ЕК доповнюються інформацією про побутування (провенієнції, маргіналії тощо), приналежність до відповідних колекцій. ЕК **НБ НЮУ імені Ярослава Мудрого** містить посилання на **3 883** повнотекстових документи.

Протягом року бібліотеки працювали над лінгвістичним забезпеченням своїх ЕК. Основними завданнями при розробці лінгвістичного забезпечення було створення засад для підвищення комфортності пошуку інформації, удосконалення процесів інформаційно-бібліографічної роботи.

Продовжували бібліотеки працювати над створенням авторитетних файлів (АФ), приділяли увагу контролю імен осіб і назв установ, географічних назв і предметних рубрик. **ФБ ХНАУ імені В. В. Докучаєва** минулого року було прийнято рішення про створення предметного рубрикатора ЕК. **НБ ХНУРЕ** проводилося редагування та створення рубрик «Каталогів тем», проводилася робота з класифікатором тем в УФД/Бібліотеці «ХНУРЕ. Праці співробітників», створено новий класифікатор тем в УФД/Бібліотеці «ХНУРЕ. Дипломні роботи студентів».

ЕК **НБ УПА** містить **8** аналітичних БД, серед яких БД «Авторські свідоцтва, патенти та інші охоронні документи», «Проблеми освіти», «Праці вчених УПА» тощо. Наприклад, БД «Праці вчених УПА» містить інформацію про всі публікації вчених незалежно від їх наявності у фонді бібліотеки. Для поповнення цієї бази даних використовується БД «Наукова

періодика України», яка розміщена на сайті НБУВ, а також сайти періодичних видань. Інформація про публікацію забезпечена електронною адресою знаходження документу.

У бібліотеках Об'єднання е-документи, які представлені у електронних бібліотеках знаходять відображення у електронним каталогах, наприклад, така робота проводиться **бібліотекою ХДАК**.

З метою більш повного інформування користувачів, бібліотеки продовжували брати участь у корпоративних проєктах таких, як «Придніпровський корпоративний каталог», проєкті ДНІБ імені В. О. Сухомлинського, «Зведений електронний каталог медичних бібліотек України», проєкті «Ірбіс-корпорація», корпорації сільськогосподарських бібліотек Сумської області тощо.

У квітні звітного року бібліотеками **НЮУ імені Ярослава Мудрого**, **НТУ «ХП»** і **ХГУ «НУА»** розпочато формування консолідованої е-платформи «Правова освіта. Правова культура». Тематичний зведений каталог представлено на сайті НБ НЮУ імені Ярослава Мудрого <http://library.nlu.edu.ua>, у розділі «Електронний каталог». Робота бібліотеками, партнерами проєкту, проводиться шляхом відбору та експорту даних з ЕК бібліотек-фондоутримувачів за темами «Правоосвітня діяльність», «Правовиховна діяльність», «Правова культура». Новий інформаційний продукт, розроблений бібліотеками, було презентовано на третій щорічній науково-освітній виставці «Публічне управління XXI», яка відбулася на базі Харківського регіонального інституту державного управління Національної академії державного управління при Президентові України. Цей інформаційний продукт отримав Диплом виставки за кращу роботу з формування тематичної БД бібліографічних записів із фондів бібліотек ВНЗ, учасників Харківського університетського консорціуму.

Бібліотеки Об'єднання, які працюють у програмному середовищі АБІС «УФД/Бібліотека», у звітному році розглядали можливість входження власного електронного каталогу до корпоративного ЕК. Бібліотеки ВНЗ Харкова, як і у попередні роки, були учасницями трьох регіональних зведених каталогів, які видає у друкованому вигляді та репрезентує в е-форматі на власному сайті ХДНБ імені В. Г. Короленка.

У бібліотеках тривала робота з відображення фондів рідкісних книг у своїх ЕК. Протягом звітного року **НБ ХНПУ імені Г. С. Сковороди** здійснювала редагування бібліографічного запису рідкісних і цінних видань у АБІС УФД/Бібліотека – за допомогою Інтернет уточнювалися вихідні дані деяких видань, рік видання яких не було встановлено раніше. Також, за результатами уточнень, було проведено редагування карткових каталогів.

Довідково-бібліографічне та інформаційне обслуговування

Упродовж року фахівці бібліотек забезпечували інформаційне та довідково-бібліографічне обслуговування професорсько-викладацького складу та студентів ВНЗ згідно з напрямками навчально-виховної та навчально-дослідницької діяльності вишів з використанням традиційних і сучасних технологій.

Кількість бібліографічних довідок, виконаних за замовленнями користувачів, складала у звітному році майже **548** тисяч довідок, у тому числі більш ніж **282** тисячі виконано у автоматизованому режимі. Спостерігається зменшення за останні три роки кількості виконаних бібліотеками Об'єднання бібліографічних довідок.

Серед тематичних бібліографічних довідок, які користувалися читацьким попитом

можна назвати: «Дидактична гра як засіб сенсорного виховання», «Опорні школи. Тенденції розвитку» – **НБ ХНПУ імені Г. С. Сковороди**; **бібліотека ХДАДМ** – «Живопис доби Відродження», «Дерев'яні храми України»; **ФБ ХНАУ В. В. Докучаєва** – «Охорона ґрунтів та оцінка земель», «Логістичні технології в АПК»; **НБ ХНТУСГ** – «Розрахунок ланцюгових передач», «Вимоги безпеки під час підготовки комбайна до роботи», «Механізми передач з гнучкими ланками». **Бібліотекою ХДАДМ** протягом року у автоматизованому режимі виконувалися тематичні бібліографічні довідки такі, як «Мистецтво майоліки» і «Ескапізм в дизайні одягу».

Серед письмових тематичних бібліографічних довідок попитом користувачів у **ФБ ХНАУ імені В. В. Докучаєва** користувалися, наприклад, такі довідки: «Все про ріпак», «Сталий розвиток сільських територій», «Виноград: існуючі загрози і захист від них» тощо. Списки джерел представлено на веб-сторінці бібліотеки. У **НТБ НАУ імені М. Є. Жуковського «ХАІ»** – «Управління сонячними батареями космічних апаратів» і «Ринок бойових літаків», проводилися патентні пошуки, наприклад – «Способи орієнтації космічних апаратів». **НБ ХНУМГ імені О. М. Бекетова** протягом року були підготовлені тематичні бібліографічні довідки такі, як «Історія розвитку комунального господарства м. Харкова», тощо.

Користувачі бібліотек Об'єднання мали змогу отримувати індекси Універсальної Десятькової Класифікації (УДК) і Бібліотечно-Бібліографічної класифікації (ББК), авторський знак, JEL Classification і MeSH наукових і методичних праць. За статистичними даними минулого року було визначено індекси УДК/ББК на **61 484** документа.

Протягом року на сайті **НТБ ХНЕУ імені Семена Кузнеця** працювала послуга «Визначення кодів УДК». Сьогодні бібліотеки Об'єднання, майже традиційно, за допомогою своїх сайтів надають такі послуги, як віртуальна довідкова служба, визначення класифікаційних індексів УДК/ББК. За останні роки таку е-послугу надають бібліотеки **УПА, ХНАДУ, ХДУХТ, УМСА, ХНУ імені В. Н. Каразіна** тощо.

До уваги науковців університету минулого року на сайті **ЦНБ ХНУ імені В. Н. Каразіна** було розміщено посилання до таблиць класифікації JEL Classification – алфавітно-цифрова класифікаційна система Американської Економічної Асоціації (AEA), кодами якої позначається тематика публікацій в галузі економіки. Доступ до таблиць класифікації відкритий на сайті Американської Економічної Асоціації. Ця система класифікації була розроблена для використання в журналі Journal of Economic Literature (JEL), отримала міжнародне визнання і тепер наявність в публікаціях кодів JEL є однією з вимог до авторів у багатьох видавництвах світу.

28 бібліотек або **80 %** бібліотек Об'єднання використовували у своїй роботі групові і індивідуальне інформування. У **2016** році бібліотеками було обслуговано **976** абонентів, які отримували інформаційні повідомлення за **1 316** темами. **НБ УПА** у режимі ДОК абонентам надавалася інформація з питань наукової діяльності ВНЗ, методології і методики освітнього процесу, розвитку і вдосконалення вищої освіти тощо. З метою підвищення оперативності і більш комфортних умов для користувачів, бібліотеки впроваджують у свою роботу нові технології – використовують можливості локальної мережі ВНЗ і електронної пошти. Наприклад, **НБ ХНАДУ** у режимі ВРІ і ДОК було надано інформацію за такими напрямками: реформа вищої школи, гальмівний привід автотранспортного засобу, динаміка авто при ДТП тощо. **ФБ ХНАУ імені В. В. Докучаєва** – розвиток скотарства в Україні, біологічний захист рослин, земельний кадастр.

З метою орієнтації користувачів в документних потоках, бібліотеки Об'єднання продовжували у своїй роботі використовувати бібліографічні огляди і за статистикою кількість прочитаних бібліографічних оглядів становить **737** на рік. Наприклад, інтерес серед користувачів викликали бібліографічні огляди «Вплив спадщини Г.С.Сковороди на становлення майбутніх учителів» – **НБ ХНПУ імені Г.С.Сковороди**, «Із роду талановитого»: до **175**-річчя від дня народження Х.Д. Алчевської – **ФБ ХНАУ імені В.В.Докучаєва**, до Дня рідної мови **НБ ГНПУ імені Олександра Довженка** «Із мови починається наш рід».

На сайті **НБ ХНУРЕ** минулого року представлено новий веб-ресурс «Електронне урядування», який містить 50 корисних посилань, які спрощують роботу з мережевими ресурсами і мають на меті інформаційну on-line підтримку для студентів та співробітників університету. За допомогою послуг електронного урядування користувачі бібліотеки мають можливість здійснити платіж за комунальні послуги, замовити авіа, автобусні та залізничні квитки, здійснити пошук роботи тощо. **НБ ХНУРЕ** продовжувала роботу з наповнення електронного ресурсу «Онлайнний покажчик дисертаційних робіт, що захищені у ХНУРЕ з липня 2010 р.».

У **16** бібліотеках Об'єднання діяли віртуальні довідково-бібліографічні служби, наприклад, **ХНУ імені В.Н. Каразіна** «Віртуальний бібліограф», **ХНУРЕ** «Віртуальна довідкова служба», **НАУ імені М.Є. Жуковського «ХАІ»**, **СНАУ** «Віртуальна довідка», **ПолтНТУ**, **СумДПУ** і **НБ НТУ «ХП»** «Віртуальна довідкова служба». **ПУЕТ**, **УПА**, **НФаУ**, **ХНЕУ імені Семена Кузнеця** «Запитай у бібліографа» та інших. Кількість виконаних бібліографічних довідок у **2016** році становить **101,3 %** від кількості виконаних довідок у **2015** році. Однак, за звітами деяких бібліотек Об'єднання, таких, як **ЦНБ ХНУ імені В.Н. Каразіна**, **НТБ НАУ імені М.Є. Жуковського «ХАІ»**, **НБ ХНТУСГ**, **ФБ ХНАУ імені В.В. Докучаєва**, **ПолтНТУ** і **НБ ХНУРЕ** спостерігається зменшення кількості надходжень бібліографічних довідок усіх видів за звітний рік. Так, сервіс «Віртуальна довідкова служба» **НБ УПА** у **2016** році користувачами не використовувався. Минулого року в **НБ СумДПУ імені А.С.Макаренка** створено «Архів виконаних довідок», який надає можливість здійснення пошуку за категорією знань і темою запиту.

У своїй роботі бібліотеки продовжували використовувати такі актуальні, як і раніше, форми супроводу наукової і навчальної діяльності своїх ВНЗ як дні інформації, фахівця, кафедр, дипломника тощо. Читачі мали можливість безпосередньо знайомитися з документними ресурсами бібліотек. За останній рік спостерігається зменшення кількості проведених днів інформації, кафедр, фахівців, дипломників тощо. У порівнянні з **2015** роком, кількість таких заходів зменшилася на **35** і становить **294** заходи. **НБ ХНУРЕ**, починаючи зі звітнього року, виставки нових надходжень документів, що входять до такого комплексного заходу, як День інформації, ще експонують віртуально на плазмовому екрані у вестибюлі університету. Серед заходів, які користувалися читацьким попитом минулого року, «День факультету», який відбувся у **ФБ ХНАУ імені В.В. Докучаєва** і був присвячено **130**-річчя від дня народження В.С.Пустовойта (**1886-1972**), українського селекціонера. «День магістра» і «День аспіранта», які було проведено **бібліотекою ПУЕТ** в межах проекту «Комплексний розвиток бібліотеки як центру інформаційної грамотності». **Бібліотекою УМСА** проведено **19** Днів кафедр, на яких науково-педагогічні працівники кафедр знайомилися з базами даних, що регулярно оновлюються: «Забезпеченість періодичними виданнями» і «Забезпеченість навчальною літературою», віртуальними послугами бібліотеки:

замовлення індексування друкованих праць за УДК та ББК електронною поштою; послугами ЕДД та МБА; можливістю on-line користування ЕК бібліотеки УМСА і медичних бібліотек України та ресурсами відкритого доступу: Гугл-Академія, PubMed, Worldcat, BASE та іншим. Так, **бібліотекою ННППІ** (м. Бахмут) **УПА** було проведено «День кафедри Інженерної педагогіки та психології» за темою «Освіта збереже Україну». У програму «Дня аспіранта» **НТБ НАУ імені М. Є. Жуковського «ХАІ»** увійшли такі теми: сучасні вимоги до наукових публікацій; створення авторського профілю в БД Researcher, ORCID, Google Scholar тощо. **НТБ ПолтНТУ**, в рамках відзначення Року англійської мови в Україні, проведено День фахівця «Англійська мова в моїй майбутній професії».

Протягом звітнього року бібліотеками Об'єднання значна увага приділялася формуванню інформаційної культури користувачів. Програма занять з основ інформаційної культури розрахована на 1-6 годин, загальна кількість занять у 2016 році дорівнює 1 749 годинам. Шляхи формування інформаційної культури користувачів у бібліотеках Об'єднання досить різноманітні. Бібліотеки протягом року удосконалювали методику проведення занять з формування інформаційної культури користувачів, використовуючи слайдові презентації, відеоролики, он-лайн сервіси, які дають можливість кращого візуального сприйняття запропонованих тем занять. Особлива увага всіма бібліотеками Об'єднання приділялася студентам-першокурсникам, дипломникам, студентам-іноземцям і студентам, які отримують освіту англійською мовою.

Для адаптації першокурсників більшістю бібліотек проводилися такі комплексні заходи, як «Місячники першокурсника». Під час їх проведення студентів знайомили з Правилами користування бібліотекою, графіком роботи, складом бібліотечних фондів і довідковим апаратом, можливостями використання Інтернет і змістом власних електронних ресурсів, послугами, які надаються. Бібліотеки-учасниці проекту «Єдина картка читача бібліотек ВНЗ Харкова» знайомили студентів з Правилами користування цією картою, яка дає право власнику безкоштовно користуватися фондами, електронними ресурсами і послугами, які надаються на території бібліотек-учасниць. У бібліотеках діяли книжкові виставки і полиці «Тобі, першокурснику», «На допомогу дипломнику». Все частіше заняття щодо підвищення інформаційної культури першокурсників-іноземців проводилися у бібліотеках англійською.

Наприклад, у **НБ УПА** заняття з «основ інформаційної культури» проводилися за домовленістю з викладачами курсу «Введення до фаху» для студентів 1-х курсів денної форми навчання за 2-х годинною програмою, яка передбачає знайомство студентів з бібліотекою, її пошуковим апаратом, правилами бібліографічного опису документів, перегляд віртуальної екскурсії бібліотекою. Віртуальна екскурсія, це знайомство з усіма структурними підрозділами бібліотеки, напрямками роботи і основними завданнями бібліотеки з обслуговування користувачів. Бібліотека також передбачає лекції для бакалаврів, магістрів і аспірантів, які сприяють підвищенню інформаційної компетентності користувачів. Бібліотеки Об'єднання в роботі з формування інформаційної культури користувачів, все частіше використовували новітні інформаційні технології. **Бібліотекою імені М. А. Жовтобрюха ПНПУ** для науково-педагогічних працівників підготовлено та проведено науково-методичний семінар: «Особливості складання бібліографічних посилань у навчально- і науково-дослідницьких працях студентів та наукових і методичних працях викладачів». У ньому взяли участь понад 70 викладачів, докторантів і аспірантів: <http://pnpu.edu.ua/ua/news.php?news=1635>. На своїх веб-сайтах бібліотеки продовжували

розміщувати правила складання та приклади бібліографічних описів документів, правила складання бібліографічних списків та оформлення посилань. Система формування інформаційної культури користувачів у **ЦНБ ХНУ імені В. Н. Каразіна** з урахуванням впровадження новітніх інформаційних технологій в практику роботи бібліотеки була змінена. Для студентів молодших курсів проводяться відкриті теоретичні і практичні заняття, індивідуальні консультації з питань роботи ЕК. Для студентів старших курсів проводяться теоретичні і практичні тематичні заняття за замовленнями кафедр, комбіновані заняття з усіх аспектів роботи з електронними ресурсами, індивідуальні консультації з питань роботи ЕК. Для науково-педагогічного складу університету проводяться практичні заняття з усіх аспектів роботи з електронними ресурсами і індивідуальні консультації з питань роботи ЕК. Протягом року **ФБ ХНАУ імені В. В. Докучаєва** проводилися заняття для студентів усіх спеціальностей і форм навчання. Заняття проводилися з метою оволодіння навичками користування ресурсами бібліотеки, як традиційного пошуку інформації, так і роботи з електронним каталогом, оформлення списку використаних видань тощо. Для студентів старших курсів і аспірантів проводилися заняття за темою «Науковий пошук інформації». **Бібліотекою ПУЕТ** на своєму веб-сайті розміщено презентацію «Правила опису джерел та складання списків літератури». Минулого року фахівцями **НБ ХНУРЕ** була створена слайд-лекція «Інформаційні технології в бібліотеці». Студенти могли можливість оцінити функціональні можливості нового сайту бібліотеки, ознайомитися з БД, з якими працює бібліотека, здійснити пошук документів за різними критеріями на пошуковій сторінці ЕК, попрацювати з повнотекстовими документами електронної бібліотеки тощо. Також було підготовлено щорічне флеш-видання «Довідник першокурсника – 2016». До змісту увійшли: контактна інформація; адреси електронних ресурсів бібліотеки; правила користування; години роботи; інформація про єдину картку читача тощо. Інноваційною стала розробка **НБ ХНУМГ імені О. М. Бекетова** дистанційного курсу «Інформаційні ресурси наукової бібліотеки університету». Курс створено у середовищі системи дистанційного навчання Moodle та розраховано на самостійну роботу слухачів із постійним консультуванням, методичною та організаційною підтримкою викладача. Цей курс є складовою занять із «Формування інформаційної культури студентів ХНУМГ ім. О. М. Бекетова» та входить до предмету «Інформаційні ресурси Університету». **Бібліотекою ХДАДМ** у довідково-бібліографічному залі на допомогу абітурієнтам створено консультаційний центр. У рамках традиційного вересневого місячника першокурсника **НБ ХНТУСГ** проводився запис студентів до бібліотеки, були організовані традиційні і віртуальні виставки, за розробленим графіком проводилася видача літератури груповим методом, до уваги першокурсників були підготовлені групові бесіди, лекції і години освіченості, екскурсії бібліотекою. «До уваги студентів-випускників» така книжкова виставка-адвайзер діяла у **НБ ХНТУСГ**. У програмі занять **НБ ХНТУСГ** знайомство з сайтом бібліотеки та її послуги, МБА на допомогу науковій роботі і навчальному процесу, довідково-бібліографічний апарат бібліотеки, бібліографічний опис документів, оформлення списків літератури тощо. В зв'язку зі створенням інституційного репозитарію **СумДПУ**, великий обсяг заходів **НБ** був присвячений його пропаганді, методиці реєстрації та самоархівування. Наприкінці звітнього року у **НБ НТУ «ХП»**, пройшов п'ятий потік навчання на дистанційному курсі «Куратор змісту - 5», орієнтований на магістрів, аспірантів, викладачів, фахівців дистанційного навчання, фахівців інших бібліотек ВНЗ, де розглядалися питання пошуку інформації в мережі, електронні бібліотеки, достовірні джерела інформації, рух відкритого доступу до

наукової інформації, наукометричні дослідження. Для опитування і тестування студентів під час проведення занять з формування інформаційної культури фахівцями **НБ ХНУРЕ** розроблено міні-анкети, які створені на платформі Google-Форми за темами: інформаційні технології в бібліотеці, антиплагіатна система, оцінка роботи сайту НБ ХНУРЕ. Традиційно **НБ ХНМУ** для студентів 1-го курсу, які отримують освіту англійською мовою, проводяться такі уроки англійською: загальне знайомство з бібліотекою та її традиційними ресурсами; електронні та Інтернет ресурси; правила користування абонементом і читальним залом.

НБ ХНМУ долучилася до просування ідей Проекту сприяння академічній доброчесності (SAIUP), який стартував за ініціативою Американських рад з міжнародної освіти в партнерстві з МОН України за підтримки Посольства США. Бібліотекою у квітні проведено семінар-презентацію «Етика цитування як складова сприяння академічній доброчесності», на якому були присутні студенти та професорсько-викладацький склад університету. У програму семінару увійшли доповіді «Культура та етика наукових публікацій» і «Стандарти та стилі бібліографічних посилань», пройшли консультації щодо пошуку інформації, складання списків літератури, оформлення наукових праць, індивідуальні консультації. Присутні мали можливість ознайомитися з документами, представленими на тематичній виставці. З метою запобігання плагіату та формування стійких практик наукової доброчесності з акцентом на творчість і самостійність щорічний цикл семінарів для молодих науковців було доповнено новими темами, що висвітлюють питання культури наукових публікацій, етики інтелектуальних запозичень, використання вітчизняних стандартів і міжнародних стилів оформлення бібліографічних посилань. Учасниками цього проекту стали СумДУ і ХНУ імені В. Н. Каразіна.

Бібліотеки продовжували складати тематичні бібліографічні списки, що мають конкретне читачке призначення. Так, **ІБЦ ХДЗВА** минулого року було складено **117** рекомендаційних тематичних бібліографічних списків, серед них: «Технологія виробництва продукції тваринництва»; «Морфологія»; «Лісове господарство. Мисливство» та інші. Наприклад, **НБ НЮУ імені Ярослава Мудрого** були складені **12** віртуальних рекомендаційних списків літератури до сертифікованих освітніх професійних програм: «Страхова справа», «Адвокатські студії», «Міграційний адвокат», «Договірне право» тощо. **НБ ХНАДУ** протягом року були складені рекомендаційні бібліографічні списки за темами: «Світлофори», «Карбюратори», «Вакуумний підсилювач приводу автомобіля» тощо.

Минулого року бібліотеки Об'єднання продовжували працювати над популяризацією наукового та педагогічного доробку професорсько-викладацького складу своїх вишів. Так, у **2016** році бібліотеками Об'єднання було складено **99** бібліографічних покажчиків і видано – **47**, розміщено в електронному середовищі на власних сайтах або сторінках **91** покажчик.

Бібліотекою ПДАА у звітному році започатковано нову серію «Біобібліографія вчених Полтавської державної аграрної академії» і укладено три покажчики «Аранчій Валентина Іванівна», Смердов Андрій Андрійович», «Бердник Василь Петрович». **Бібліотекою КрНУ** теж розпочато створення біобібліографічних покажчиків, **2** видання представлено на сайті: «Загірняк Михайло Васильович» і «Комір Віталій Михайлович». У **НБ СНАУ** вийшли три бібліографічних покажчики із серії «Бібліографія вчених СНАУ»: «Хмельничий Леонтій Михайлович», «Височин Іван Андрійович» і «Фотіна Тетяна Іванівна».

Заслужують на увагу такі бібліографічні ресурси, більшість з яких розміщено на власних сайтах бібліотек:

➤ до **45-річчя** від дня народження доктора ветеринарних наук **ХДЗВА** Яценка І. В., судово-ветеринарного експерта з досліджень об'єктів біологічного походження, **ІБЦ** академії було складено біобібліографічний показник;

➤ Слобожанщина в мемуарах, щоденниках і подорожніх записках з XVIII ст. до сьогодні : бібліогр. показник / уклад.: Н. В. Аксьонова, О. В. Дьякова, Ю. Ю. Полякова, Т. О. Чугуй. – Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2016. – 172 с. Бібліографічний показник **ЦНБ ХНУ імені В. Н. Каразіна** містить добірку мемуарів, щоденників і подорожніх записок очевидців, які відображають історичне минуле Слобожанщини від найдавніших часів до сьогодні. Бібліографічні описи розміщено за принципом «персональних гнізд», у яких відомості про джерела супроводжуються анотаціями, біографічними даними про авторів і людей, про яких іде мова в джерелах, а також матеріали, присвячені аналізу спогадів. Це видання представляє інтерес для викладачів, науковців, студентів, краєзнавців і усіх, хто цікавиться історією та культурою Слобожанщини;

➤ Каталог книг особистої бібліотеки д-ра юрид. наук, проф., акад. НАН України, акад. НАПрН України В. Я. Тація, які він дарує Національному юридичному університету імені Ярослава Мудрого. У Каталогі представлені майже 4 тис. офіційних, наукових, навчально-практичних, довідкових, літературно-художніх, бібліографічних та періодичних видань – **НБ НУЮ імені Ярослава Мудрого**;

➤ Рідкісна книга у фондах **Наукової бібліотеки Української інженерно-педагогічної академії** [Текст] : наук.-допоміж. бібліогр. показник / Укр. інж.-пед. акад., Наук. б-ка ; уклад.: В. В. Руденко, С. В. Карпенко ; наук. ред.: Н. М. Ніколаєнко. – Харків : УПА, 2016. – 101 с.;

➤ науково-допоміжний бібліографічний показник «Мій університет – моя гордість»: праці співробітників ХНПУ імені Г. С. Сковороди за 2003-2016 рр. Вип. III. Показник створений до **210-річчя** утворення університету – **НБ ХНПУ імені Г. С. Сковороди**.

Протягом року бібліотеками, з метою прискорення інтеграції науки ВНЗ до національного та міжнародних наукометричних систем цитування, підвищення наукометричних показників вчених вишів, їх публікаційної активності, проводилися певні заходи. Наприклад, протягом року, сектор наукометричного аналізу **НБ НУЮ імені Ярослава Мудрого** забезпечував координацію діяльності кафедр університету щодо створення власних уніфікованих ідентифікаторів учених ORCID, профілів Google Scholar. Проводився аналіз представлення вчених університету у наукометричних міжнародних базах даних Scopus та Web of Science. Для коректного представлення інформації про публікаційну активність проведено роботу з корегування профілів вишу в цих БД, зокрема ідентифікація назви установи. З метою порівняння ефективності науково-дослідницької діяльності колективів та включення їх до рейтингу «Бібліометрика української науки», а також для акумуляції достовірної інформації про науковий і педагогічний потенціал ученого у Google Scholar створено бібліометричні профілі кафедр університету. Бібліотекою було розроблено і представлено на своєму сайті методичні рекомендації з питань публікації у міжнародних журналах: «Як опублікуватися в міжнародних рецензованих виданнях», «Рекомендації EASE для авторів і перекладачів наукових статей, які повинні бути опубліковані англійською мовою» тощо. До основних завдань Сектора наукометричного моніторингу відділу електронних ресурсів, який було створено у **НБ ХНУРЕ** минулого року, входить постійне відстеження відомостей про наукометричні бази даних, розрахунок показників

публікаційної діяльності науковців, організація практикумів та тренінгів, підтримка профілів вчених в реєстрах типу ORCID, надання консультацій науковцям тощо.

На базі бібліотек **ХНМУ, ХНУРЕ, ХНУМГ імені О. М. Бекетова і НЮУ імені Ярослава Мудрого** проводилися методичні семінари «Можливості платформи Web of Science (Thomson Reuters) для якісних наукових досліджень», які проводила Тихонкова І. О., канд. біол. наук, ст. наук. співробітник Інституту молекулярної біології і генетики НАН України, фахівець з навчання Thomson Reuters в Україні. Присутніми на цих заходах були науковці, викладачі, аспіранти, співробітники бібліотек ВНЗ міста і відповідальні за роботу з наукометричними базами. В ході семінарів розглядалися особливості доступу до баз даних Web of Science Core Collection, Journal Citation Report, ESI. Більш детально розглядалися можливості баз даних Web of Science, використання наукометричних інструментів оцінки рейтингу науковців та журналів. Розповідалося про створення наукових профілів в бібліографічних БД ORCID, ResearcherID, Google Scholar.

Державна реєстрація НДДКР фахівцями **НТБ НАУ імені М. С. Жуковського «ХАІ»** проводилася у рамках реєстрації нових наукових тем і звітності за поточними науковими темами. Для Департаменту інноваційної діяльності та трансферу технологій МОН України було підготовлено 7 реєстраційних карт технологій, з метою занесення у БД «Новітні завершені технології України».

У звітному році закінчено роботу за краєзнавчим напрямком, яка була розпочата **НБ ХНУРЕ** разом з Музеєм університету з формування довідкового збірника «Студенти та професорсько-викладацький склад ХІГМАОТ» з відомостями про осіб, що навчалися та працювали у період з 1962 року по 1966 рік.

Бібліотеки ВНЗ Харкова продовжували участь у проектах ХДНБ імені В. Г. Короленка таких, як «Електронний зведений каталог періодичних видань, що надійшли до провідних бібліотек м. Харкова», «Соціальні комунікації: зведений каталог надходжень до бібліотек Харкова», «Бібліотекознавство. Бібліографознавство. Книгознавство: каталог ХДНБ», «Метабібліографія Харківщини», «Бібліотечна енциклопедія Харківщини».

На безоплатній основі, доступні всім користувачам, продовжували діяти при бібліотеках **ХНЕУ імені Семена Кузнеця, ХНУ імені В. Н. Каразіна і ХНУМГ імені О. М. Бекетова** різноманітні інформаційні, навчальні та культурні центри: Центр інноваційних знань Світового банку в Україні; Інформаційні центри Європейського Союзу і «Вікно в Америку»; Бібліотека Українсько-польського культурного центру; Навчальний центр IBM Україна «Розумна комерція». Фонди центрів поповнювалися книгами, періодичними виданнями, публікаціями та матеріалами офіційних установ за їх профілем. Свою діяльність більшість з цих центрів висвітлювала на своїх сторінках бібліотечних сайтів. Комп'ютери, iPadi та інтерактивна дошка минулого року були придбані у Інформаційний центр «Вікно в Америку», який працює за підтримки Посольства США в Україні, на базі **ЦНБ ХНУ імені В. Н. Каразіна**. Користувачі Інформаційного центру протягом року мали доступ до англomовної повнотекстової БД ElibraryUSA, переваги якої вже оцінили науковці та дослідники. Кількість відвідувань Центру у 2016 році склала понад 20 тисяч осіб. При Центрі працювали розмовні клуби Speaking Club, Publik Speaking Club та Movie Club, було проведено 185 соціокультурних заходів. Яскравим культурним заходом цього Інформаційного центру стала програма «Американські мюзикли в бібліотеці». Усі заходи, передбачені у програмі, між собою були пов'язані темою мюзиклів. Серед них музичне привітання акторів Харківського академічного театру музичної комедії, лекції харківських

кінознавців, відеоролик «Бібліотека у стилі мюзиклу», практичні заняття для вчителів загальноосвітніх навчальних закладів тощо. У **2016** році у **НБ НЮУ імені Ярослава Мудрого** відкрито пункт європейської інтеграції за проектом УБА «Все про Європу: читай, слухай, дізнавайся в пунктах європейської інформації в бібліотеках». Для фонду Бібліотеки Українсько-польського культурно-освітнього центру **ХНУМГ імені О. М. Бекетова** минулого року було придбано **386** книг.

15 бібліотек Об'єднання, або **42,9 %** протягом року надавали своїм користувачам можливість тестового доступу до БД світових та українських наукових інформаційних електронних ресурсів, таких, як Web of Science, галузевого порталу Polpred.com, PressReader, SAGE Premier, Cambridge Journal Online тощо. Конкретні статистичні дані відносно використання цих електронних ресурсів надано лише **3** бібліотеками. Інші бібліотеки у своїх звітах пояснювали, що агрегатор надає такі дані лише за умови передплати цих ресурсів. Також, протягом року бібліотеки надавали можливість своїм користувачам скористатися світовими БД, що знаходяться у вільному доступі.

Соціокультурна діяльність

Традиційно соціально-культурна діяльність бібліотек у **2016** році була спрямована на розкриття багатства своїх фондів, сприяння формуванню всебічно розвиненої особистості, підтримку творчого потенціалу молоді, виявлення талановитих і обдарованих особистостей. Виховання у читачів моральних і духовних якостей, сприяння формуванню патріотизму, любові до Батьківщини, розширення кругозору, формування культурних, естетичних і художніх знань. Багато таких заходів бібліотеки проводили у співпраці зі структурними підрозділами ВНЗ, деканатами та кафедрами, органами студентського самоврядування, асоціаціями випускників, редакціями газет тощо.

У своїй соціокультурній діяльності бібліотеки Об'єднання використовували як традиційні форми та методи роботи, так і різноманітні нові їх види, такі як літературні бібліоквести, флешмоб, літературні турніри, інтелектуальні конкурси, книжкові виставки-інсталяції, бібліомікси з використанням айстоперів і мотиваторів, бібліотечні посиденьки. Бібліотеки Об'єднання мають значний досвід проведення різноманітних заходів з популяризації книги та читання. За даними звітів у **2016** році збільшилася кількість книжкових виставок і відкритих переглядів. На **4 065** книжкових виставках і відкритих переглядах експонувалося понад **150** тисяч документів. Інформацію про свою соціокультурну діяльність бібліотеки розміщували на власних Web-сайтах, блогах, у соціальних мережах і сторінках газет ВНЗ.

Бібліотеки проводили заходи, присвячені патріотичному вихованню студентської молоді, видатним діячам національної науки та культури, державним святам та іншим пам'ятним датам. Проводили цикли заходів до святкування знаменних подій та пам'ятних дат у суспільному житті держави: Дня Соборності України, Дня української писемності та мови, Дня науки, Дня архітектури України, Міжнародного дня рідної мови, тощо. Бібліотеки Об'єднання приділяли значну увагу популяризації наукового і педагогічного доробку професорсько-викладацького складу вишів. Оформлювалися книжково-ілюстративні виставки за темою заходів, які проходили у ВНЗ.

26 квітня минуло 30 років з часу Чорнобильської катастрофи, ООН оголосила цей день Міжнародним днем пам'яті Чорнобиля – найбільшої в історії людства техногенної катастрофи XX ст. Заходи, присвячені цій даті пройшли в усіх бібліотеках Об'єднання. На сайті ІБЦ ХДЗВА була представлена віртуальна вистава «Дзвони Чорнобиля», тематична виставка літератури «Чорнобиль – наша біль» організована у **НБ ХНПУ імені Г. С. Сковороди**, «Чорнобиль – трагедія XX сторіччя» – бібліотека **ХННІ ДВНЗ УБС**, віртуальна фото-книжкова експозиція «Пам'ять про зраний край» – **НБ НЮУ імені Ярослава Мудрого**, книжково-ілюстративна виставка «Не стихає Чорнобильський дзвін» – **бібліотека ХДАК**, «Поріс чорнобилем Чорнобиль – бідою нашою поріс» – **НБ ГНПУ імені Олександра Довженка**. Інформаційна година «Чорнобиль...Трагедія...Пам'ять...» була проведена у **НБ НФаУ**. До 30-ї річниці з дня трагедії на ЧАЕС, виставка-спомин експонувалася у **ФБ ХНАУ імені В. В. Докучаєва**. «Чорнобиль не має минулого часу...» і «Чорнобиль – то одна біда на всіх», книжкові виставки, які були представлені користувачам **НБ ХНТУСГ**. У циклі «Кінозустрічі», спільно з кіностудією «ХПІ-фільм», **НБ НТУ «ХПІ»** організовано вечір «Чорнобиль – гіркий спомин і вічний біль».

До Шевченківських днів **НТБ ХНЕУ імені Семена Кузнеця** була оформлена книжкова виставка «Щоб наша правда не пропала, щоб наше слово не вмирало», проведено конкурс читців, присвячений дню народження Т. Г. Шевченка, який пройшов за участю представників кафедри українознавства і мовної підготовки іноземних громадян. У **НБ ХНПУ імені Г. С. Сковороди** експонувалася книжкова виставка «В сім'ї вольній, новій» також, до цієї дати була підготовлена тематична бібліографічна довідка «Педагогічні ідеї Т. Г. Шевченка». **НБ УПА**, до 200-річчя від дня народження Т. Г. Шевченка, організовано літературний вечір «Шевченко – наш. Він для усіх століть...», під час якого бібліотекарі розповіли гостям про життя й творчість Великого Кобзаря. У програмі вечора – мультимедійна презентація «Тарас Шевченко» і декламація віршів поета. **НБ НЮУ імені Ярослава Мудрого** до IX Шевченківських читань «Захист України як суверенної та незалежної держави» організовано книжкову експозицію «Держава і право у творчості Т. Г. Шевченка» і віртуальний огляд «Шевченкіана у фондах наукової бібліотеки». До 155-річчя з Дня смерті Т. Г. Шевченка **бібліотекою ХДАК** була підготовлена книжково-ілюстративна виставка «Великий син великого народу», книжкова виставка «Думи Кобзаря живуть між нами». «До річниці відкриття пам'ятника Т. Г. Шевченку у Харкові – 24 березня 1935 року» – така виставка експонувалася у **бібліотеці ХНУБА**. У літературно-музичній вітальні **НБ СумДПУ імені А. С. Макаренка** відбулася літературно-мистецька світлиця «Якщо є Тарас Шевченко – є українська література. є Україна!», літературна година «Жінок прекрасні імена в житті та творчості Шевченка» відбулася у **НБ СНАУ**, перегляд літератури до дня народження Т. Г. Шевченка «Рідної мови душа» **НТБ ПолтНТУ**. У **НТБ НАУ імені М. Є. Жуковського «ХАІ»** одне з засідань «Літературної вітальні» було присвячено музам Тараса Шевченка. Тематична книжкова виставка «Вічне слово Кобзаря» організована у **НБ ХНТУСГ**. Бесіда «Сердечні пристрасті та розчарування Кобзаря», яка була організована також **НБ ХНТУСГ**, дала можливість ознайомити студентів з цікавими фактами, маловідомими сторінками про кохання в житті Т. Г. Шевченка.

28 травня по всій країні одночасно відбувся інтерактивний урок англійської мови. Усі бібліотеки Об'єднання підтримали Рік англійської мови в Україні. Серед різноманітних заходів бібліотек, які сприяли популяризації вивчення англійської мови – організація у читальних залах бібліотек тематичних куточків. Такий куточок було організовано, наприклад,

у **НБ УПА. НБ НЮУ імені Ярослава Мудрого** було організовано книжкові виставки: «Read and Study Law in English / Читаємо та вивчаємо право англійською»; «Україна – ООН: партнерство та співробітництво»; «European integration»; «України speaking». Проведено презентацію залу іноземної літератури бібліотеки. З метою сприяння підвищенню рівня володіння англійською мовою, **НТБ ПолтНТУ** було започатковано у **2016** році цикл кінопереглядів «Бібліотечний кінозал». На першому заході «Англійська мова в сучасному кінематографі» відбувся перегляд фільма режисера Харольда Реміса «День сурка» з подальшим обговоренням і спілкуванням між студентами англійською мовою. **Бібліотекою СумДУ** проведено тематичні вечори англійською мовою «Love Story» до Дня Святого Валентина, «Literary Halloween», «Merry Christmas», годину мистецтва й екскурсії бібліотекою англійською мовою. Інформаційний центр «Вікно в Америку», який працює при **ЦНБ ХНУ імені В. Н. Каразіна** провів урок англійської мови, де було зареєстровано **142** особи. Урок відбувся в інтерактивній формі, сценарій проведення цього уроку було розроблено Посольством Сполучених Штатів Америки у Києві. В рамках проведення Року англійської мови в Україні бібліотеки знайомили користувачів з книжковими виставками на допомогу вивчення англійської та інших іноземних мов, наприклад, у **НБ СумДПУ імені А. С. Макаренка** відбулась презентація віртуальної виставки «Learn English Together. Вивчаємо англійську».

У рамках святкування **95-річчя** від дня заснування **ХДАДМ** та її **бібліотеки**, у приміщенні бібліотеки було розгорнуто перегляд літератури, на якому викладачі та гості свята мали змогу ознайомитися з монографіями, науковими працями та альбомами репродукцій творів співробітників та випускників академії.

Особливе захоплення викладачів **ХНАУ імені В. В. Докучаєва** викликали заходи бібліотеки, присвячені **200-річчю** ювілею університету – відкриті перегляди наукових праць «Від «Записок Ново-Олександрійського інститута» до «Вісника ХНАУ» і «Перлини наукової спадщини викладачів ХНАУ», ретроспективна виставка колекції цінних видань «Наукова спадщина викладачів ХНАУ» тощо. **12** відкритих тематичних переглядів документів було проведено **НБ ХНТУСГ** минулого року, серед яких найбільшу увагу привернули: «Кормозмішувачі», «Точне землеробство» і «Технології деревообробної промисловості і лісового комплексу».

У звітному році **НБ ХНУРЕ** започатковано новий вид наочної ілюстративної виставки – персональна виставка. Такі виставки найбільш повно і всебічно розкривають особистість персони. В рамках Міжнародної конференції, присвяченої пам'яті видатного вченого, творця школи вітчизняної метеорної радіолокації, почесного професора ХНУРЕ Б. Л. Кашеєва. До цієї події фахівцями бібліотеки організовано виставку «Людина – зірка», де було представлено **47** джерел інформації. До Дня вшанування учасників бойових дій, **бібліотекою ННПІ УПА** в м. Бахмут було підготовлено інформаційний стенд «Артемівськ під час АТО» і виставку-перегляд періодичних видань «Мужні сини України».

Ось деякі книжково-ілюстративні виставки, які впродовж року експонувалися у бібліотеках Об'єднання і викликали інтерес користувачів:

- «Під чоловічим ім'ям», під такою назвою експонувалася у **ЦНБ ХНУ імені В. Н. Каразіна** книжково-ілюстративна виставка, присвячена Міжнародному жіночому дню **8** Березня. На виставці були представлені книги і фотографії знаменитих жінок-письменників, які ховалися під чоловічими псевдонімами (псевдоандронімами);

- «Банківська система України та грошовий обіг», книжкова виставка, яка діяла у **НТБ ХНЕУ імені Семена Кузнеця**;

- на допомогу студентам у навчальному процесі **ІБЦ ХДЗВА**, протягом року, були організовані такі виставки: «Технологія продуктів бджільництва», «Готуємо курсові роботи по зоогігієні» тощо;

- виставка науково-технічної документації «Стандартизація – рушійна сила інновацій», на якій було представлено державні стандарти та патенти, описи винаходів за напрямками підготовки фахівців **УПА**, діяла у **Науковій бібліотеці**. Виставка була організована спільно з ХДНБ імені В. Г. Короленка;

- до Всеукраїнської студентської олімпіади **бібліотекою ХДАФК** було підготовлено книжкову виставку-огляд «Спорт», яка викликала інтерес читачів;

- для викладачів і співробітників **ХНПУ імені Г. С. Сковороди**, учасників Вченої ради, у грудні була організована виставка видань професорсько-викладацького складу і наукових фахових видань університету за останні три роки;

- «Про всі створіння великі і маленькі» – книжкова виставка **ІБЦ ХДЗВА**, яка викликала жвавий інтерес користувачів, була присвячена Міжнародному дню біорізноманіття і привернула увагу до проблем зникнення на Землі багатьох представників фауни і флори;

- до 100-річчя заснування **ХНУМ**, **бібліотека** підготувала низку яскравих книжкових виставок «До відкриття меморіальної дошки В. С. Тольбі», «90-річчя кафедри народних інструментів», «Посвящається 110-й годовщине со дня рождения К. Л. Дорошенко».

Серед найцікавіших і таких, що отримали чисельні позитивні відгуки, можна назвати такі книжкові виставки **НБ ХНТУСГ**, на яких експонувалася література 20-х, 30-х, 40-х, 50-х і 60-х років: «Історія розвитку сільськогосподарської техніки», «Вчені – засновники сільськогосподарської науки». На цих виставках читачі ознайомилися з діяльністю вчених аграріїв: Стебута І. О., Тімірязєва К. А., Докучаєва В. В., Мічуріна І. В., Вавілова М. І. тощо.

Цікавим заходом для студентів стала тематична година «Історія першої столиці у назвах вулиць», яка була проведена **НБ УПА**. У програмі заходу презентація книжкової виставки видань про Харківщину і розповідь про історію вулиць Римарської та Сумської.

Бібліотеки організовували заходи, присвячені темі козацтва, пам'яті героїв Крут, державним святкам і пам'ятним датам української історії, ювілеям видатних діячів України, вшануванню рідної мови. Так, до 40-річчя Української громадської групи сприяння виконанню Гельсінських угод у читальному залі **НБ УПА** було організовано книжкову виставку, на якій представлено документи, матеріали і книги учасників цієї групи: Василя Стуса, В'ячеслава Чорновола, Левка Лук'яненка, Олеса Бердника. У рамках тижня пам'яті Героїв Небесної сотні **НБ СумДПУ** організовано годину-реквієм «Вони – честь України і прадідів слава», в YouTube розміщено буктрейлер «Пробач мені, мамо, за чорну хустину».

Протягом року бібліотеки знайомили своїх користувачів з творчістю українських письменників і поетів, використовуючи різноманітні форми та види виставок, віртуальні виставки, виставки-інсталяції, презентації книг, тематичні перегляди літератури, різноманітні масові заходи, використовуючи сучасні інформаційні технології. У звітному році у **НБ ХНПУ імені Г. С. Сковороди**, було проведено літературний вечір «Поетична квітка України» до 145-річчя від дня народження Лесі Українки, на якому студентам українського мовно-літературного факультету імені Г. Ф. Квітки-Основ'яненка презентовано рекомендаційний бібліографічний покажчик «Поетична квітка України – Леся Українка» та бібліографічний список творів і матеріалів про життя і творчість поетеси.

На книжкових виставках, присвячених 25-річчю української державності до Дня Соборності можна було знайти поради та рекомендації щодо відзначення цієї пам'ятної дати. Цікавими були книжкові виставки, організовані у бібліотеках **ХДАДМ** «Єднання заради незалежності» і «Шлях до свободи» **ХННІ ДВНЗ УБС**.

Такий віртуальний інформаційно-бібліотечний продукт, як е-виставки, віртуальні Календарі знаменних та пам'ятних дат, буктрейлери, електронні презентації тощо у звітному році використовували бібліотеки Об'єднання. Протягом року розширювалися інтерактивні можливості таких форм популяризації книги, удосконалювалася їх структура. Так, за рік на сайтах **29** бібліотек Об'єднання було розміщено **473** віртуальні книжкові виставки, де було представлено **10 063** документи.

Серед віртуальних виставок, які отримали чисельні позитивні відгуки:

- **ЦНБ ХНУ імені В. Н. Каразіна** – «Рославський-Петровський Олександр Петрович (1816-1871)» – історик, статистик, професор і ректор Харківського університету (1859-1862). О. П. Рославський-Петровський автор біля **50** наукових праць, присвячених історії стародавнього світу (народів Сходу, Греції, Риму), різним проблемам статистики, народонаселення, торгівлі Росії, а також історії Харківського університету. Частина з них – це лекційні курси, які він читав у Харківському університеті;

- «Над минулим, сьогоденням і майбутнім має владу людина» **ІБЦ ХДЗВА** представив віртуальну експозицію з нагоди **165-річчя** заснування академії, яка розповідає про особистості ХДЗВА, які зробили вагомий внесок у аграрну науку і освіту;

- **НБ ГНПУ імені Олександра Довженка** «Глухів музичний: земля Березовського і Бортнянського»;

- **НБ ХНАДУ** – «70 років завідувачу кафедри філософії, професор Чаплигін О. К.», «Гібридні автомобілі»;

- «Я. В. Столяров – пионер науки о железобетоне», підготовлена **бібліотекою ХНУБА**;

- Бібліотекою **УМСА** презентовано перший розділ віртуального Путівника «Сторінки академічної біографії в книжкових виданнях: перший період **1921-1931** рр.», створеного на честь **95-річчя** академії та до її майбутнього **100-річного ювілею**.

НБ ХНУРЕ у **2016** році започатковано серію віртуальних етюдів (замальовок) під загальною назвою «Історія однієї вулиці». Відкрила цю серію виставка «Харків: історія вулиці Пушкінська», яка представлена на інтернет-сервісі EMAZE. У наступному році серію буде продовжено. У новому форматі на диску Google представлені віртуальні експозиції «Астрономія – наука загадок».

Бібліотекою імені М. А. Жовтобрюха ПНПУ минулого року було створено буктрейлер «Нам пора для України жити». Основа відео – фото з історії незалежної України під супровід пісні «Човен» на слова Івана Франка у виконанні гурту «Один у каное».

З року в рік збільшується кількість проведених бібліотеками Об'єднання масових заходів. Так, кількість масових заходів, проведених бібліотеками у **2016** році складає **1 920** заходів, що у **2,5** рази більше ніж **5** років тому. Кількість відвідувань масових заходів становить понад **119** тисяч осіб.

Найцікавішими масовими заходами **НБ УПА** у минулому році стали літературний вечір до Міжнародного Дня рідної мови «Рідної мови душа» та інформаційна година до Дня української писемності та мови «Мова – духовний скарб нації», у проведенні яких брали участь куратори студентських груп академії. Головний девіз цих заходів – «І возвеличимо на диво і розум наш, і наш язык (Т. Шевченко)». З метою поширення знання студентів про

розвиток української писемності у **НБ НФаУ** пройшла інформаційна година «Скарб? Книга!». Учасники заходу мали можливість вочевидь ознайомитися з цінними і унікальними виданнями, простежити через печатки, дарчі надписи, що присутні у книгах, історію вишу, в якому вони навчаються. Для студентів фізико-математичного факультету **НБ ХНПУ імені Г. С. Сковороди** у березні було проведено школу-семинар «Колумб геометрії М. І. Лобачевський». Для студентів **УкрДАЗТ** пройшли науково-літературні читання, присвячені 150-річчю з дня народження М. Грушевського, які було підготовлено **НТБ** і Центром гуманітарної освіти академії. До Всесвітнього дня вишиванки у **НТБ ХНЕУ імені Семена Кузнеця** відбувся флеш-моб. Особливу увагу заслуговує цикл заходів «Етикет і етика у житті студента» **НБ ХНТУСГ**, серед яких: міні-лекція «Мобільний етикет»; бесіда-практикум «Діловий етикет у житті кожної людини»; слайд-лекція «Абетка ввічливості або етикет на кожен день» тощо.

Бібліотеки Об'єднання продовжували пропонувати своїм користувачам культурно-дозвілєві заходи, різноманітні за формою і тематикою, використовуючи нові інформаційні технології та медіа-технології. При бібліотеках працювали клуби за інтересами, літературно-музичні салони, проводилися творчі конкурси, вечори-портрети тощо. Наприклад, у **бібліотеці УМСА** відбулася арт-зустріч із відомою лялькаркою Наталією Свиридюк, **НТБ ПолтНТУ** започатковано цикл зустрічей з унікальними людьми Полтавщини «Таланти поряд з нами», у **бібліотеці імені М. А. Жовтобрюха ПНПУ** новим досвідом стало проведення інтелектуальної гри «Що? Де? Коли?». «Криниця духовності», такі засідання краєзнавчого клубу проходять 2 рази на рік у **ФБ ХНАУ імені В. В. Докучаєва**. 23 засідання «Літературної вітальні» проведено **НТБ НАУ імені М. Є. Жуковського** минулого року, найбільш цікавіші серед них: Життєва філософія Рабіндраната Тагора – індійського поета, письменника, композитора, художника і громадського діяча і прозовий батл. Засідання літературно-музичної вітальні відбулося у **НБ ГНПУ імені Олександра Довженка**, присвячене 145-річчю від дня народження Лесі Українки «Лесина пісня».

До усних форм популяризації бібліотечного фонду **НТБ НАУ імені М. Є. Жуковського «ХАІ»** увійшли усні журнали, творчі зустрічі з літераторами, лекцій-огляди тощо. Наприклад, усний журнал "Вісім чудес світу", який викликав інтерес користувачів, включав в себе лекцію-огляд «Харків: від фортеці до столиці», віртуальні екскурсії «Місто, у якому ти навчаєшся» і «Сім чудес Харкова». Традиційно **НТБ ХНЕУ імені Семена Кузнеця** проводила комплексні соціокультурні заходи «Культурна хвиля бібліотеки ХНЕУ імені С. Кузнеця». Так, у березні, до Міжнародного жіночого дня, було проведено захід «Слобожанський віночок сплетений Лесею Українкою у Харкові». Серед заходів, що пройшли минулого року і викликали позитивні відгуки учасників, можна назвати: «Жнива скорботи та обірвані струни бандури», присвячений Дню пам'яті жертв Голодомору в Україні; «Харків – козацьке місто», присвячений Дню захисника України. У програмі цих заходів – перегляд документальних стрічок, демонстрація книжкових виставок, конкурс читців творів Вільяма Шекспіра, декламація творів класиків і сучасних українських поетів викладачами, працівниками бібліотеки і студентами за тематикою заходу. **Бібліотекою імені М. А. Жовтобрюха ПНПУ** спільно з кафедрою історії України започатковано серію публічних лекцій «Науковці про історію та сучасність доступною мовою».

Бібліотеками накопичено чималий досвід роботи різноманітних клубів і студій. У **НБ ХНУРЕ** протягом року регулярно проходили засідання літературного клубу «Осяяння», які відвідали 623 учасника. Це загальноміське молодіжне літературне об'єднання, постійними

учасниками його є студенти НТУ «ХПІ», ХНЕУ, ХНУ імені В. Н. Каразіна тощо. Засідання клубу присвячуються життю та творчості письменників з циклів «Сучасні українські письменники», «Майстри світової літератури», «Поетичні викрутаси». Учасники клубу беруть участь у щорічних музично-поетичних вечорах, що сприяє популярності клубу. При **НБ ХНТУСГ** продовжували працювати краєзнавчо-туристичний клуб «Патріот», читацький дозвілєвий клуб «Слово», студентський літературно-музичний театр «Джерело».

У **бібліотеці імені М. А. Жовтобрюха ПНПУ** розпочав роботу клуб «Музи & ко», основною формою роботи якого є творчі зустрічі з цікавими особистостями. Засідання клубу супроводжуються книжковими виставками, відео-презентаціями та бібліографічними оглядами. **НБ НТУ «ХПІ»** протягом року проводилися літературні вечори та творчі зустрічі, святкові вечори та концерти. Так, у циклі «Музичні вечори», було проведено концерт класичної музики у виконанні учнів і викладачів Харківської музичної школи № 1 імені Л. В. Бетховена, який привернув увагу читачів бібліотеки.

Полиці для букросингу діяли у бібліотеках **ПУЕТ, ХДУХТ, НТУ «ХПІ», СНАУ, ХНАУ імені В. В. Докучаєва, ХНУ імені В. Н. Каразіна, ХНТУСГ, НАУ імені М. Є. Жуковського «ХАІ», УПА, Полт НТУ, ХНМУ** тощо. **Бібліотека СумДУ** у звітному році приєдналась до руху букросингу, до цієї події було організовано книжкову виставку «Світ мандруючих книг. Букросинг в бібліотеці СумДУ».

Бібліотеки продовжували практику організації образотворчих виставок, виставок декоративно-прикладного мистецтва і фотомистецтва. Так, приємні враження на відвідувачів читального залу **НБ УПА** справила виставка дитячого малюнка «Світ очима дітей», де були представлені роботи дітей працівників бібліотеки. У холі 8-го поверху **ЦНБ ХНУ імені В. Н. Каразіна** протягом звітного року експонувалися художні виставки. Серед художніх виставок, які користувалися увагою відвідувачів бібліотеки, виставка художника-графіка, ілюстратора, видавця Віктора Корягіна «Розчерком крила», який народився і мешкає у Харкові. Художник працює у техніці станкової графіки. Більшість робіт мають гротескний характер, де життєві сюжети сприйняті художником з особливою ноткою іронії, гумору і фантазії. Інтерес серед читачів **НТБ ПолтНТУ** викликав першоквітневий вернісаж шаржів і карикатур «Викладачі і студенти сміються».

У листопаді у **НБ ХДУХТ** відкрилася виставка-інсталяція авторських робіт викладача університету І. В. Удовенко «Прекрасне – поруч» і майстер-клас у виконанні авторки. На відкритті виставки І. В. Удовенко ознайомила присутніх з історією виникнення скрапбукінгу, основоположником якого був відомий американський письменник Марк Твен. Це вид творчості, назва якої походить від англійського scrapbooking: scrap – вирізка, book – книга. Основна ідея цієї паперової творчості – зберегти особисту і сімейну історію для наступних поколінь, «дати фотографії нове життя». Експонати виставки – великі, середні і зовсім маленькі альбоми, прикрашені виробами з паперу, мереживом, квітами, гудзиками, металевими ключиками тощо. Авторка розповіла, яким чином із якого матеріалу все це робиться, демонструючи різноманітні знаряддя праці: пасту, глину, спеціальне чорнило, клей і штампи. Цей захід пригорнув увагу як викладачів, так і студентів університету. «Осіння феєрія», під такою назвою до Дня працівників освіти у бібліотеці **ХННІ ДВНЗ УБС** пройшов фестиваль творчості викладачів, співробітників та студентів. **НБ ХНУРЕ** організувала фотовиставку для всіх бажаючих університету поділитися літніми враженнями «Червніві світанки, липневі полудні, серпневі вечори...».

Для читачів і гостей університету було організовано **12** образотворчих виставок та фотовиставок **НБ НТУ «ХП»**. Серед них: «Графіка. Сергій Коморний»; «Фізика і лірики. Діалог. Виставка живопису»; «Подорож крізь об'єкти» тощо. Задля інформування користувачів про культурні події, які відбуваються у бібліотеці, на сайті **НБ НТУ «ХП»** створено розділи «Заходи в бібліотеці» та «Харківські афіші».

Наукова діяльність. Науково-методична робота

У бібліотеках Об'єднання у **2016** році проводилися дослідження, спрямовані на вдосконалення бібліотечного і бібліографічного обслуговування користувачів, книгознавства і оптимізації бібліотечних технологій, моніторинг доступності бібліотечних послуг. Подальший аналіз результатів моніторингу дозволяв виявити напрямки подальшої діяльності, виробити пропозиції для її поліпшення.

Протягом року бібліотеки проводили вивчення інформаційних запитів користувачів. Так, **НБ ХНМУ** у вересні, спільно зі Студентською радою університету, було проведено онлайн-анкетування з приводу інформованості про явище плагіат в студентському середовищі і ставлення до нього, також проведено анкетування з подальшим аналізом «Вивчення читаності електронного бюлетеня «Бібліотерапевт» співробітниками **НБ ХНМУ**». **НБ СумДПУ імені А. С. Макаренка** провела соціологічне дослідження «Задоволення інформаційних потреб користувачів Наукової бібліотеки». На сайті бібліотеки проведено онлайн-анкетування користувачів, яке визначило ступінь задоволення користувачів електронними інформаційними ресурсами бібліотеки. За результатами опитування підготовлено аналітичний звіт. На тему «Бібліотека і читання в житті сучасного студента» бібліотекою **ПУЕТ** проведено анкетування студентів, проаналізовані анкети і визначені шляхи підвищення статусу книги і читання. Складено проект «Читаюча людина – успішна людина».

НБ СНАУ з метою вивчення ролі книгозбірні в науковому житті університету, вдосконалення бібліотечного обслуговування і розширення переліку бібліотечних послуг, у звітному році було проведено анкетування «Бібліотека СНАУ очима науковця».

Протягом року здійснювалася науково-пошукова робота з метою розширення фондової колекції «Автографи дореволюційних юристів» і «Рукописні та літографічні твори **XIX** – початку **XX** ст.» у фондах **НБ НЮУ імені Ярослава Мудрого**. Дослідження за науковими темами «Колекційні фонди наукової бібліотеки. Харківська школа права» і «Бібліотека в електронно-освітньому середовищі вищого навчального закладу» у звітному році були продовжені. За цими темами підготовлено і опубліковано **5** наукових статей. **НТБ ПолтНТУ** продовжено науково-пошукову роботу з історії бібліотеки та окремих аспектів діяльності університету, найбільш повна інформація з історії НТБ згрупована у Хронографі «Історія науково-технічної бібліотеки ПолтНТУ». Підготовлені презентації з цікавими фактами і фотографіями по кожному з **4-х** періодів першого циклу: **1930-1936** рр., **1937-1940** рр., **1941-1945** рр., **1946-1950** рр.

Бібліотеки **СумДПУ імені А. С. Макаренка** та **СНАУ** продовжували роботу над науковими дослідженнями «Наукове бібліографування праць вчених **СумДПУ імені**

А. С. Макаренка» та «Біобібліографія вчених Сумського НАУ». Мета досліджень виявити, упорядкувати та систематизувати науковий доробок науковців університетів.

Розпочато дослідження «Бібліотека як елемент трудового потенціалу ВНЗ на прикладі **НБ ХНУМГ імені О. М. Бекетова**: організаційно-управлінський аспект», яке вивчало механізми формування якості бібліотечного персоналу як елемента трудового потенціалу ВНЗ – організація професійного розвитку бібліотечних фахівців, напрями вдосконалення механізмів управління функціонуванням та розвитком трудового потенціалу бібліотеки. З метою виявлення основних стратегій поведінки та способів вирішення конфліктів **НБ ХНУМГ імені О. М. Бекетова** розроблено анкету «Конфлікти в обслуговуванні читачів» та проведено опитування працівників, визначено заходи щодо запобігання та зменшення конфліктних ситуацій.

НБ ГНПУ продовжувала працювати над науково-бібліографічним фондознавчим дослідженням «Літературна спадщина Олександра Довженка у фондах бібліотеки ГНПУ».

З метою вивчення діяльності комунального закладу «Харківський історичний музей імені М. Ф. Сумцова» Харківської обласної ради, з ініціативи Департаменту культури і туризму Харківської обласної державної адміністрації, була створена робоча група, до складу якої увійшли три фахівці **ЦНБ ХНУ імені В. Н. Каразіна**. Комісія ретельно ознайомилась з діяльністю Харківського історичного музею імені М. Ф. Сумцова, всебічно проаналізувала роботу музею за напрямками. Кожним членом робочої групи були укладені конкретні пропозиції стосовно результатів проведення звірення наявності музейних предметів у Харківському історичному музеї та наданого робочій групі «Списку музейних предметів, не виявлених під час звірення наявності». За результатами вивчення діяльності музею була підготовлена ґрунтовна інформаційно-аналітична довідка.

На пропозицію НБУВ взяти участь у перекладі міжнародних стандартів, що є чинними в Україні з **01.09.2016** року для уніфікації тексту українською мовою, **НБ ХНУРЕ** було ініційовано переклад з англійської мови ISO 16439:2014(E) «Information and documentation – Methods and procedures for assessing the impact of libraries» – ДСТУ ISO 16439:2016 (ISO 16439:2014, ITD) «Інформація та документація. Методи та процедури оцінювання впливу бібліотек», а також термінів та визначень до 3-х стандартів (ДСТУ ISO 2789:2016 (ISO 2789:2013, ITD), ДСТУ ISO 16439:2016 (ISO 16439:2014, ITD) і ДСТУ ISO 11620:2016 (ISO 11620:2014, ITD)). Переклад виконано доцентом кафедри метрології та вимірювальної техніки і надіслано до НБУВ для подальшого опрацювання.

Минулого року стартував партнерський проект бібліотек вишів «БібліоСинергія: підтримка наукових досліджень», створений під егідою УБА. Проект спрямований на формування професійного віртуального середовища та втілення нових практик в напрямку підтримки наукових досліджень. Серед кураторів напрямків: «Академічне письмо та оформлення публікацій» – Киричок І. В., директор **НБ ХНМУ** і «Науковий бренд» – Семененко Л. П., директор **НБ НТУ «ХП»**. Тематичний блок «Академічне письмо та оформлення публікацій», куратор Киричок І. В., **НБ ХНМУ**, містить онлайн-посилання на ресурси щодо якісного оформлення наукових публікацій на засадах академічної доброчесності. Матеріали систематизовано за окремими рубриками, що постійно оновлюються і доповнюються новими посиланнями, такими, як «Регламенти. Методики. Рекомендації», «Книги», «Презентації», «Корисні посилання» тощо.

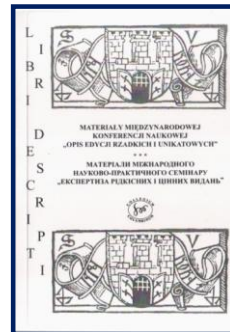
Головні фахівці **НБ ХНУРЕ** протягом року брали участь у роботі комісії з протидії плагіату. Брали участь у нарадах, скайп-нарадах із представниками антиплагіатних систем,

проводили тестування таких систем, як Strike Plagiarism і UNPLAG, обговорювалися питання створення бази із колекцією електронних версій дипломних робіт, шляхи впровадження тощо.

Минулого року вийшли друком:

✓ Управління процесами та інноваціями: практичні рекомендації для керівників бібліотек ВНЗ з організаційно-управлінської діяльності для керівників бібліотек ВНЗ Харківського зонального методичного об'єднання / упоряд. Н. М. Ніколаєнко; **Наук. б-ка Укр. інж.-пед. акад.** – Харків, 2016. – 56 с. Практичні рекомендації затверджені Науково-методичною радою УІПА 16.03.2016 року. У рекомендаціях представлені технологічні карти на основі бібліотечні процеси, що відбуваються в сучасній бібліотеці з накопичення, зберігання, використання і поширення інформації і знань, які були попередньо апробовані НБ УІПА.

✓ Libri descripti : Materiały Międzynarodowej Konferencji Naukowej «Opis Edycji i Unikatowych», Charków, 16–19 września 2013 roku = Матеріали Міжнародного науково-практичного семінару «Експертиза рідкісних і цінних видань», Харків, 16–19 вересня 2013 р. / уклад. В. Валецький, І. Журавльова ; наук. ред.: І. Качур, М. Романовська ; Дослідницький центр польської бібліографії Естрайхерів, **Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, Центральна наукова бібліотека.** – Kraków : Collegium Columbinum, 2016. – 262 s. – (BibliotekaTradycij ; № CXLVI). Розміщені в цій книзі статті є прикладом співпраці польських і українських бібліографів, статті, які присвячені стародрукам і виданням першої половини XIX ст. На наш погляд, доповіді бібліотекознавців, науковців, що представлені у збірці, стали корисними для бібліотекарів, які працюють в напрямку розкриття колекцій цінних видань та їх збереження в Україні і в Польщі.

У 2016 році бібліотеками Об'єднання підготовлено 277 доповідей і повідомлень, опублікована 241 наукова стаття з теорії та практики бібліотечної справи у професійних періодичних виданнях. Досвід і новації в діяльності бібліотек – тематика виступів фахівців бібліотек. Актуальні теми публікацій, це теми історії бібліотек, історії бібліотечної справи, теми читання, краєзнавства і персони, соціокультурна діяльність.

Так, у березні фахівець ЦНБ ХНУ імені В. Н. Каразіна взяла участь у роботі круглого столу, присвяченого 350-річчю від часу перебування на землях південної України та Криму видатного турецького мандрівника, історика та географа Евлія Челебі, що проходив у приміщенні Одеської обласної держадміністрації. Фахівець бібліотеки виступила з повідомленням «Деякі дослідження османського дефтера XVI ст. із зібрання Центральної наукової бібліотеки Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна». Зацікавлення бібліотечних фахівців викликала стаття провідного бібліографа бібліотеки ХДАК, яка була написана в співавторстві з проректором з наукової роботи академії Н. Кушнарєнко «Бібліографічні покажчики як засіб формування позитивного іміджу освітньо-наукового закладу». Стаття була надрукована у «Віснику Книжкової палати», 2016, № 9, у якій наголошено на специфіці змісту і структури покажчиків серії «Видатні педагоги Харківської державної академії культури». «Застосування технологічного трансферу в інформаційно-бібліотечній діяльності бібліотеки», з такою доповіддю на Всеукраїнській

науково-теоретичній конференції молодих учених «Культура та інформаційне суспільство **XXI** століття», яка відбулася у квітні, виступила директор **НБ УПА**.

26 бібліотек Об'єднання продовжували роботу з фондами рідкісних і цінних видань.

Протягом року бібліотеки продовжували перегляд своїх організаційних і технологічних регламентуючих документів, з урахуванням технологічних змін. Наприклад, **НБ НТУ «ХПІ»** розроблені технологічні блок-схеми на основні бібліотечні цикли: шлях книги, шлях читачкої вимоги, шлях довідки.

Важливою складовою методичного забезпечення діяльності бібліотек є проведення науково-практичних конференцій, круглих столів і семінарів, в ході яких відбувається обмін досвідом. Бібліотеками Об'єднання у звітному році була проведена **191** конференція, семінар, тренінг, школа-практикум тощо.

Дистанційний курс «Куратор змісту – 5. Мережевий інформаційний аналітик», який проводили тьютори курсу, завідувач проблемною лабораторією дистанційного навчання і заступник директора **НБ НТУ «ХПІ»**. Слухачами курсу створювалися блоги за обраними темами, з розміщенням звітів про виконання завдань, персональні стартові сторінки в мережі, книжкові полиці зі знайденими матеріалами Google Books тощо. «Сертифікат куратора» отримали фахівці **НБ ХНУРЕ**.

НБ ХНУМГ імені О. М. Бекетова протягом року проводилися практикуми з циклу «Особливості впровадження АБІС «Коха» в роботу Бібліотеки Харківського національного університету міського господарства імені О. М. Бекетова» для фахівців бібліотек **ХНУБА** – 19.02.2016 р., **ХНАУ імені В. В. Докучаєва** – 12.10.2016 р., Харківського національного університету повітряних сил імені Івана Кожедуба – 27.10.2016 р. і викладачів **ХДАК** – 18.10.2016р.

- **3 лютого** **НБ ХНУРЕ** проведено семінар-практикум «Проведення соціологічного дослідження», де розглядалися питання стосовно основних правил проведення соціологічних досліджень: етапи; програма; вибірка; методи збору та обробки даних; прикладне застосування; специфічні моменти анкетування тощо. У роботі семінару взяли участь фахівці бібліотек **ВНЗ**, які займаються дослідженнями або планують цю роботу. По закінченні заходу усі присутні одержали сертифікат учасника;

- **11 лютого** **НБ НТУ «ХПІ»** відбувся семінар «Продукти Thomson Reuters для науковців, редакцій наукових періодичних видань», у якому взяли участь фахівці з інших бібліотек **ВНЗ** міста. «Можливості платформи Web of Science (Thomson Reuters)» – за такою назвою було організовано науково-практичний семінар з використанням інформаційних продуктів компанії Thomson Reuters **НБ НФаУ**;

- **25 лютого** у **НБ НТУ «ХПІ»** пройшов Науково-практичний семінар «Сучасні інформаційні технології на службі формування бренду університету», де були присутні фахівці з бібліотек **ХНУМГ імені О. М. Бекетова**, **УПА**, **НЮУ імені Ярослава Мудрого**, **ХДАК**, **ФБ ХНАУ імені В. В. Докучаєва**, **ХНТУСГ** тощо;

- **2 березня** **НБ СумДПУ імені А. С. Макаренка** для бібліотек регіону проведено науково-практичний семінар «Бібліотеки **ВНЗ** як джерело інформаційного забезпечення наукового та навчального процесу». Під час семінару розглядалися питання обміну передовим досвідом книгозбірень. Круглий стіл «Інформаційне забезпечення наукового та навчального процесів **ВНЗ**», проведений в рамках семінару, надав можливість обговорення актуальних проблем, більшість яких стосувались технологічних процесів діяльності бібліотек і залучення до читання сучасної молоді;

• **27 квітня** у **НБ ХДУХТ** відбулася Всеукраїнська науково-практична конференція-брейнсторминг «Роль бібліотеки у створенні когнітивного ресурсу суспільства знань: технології, освіта, наука», яка була проведена спільно з Факультетом соціальних комунікацій ХДАК. Електронна версія збірника статей, підготовленого за матеріалами цієї конференції, розміщена на офіційному сайті університету <http://www.hduht.edu.ua/index.php/uk/>, у розділі «Репозитарій ХДУХТ» <http://elib.hduht.edu.ua/>, (колекція «Наукова бібліотека» – Збірник – Збірник наукових праць). Конференція зібрала представників бібліотек різних відомств Харкова;

• **28 квітня** проведено сумісний захід бібліотеками **ХНТУСГ** і **ХНАУ імені В. В. Докучаєва** – засідання клубу ділового спілкування «Традиційні та інноваційні послуги сучасної бібліотеки»;

• **28 квітня** **НТБ ПолтНТУ** з метою підвищення кваліфікації працівників бібліотек обласного методичного об'єднання бібліотек **ВНЗ III – IV** рівнів акредитації проведено семінар «Роль культурно-виховної роботи бібліотеки ВНЗ у формуванні особистісних якостей сучасного студента», **26 жовтня** – круглий стіл «Проблеми формування фондів бібліотек ВНЗ на сучасному етапі»;

• **28 квітня** **НБ ХНУРЕ** проведено семінар-презентацію «Модернізація бібліотечного сервісу: нові програмні продукти та техніка», на якому були присутні представники бібліотек Об'єднання **УПА**, **НЮУ імені Ярослава Мудрого**, **ХНАУ імені В. В. Докучаєва**, **НАУ імені М. Є. Жуковського «ХАІ»** тощо. Учасники семінару мали можливість ознайомитися з новою версією АБІС «УФБ/Бібліотека», з комплексними ІТ-рішеннями від компанії **СПЕЦВУЗАВТОМАТИКА** і в реальному режимі часу побачити роботу сучасного презентаційного обладнання, копіювально-розмножувальної техніки, отримати професійну консультації з використання цих пристроїв від фахівців компанії **Epson**: В роботі семінару взяли участь **55** фахівців з питань автомаізації з **19** бібліотек Харкова і Сум;

• **24–25 травня** відбулися **XVI** Кирило-Мефодіївські читання у рамках міжнародного проекту «Розмаїття культур» «Отъ васъ бо на вся страны вьсегда добрыи законъ исходитъ»: слов'янські джерела в бібліотеках», організаторами яких стали **ЦНБ ХНУ імені В. Н. Каразіна**, Центр болгаристики та балканських досліджень імені **М. Дринова**, Балтійська Міжнародна академія і Академічна бібліотека Латвійського університету. Тема читань була розкрита в виступах фахівців: **ЦНБ ХНУ імені В. Н. Каразіна** – презентації електронної версії покажчика «Слов'янознавство в Харківському університеті» і доповіді «Унікальність слов'янської колекції Центральної наукової бібліотеки Каразінського університету»; **НБ НЮУ імені Ярослава Мудрого** «Історіографія «РУСЬКОЇ ПРАВДИ»: дослідження у відділі рідкісних видань Наукової бібліотеки **НЮУ імені Ярослава Мудрого** та інших учасників;

• **25 травня** на сайті **НБ НЮУ імені Ярослава Мудрого** пройшла Міжнародна Інтернет-конференція «Безпекове інноваційне суспільство: взаємодія у сфері вищої правової освіти та правового виховання». Форма участі – дистанційна, яка передбачає розміщення тез, статей, презентацій; перегляд матеріалів і участь в on-line обговоренні. Матеріали конференції видані окремою збіркою, а також представлені на бібліотечному інформаційному порталі та електронному архіві-репозитарії <http://dspace.nlu.edu.ua/>. **72** учасника цього заходу, це професори, викладачі, аспіранти провідних ВНЗ України та

Код поля изменен

Код поля изменен

Білорусі, бібліотечна спільнота і студентська аудиторія. Було надіслано **64** наукові статті і тези, які стали підґрунтям в обговоренні програмних питань веб-конференції;

- **31 травня** **ФБ ХНАУ імені В. В. Докучаєва**, як Головна бібліотека Територіального об'єднання сільськогосподарських бібліотек Харківського регіону, проведено семінар-практикум «Інституційний репозитарій як засіб популяризації наукових публікацій університетської спільноти». З доповідями і повідомленнями на семінарі виступили фахівці бібліотек ХНАУ імені В. В. Докучаєва і **ХНТУСГ**. Серед доповідей: «Е-ресурси бібліотеки, як система пропаганди досягнень науковців ВНЗ», «Підготовчий етап роботи зі створення репозитарію ВНЗ», «Роль наукової бібліотеки у підвищенні наукометричних показників учених ВНЗ» тощо;

- **13-14 вересня** у **ПолтНТУ** відбулася науково-практична конференція «Читання в епоху розвитку електронних ресурсів: книга чи Інтернет?». Організаторами конференції виступили **НТБ ПолтНТУ** і **ЦНБ ХНУ**

В. Н. Каразіна. В ході конференції основна увага приділялася питанням, пов'язаним з діяльністю сучасних бібліотек: роль книги і читання в умовах сучасного інформаційного простору; діяльність бібліотеки як соціального інституту підтримки і розвитку інтересу до читання; створення і розповсюдження електронних книг; формування єдиного інформаційного простору

бібліотек; впровадження нових інформаційних технологій у роботу бібліотеки та їх вплив на якість її роботи; сучасні принципи загальнодоступності і відкритості інформації.

- **7 жовтня** відбулися ювілейні урочистості «**Фундаментальна бібліотека ХНАУ імені В. В. Докучаєва: шлях довжиною у 200 років**», на яких були присутні представники провідних бібліотек міста – **ХНУ імені В. Н. Каразіна, НТУ «ХПІ», ХНМУ, ХДАК, УПА, НАУ імені М. Є. Жуковського «ХАІ», ХНУРЕ, ХДУХТ, ХНУБА, ХГПА, ХНАДУ** та інші. Зі вступним словом до присутніх звернулася директор бібліотеки С. О. Довгалоук, яка у своїй промові торкнулася питань сьогодення Фундаментальної бібліотеки. Інтерес присутніх викликала презентація головного бібліографа бібліотеки «**200 років книгозбірні ХНАУ**»;

- **9 жовтня** для фахівців аграрного профілю Харківського регіону **НБ ХНТУСГ** було проведено науково-практичний семінар «Документно-ресурсна база бібліотеки: сучасні вимоги, аналіз та формування»;

- **24-31 жовтня** на сайті **НБ ХНМУ** відбулася **II** науково-практична інтернет-конференція «Бібліотеки і суспільство: рух у часі та просторі». Учасники конференції, серед яких фахівці бібліотек **УПА, ХДУХТ, НЮУ імені Ярослава Мудрого, НФаУ** тощо, мали змогу обмінюватися думками щодо практичного досвіду та результатів наукових досліджень у бібліотеках, що є одним з шляхів вирішення певних проблем і визначення подальших шляхів розвитку. За матеріалами інтернет-конференції вийшла друком збірка матеріалів;

- **26 жовтня** **НТБ ПолтНТУ** проведено круглий стіл «Проблеми формування фондів бібліотек ВНЗ на сучасному етапі» для працівників бібліотек обласного методичного об'єднання бібліотек ВНЗ. З аналізом стану формування і збереження фондів бібліотек методичного об'єднання за останні **5** років виступила завідувачка відділу комплектування та наукової обробки документів **НТБ ПолтНТУ**. У рамках круглого столу також йшла мова про проблеми фінансування ВНЗ і бібліотек, формування фонду електронних видань, відсутність чітких критеріїв обліку і використання електронних ресурсів тощо;

- **9 листопада** **НТБ ПолтНТУ** проведено семінар «Використання таблиць УДК для систематизації документних фондів бібліотек ВНЗ» для працівників бібліотек Полтавського обласного методичного об'єднання бібліотек ВНЗ. З доповіддю на семінарі виступила провідний бібліограф **НТБ ПолтНТУ**, яка розповіла про розвиток та становлення УДК в Україні, розкрила склад таблиць УДК та дала пояснення щодо методики індексування документів за таблицями УДК. Після доповіді відбулося обговорення питань застосування УДК для систематизації документів;

- **НБ УПА** взяла участь у роботі **49-ої** щорічної науково-практичної конференції, яка проходить в академії щорічно, окремою секцією «Сучасні інформаційно-бібліотечні технології». На секції було заслухано **7** доповідей фахівців бібліотеки. Тези доповідей було розміщено у збірнику «**XLIX Науково-практична конференція науково-педагогічних працівників, науковців, аспірантів та співробітників академії (Харків, 2016 р. – Ч. 6. – Х., 2016)**» та розміщено у електронному репозитарії.

Харківське зональне методичне об'єднання бібліотек ВНЗ **III-IV** рівнів акредитації – це **35** бібліотек вищих навчальних закладів державної форми власності Харківської, Полтавської і Сумської областей. Науково-методичне забезпечення діяльності бібліотек Об'єднання закріплено за **ЦНБ ХНУ імені В. Н. Каразіна**. Бібліотеки **СумДПУ імені А. С. Макаренка** і **ПолтНТУ** – очолюють обласні бібліотечні об'єднання. Протягом року ці бібліотеки здійснювали забезпечення організації та проведення заходів з підвищення професійного рівня бібліотечних фахівців, надавали можливість брати участь в обговоренні та вирішенні технологічних проблем і питань взаємодії бібліотек на наукових і організаційно-

методичних заходах, займалися консультативною діяльністю, поширенням інновацій у практику роботи бібліотек, готували аналітико-статистичні матеріали тощо.

Упродовж звітнього року науково-методичними центрами Об'єднання готувалися і проводилися різноманітні організаційно-методичні заходи.

ЦНБ ХНУ імені В.Н. Каразіна:

✓ три засідання директорів бібліотек ВНЗ Харківського зонального методичного об'єднання. Зокрема, у вересні засідання пройшло на базі **НТБ ПолтНТУ**, де зі звітами про роботу бібліотек виступили завідувач **НМБ ЦНБ ХНУ імені В. Н. Каразіна** і директор **НБ СумДПУ імені А. С. Макаренка**. Доповідь «Полтавське обласне методичне об'єднання бібліотек ВНЗ III-IV рівнів акредитації: реальність, досягнення і індивідуальність»

представила завідувач **НМБ НТБ ПолтНТУ**. На засіданні обговорювався також партнерський проект бібліотек ВНЗ, проект УБА «БібліоСинергія», розглядалися кадрові питання, наприклад, про призначення т.в.о. директора **БІЦ СумДУ І. М. Копленко**. Інтерес присутніх викликала розповідь директора **НБ ХНМУ** про роботу **XV Ювілейної міжнародної науково-практичної конференції «Місія медичних бібліотек в умовах реформування медичної галузі України»**, яка проходила у травні (м. Дніпро), де особливу увагу було приділено комплексу питань, пов'язаних з розвитком стратегії діяльності наукових медичних бібліотек в сучасних умовах. Йшла мова також про проект нової редакції Закону України «Про бібліотеки і бібліотечну справу», про створення Науково-методичних комісій і підкомісій МОН України. Про досвід **НБ ХНУМГ імені О. М. Бекетова** з формування інформаційної культури студентів університету з використанням дистанційного курсу, розповіла її директор. На засіданнях обговорювалися нові законодавчі акти, що стосуються роботи бібліотек, участь бібліотек ВНЗ Харкова у регіональному конкурсі імені Л. Б. Хавкіної Харківського обласного відділення УБА, управління культури Харківської області при підтримці ХДНБ імені В. Г. Короленка тощо. У червні директорський корпус Харківського методичного об'єднання привітав директора **НБ ХНПУ імені Г. С. Сковороди І.Ф. Турка** з ювілеєм. У лютому на засіданні були відзначені бібліотеки, ювіляри **2015** року. З підсумками конкурсу професійної майстерності «Бібліотекар року – **2015**» ознайомила присутніх Голова журі Журавльова І. К., затверджено новий склад журі. Спонсором конкурсу, ТВО «Компанія ПАЕР», була запроваджена додаткова спеціальна премія на **2015** рік – за кращий проект у сфері інновацій «Лідер інновацій у бібліотечній справі». Директорам бібліотек Об'єднання представлено новопризначеного директора **НБ ХДУХТ Л. Г. Бакуменко**.

✓ засідання журі конкурсу «Бібліотекар року», де були визначені переможці конкурсу 2016 року;

З 2016 року з аналітичним оглядом діяльності бібліотек Об'єднання і «Зведеною таблицею основних статистичних показників Харківського зонального методичного об'єднання за минулий рік» можна ознайомитися у Електронному архіві **ХНУ імені В. Н. Каразіна**.

З метою координації роботи бібліотек ВНЗ Полтавської області **НТБ ПолтНТУ** було проведено 4 засідання методичної ради об'єднання, на яких директори бібліотек вирішували виробничі проблеми, обговорювали актуальні питання бібліотечної діяльності.

У зоні уваги **НТБ ПолтНТУ**, як обласного методичного центру, постійно знаходилися питання статистичного та фактичного аналізу основних показників і змісту роботи бібліотек об'єднання. Результати щорічного аналізу представлено на сайті НТБ у інформаційному бюлетені «У бібліотеках регіону. Інформація. Досвід».

Слід відмітити, що, надаючи консультації, інформуючи бібліотеки про новинки у бібліотечній царині, науково-методичний відділ НТБ прагне налагоджувати контакти з використанням новітніх технологій. Тому через Веб-сайт НТБ ПолтНТУ для бібліотекарів надається багато корисної інформації. Зокрема, на сторінці «Методоб'єднання», крім загальної інформації про методичне об'єднання та бібліотеки надається інформація про семінари та інші заходи, які проводяться для бібліотекарів, а також власні видання на допомогу фахівцям.

НБ СумДПУ імені А. С. Макаренка, як методичний центр, протягом року здійснювала методичне забезпечення діяльності бібліотек регіону: методичну підтримку і супровід з використанням сучасних форм і методів бібліотечної роботи, спрямовувала свою роботу на сприяння і допомогу бібліотекам у вирішенні їх завдань. Найбільш поширеними формами методичної роботи були: консультації, інструктажі, бесіди з питань створення довідкового апарату, організації та методики роботи з інституційним репозитарієм, організації та збереження фонду, корпоративної каталогізації, роботи автоматизованих бібліотечних програм, автоматизації бібліотечних процесів та інше.

Протягом року продовжувала свою роботу «Школа методиста» «Library 2 library». Ініціатором проведення семінарів-практикумів протягом багатьох років є методичний центр Об'єднання, **ЦНБ ХНУ імені В. Н. Каразіна**. Так, у квітні, такий семінар-практикум відбувся на базі **НБ НІОУ імені Ярослава Мудрого**. Відкрила семінар директор **НБ НІОУ імені Ярослава Мудрого** Н. П. Пасмор, яка розповіла присутнім про структуру бібліотеки, її штати і площі, нову будівлю бібліотеки. Фахівець **НБ ХНМУ** виступила з повідомленням про мобільні веб-технології і бібліотеки ВНЗ. Про проект бібліотеки «Школа електротехніки: до 130-річчя НТУ «ХП» розповіла директор **НБ НТУ «ХП»** Л. П. Семененко. Інтерес присутніх викликала слайд-презентація, яка була присвячена новому підрозділу у структурі **НБ НІОУ імені Ярослава Мудрого** – сектору наукометричного аналізу. Нова структура

створена з метою підтримки бібліотекою публікаційної активності вчених університету. «Бібліографічні видання як іміджеві інформаційні ресурси», з таким повідомленням виступила фахівець **НБ НЮУ імені Ярослава Мудрого**.

На семінарі-практикумі також обговорювалися питання ліцензійних умов провадження освітньої діяльності, робота бібліотек у проекті «Єдина картка читача бібліотек ВНЗ Харкова», Стратегія розвитку бібліотечної справи на період до **2025** року, відображення в бухгалтерському обліку безплатно отриманих дарунків тощо. Цікава екскурсія бібліотекою була проведена наприкінці заходу. Такі неформальні зустрічі фахівців бібліотек Об'єднання дають змогу ознайомитися з діяльністю окремих бібліотек, їх досвідом роботи безпосередньо на місцях.

Протягом року велася сторінка «Бібліотеки вищих навчальних закладів» Об'єднання, що розташована на сайті **ЦНБ ХНУ імені В. Н. Каразіна**.

У рамках роботи Територіального методичного об'єднання сільськогосподарських бібліотек Сумської області **НБ СНАУ** було проведено **3** засідання. Фахівцями бібліотеки здійснено **2** виїзди до бібліотек об'єднання з метою вивчення діяльності та надання методичної й консультаційної допомоги.

У роботі семінару, організованого бібліотекою Електромеханічного технікуму транспортного будівництва для завідувачів бібліотек ВНЗ **I-II** рівнів акредитації м. Харкова, взяли участь представники бібліотек **ХНУМГ імені О. М. Бекетова** і **ХНУ імені В. Н. Каразіна**. Семінар було проведено у березні на базі бібліотеки Житлово-комунального коледжу ХНУМГ імені О. М. Бекетова. Перед присутніми виступили фахівці бібліотек ХНУМГ імені О. М. Бекетова і ХНУ імені В. Н. Каразіна з повідомленнями і консультаціями: бібліотечні фонди – проблеми обліку і списання документів; бібліотечні стандарти; робота інформаційного центру «Вікно в Америку»; проект «Видатні вчені Харківського національного університету комунального господарства імені О. М. Бекетова»; діючі нормативні документи з бібліотечної справи тощо.

У жовтні минулого року фахівці **ЦНБ ХНУ імені В. Н. Каразіна** взяли участь у навчально-тематичному семінарі Обласного навчально-методичного центру підвищення кваліфікації культосвітніх закладів за темою «Бібліотека вищого навчального закладу: сучасні тенденції оновлення». У семінарі взяли участь **37** слухачів – бібліотечних працівників

ВНЗ **I-II** рівнів акредитації м. Харкова та Харківської області. Серед тем, які були представлені фахівцями ЦНБ до уваги учасників семінару: стратегія і тактика розвитку сучасної бібліотеки; організація і збереження бібліотечних фондів; сучасні проблеми; відкритий доступ до інформації: електронні ресурси; соціокультурна діяльність бібліотеки ВНЗ та інші. Зацікавленість присутніх викликала також екскурсія відділами бібліотеки і Центру «Вікно в Америку».

Базою виробничої практики для студентів ВНЗ минулого року стали такі бібліотеки, як **УПА, НТУ «ХП», ХДАК, ХНМУ**.

Професійний розвиток бібліотечного персоналу

Значну увагу керівництво бібліотек Об'єднання приділяло забезпеченню професійного розвитку свого персоналу, яке складалося з зовнішніх і внутрішньобібліотечних заходів.

У бібліотеках Об'єднання продовжували працювати професійні клуби, які є прикладом внутрішньобібліотечної системи підвищення кваліфікації молодшого та середнього персоналу. Так, у **ФБ ХНАУ імені В. В. Докучаєва** вже п'ять років працює «Школа молодого спеціаліста-бібліотекаря». На засіданні Клубу ділового спілкування за темою «Традиційні та інноваційні послуги сучасної бібліотеки», який працює у **ФБ ХНАУ імені В. В. Докучаєва**, минулого року зустрічалися фахівці двох провідних бібліотек Територіального об'єднання сільськогосподарських бібліотек – **ХНТУСГ** і **ХНАУ імені В. В. Докучаєва**. На засіданні були висвітлені питання: бібліотеки у соціальних мережах, інформаційно-інноваційні послуги у бібліотечно-бібліографічному обслуговуванні користувачів тощо. У **НТБ ПолтНТУ** минулого року започатковано нову форму проведення заходів з підвищення фахового та культурного рівня бібліотекарів – модель «Інформація +». «+» в даному випадку вказує на те, що на додаток до інформації з певної теми передбачені доповнення: коментарі, зауваження чи короткі виступи, інтерв'ю, навіть диспут чи дискусія. Саме у такому форматі і пройшов захід на тему «Пріоритети та моральні цінності сучасного бібліотекаря» (Кодекс етики сучасного бібліотекаря), продовженням якого став жвавий діалог та фаховий обмін думками. І хоча точки зору дещо відрізнялися, бесіда пройшла в цікавій, доброзичливій та творчій атмосфері. В **НБ СумДПУ** продовжувала діяти «Школа бібліотекаря початківця».

У **бібліотеці ПУЕТ** на засіданнях ділового клубу «Професіонал» протягом року були заслухані доповіді, бібліографічні огляди, слайд-презентації, наприклад: «Буктрейлер – коротке бібліотечне відео як новий жанр популяризації книги»; «Використання QR-коду в бібліотеці», «Концепція бібліотеки в контексті проекту Online Гете – Інституту»; «Інфографіка в роботі бібліотеки: нові можливості»; тощо.

Підвищенню кваліфікації персоналу бібліотек сприяли практичні заняття з питань впровадження ІКТ, таких, як використання хмарних сервісів у роботі бібліотеки, правила використання соціальних мереж. Фахівці бібліотек мали можливість навчатися на курсах англійської мови. Так, **10** фахівців **НБ СНАУ** минулого року відвідували курси англійської мови, ця необхідність викликана тим, що в університеті навчаються англомовні студенти. Наприклад, **НБ ХНУРЕ** було започатковано «Школу комп'ютерної грамотності», де минулого року навчалися біля **30** працівників.

Минулого року для фахівців **НБ ХНУРЕ** було започатковано серію практикумів «Врегулювання міжособистісних конфліктів». Проведено перший майстер-клас «Частина 1: Читач-бібліотекар». Під час заходу викладачем-тьютером, канд. психол. наук, були надані початкові відомості щодо поняття «психологія конфліктів», відповіді на конкретні ситуації, що відбуваються під час роботи бібліотекаря із відвідувачами, надані рекомендації, як уникнути або вирішити конфлікти. Наступного року планується друга частина практикумів «Начальник-підлеглий».

Персонал бібліотек протягом року активно знайомився з актуальними фаховими питаннями, що представлені он-лайн в Інтернет-мережі: у статтях періодичних видань, розміщених на сайтах НБУВ, НБУ імені Ярослава Мудрого, УБА, НБ імені М. Максимовича КНУ імені Тараса Шевченка; у фахових бібліотечних блогах, таких як «Пан бібліотекар», «Могилянська бібліотекарка», Школа бібліотечного журналіста» тощо.

На курсах підвищення кваліфікації бібліотечних фахівців ХДАК, що відбулися у березні (48 аудиторних годин та 42 години самостійної роботи), навчалися 16 фахівців, які мають вищу освіту і одержали свідоцтва державного зразка про підвищення кваліфікації за спеціальністю 029 «Інформаційна, бібліотечна і архівна справа» галузь знань 02 «Культура і мистецтво». Це представники бібліотек **ХНПУ імені Г. С. Сковороди – 1, ХДЗВА – 1, УПА – 1, ХНАДУ – 3, ХНУРЕ – 10**. Закінчила аспірантуру і захистила кандидатську дисертацію «Інноваційні технології управління бібліотекою як соціокомунікаційною установою» за спеціальністю Книгознавство, бібліотекознавство, бібліографознавство директор **НБ УПА** Ніколасенко Н. М. Два працівники **НБ ХНУМГ імені О. М. Бекетова** навчалися в аспірантурі ХДАК, темами дисертаційних досліджень яких є: «Вектори модернізації публічних бібліотек України» і «Середовищний музей як форма презентації історико-культурного надбання».

Працівники **бібліотеки ПДАА** минулого року підвищили свою кваліфікацію в Міжгалузовому інституті підвищення кваліфікації та перепідготовки спеціалістів ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі» та отримали свідоцтва державного зразка. Три фахівці **НБ ХНУРЕ** одержали документи державного зразка ДВНЗ Університету менеджменту освіти Національної академії педагогічних наук України про підвищення кваліфікації за категорією «Директори, заступники директорів, провідні фахівці бібліотек університетів, академій, інститутів». Два фахівці **НБ СНАУ** пройшли курси підвищення кваліфікації наукових та науково-педагогічних працівників при ННСГБ НААН.

Упродовж року персонал бібліотек Об'єднання залучався до різноманітних конференцій, теоретичних і практичних семінарів, майстер-класів, круглих столів тощо.

24 лютого фахівці бібліотек **ХНУ імені В.Н. Каразіна, ХНМУ, НЮУ імені Ярослава Мудрого, НУЦЗУ, ХНУРЕ, УПА, ХДАК, ХНМУ, НТУ «ХП»**, **НАУ імені М. Є. Жуковського «ХАІ»** і **ХНУМ імені І. П. Котляревського** брали участь у семінарі-зустрічі «Библиотека в системе культурно-образовательной среде университета», присвяченій **20-річчю** Центру науково-гуманітарної інформації Харківського гуманітарного університету «Народна українська академія». Інтерес присутній викликала доповідь доктора соціологічних наук, професора К. Г. Михайлової «Проблемы развития культурно-образовательной среды вуза в условиях глобализации» і тренінг "Психологічний комфорт сучасного бібліотекаря". Усі учасники заходу отримали сертифікати учасника.

28-29 лютого участь у Міжнародному семінарі «Оцінка результатів діяльності бібліотеки та форми професійної мотивації бібліотекарів», організаторами якого стали УБА і

Goethe-Institut в Україні, взяла фахівець **НБ НЮУ імені Ярослава Мудрого** і отримала сертифікат учасника. Фахівець **ЦНБ ХНУ імені В. Н. Каразіна** отримала сертифікат учасника **4-ї** Міжнародної науково-практичної конференції «Наукова комунікація в цифрову епоху», яка проходила у **березні** на базі НаУКМА.

24 березня фахівець **НБ УПА** взяла участь у семінарі для членів УБА на тему «Фандрейзинг для бібліотек» і отримала сертифікат. Семінар було проведено УБА спільно з Goethe-Institut в Україні, на якому були розкриті питання фандрейзингової діяльності бібліотек, пошук джерел для фінансування бібліотечних проектів, основи написання грантової заявки тощо.

У **травні** представники наукових бібліотек медичної галузі, такі як **ХНМУ, СумДУ і НФаУ** взяли участь у **XV** Ювілейній міжнародній науково-практичній конференції «Місія медичних бібліотек в умовах реформування медичної галузі України», яка була проведена ННМБ України на базі НБ Дніпропетровської медичної академії, де з доповіддю виступила директор НБ ХНМУ.

У **травні 4** фахівця **НБ ХНУМГ імені О. М. Бекетова** прослухали цикл онлайн-семінарів, присвячених роботі з платформою Web of Science: «Web of Science: базові можливості (платформа реферативних журналів)»; «End Note Online: робота з бібліографією»; пошук за автором в Web of Science і ResearcherID (авторський профіль дослідника); «Journal Citation Report базові можливості (звіти з цитування журналу)» – та отримали відповідні сертифікати. **8–9 вересня 2** фахівця взяли участь у дводенній програмі сертифікації, що була спрямована на розширення знань про платформу Web of Science.

З **15 по 21 травня** директор **ЦНБ ХНУ імені В. Н. Каразіна** і координатор центру «Вікно в Америку» взяли участь у семінарі, організованому Відділом преси, освіти та культури Посольства США в Україні. Семінар відбувся на базі Інформаційного центру «Вікно в Америку» Вінницької обласної універсальної наукової бібліотеки імені К. А. Тімірязєва, де з доповіддю «Toastmasters Clubs» виступила координатор центру «Вікно в Америку» **ЦНБ ХНУ імені В. Н. Каразіна**. **12-13 вересня** координатор центру «Вікно в Америку» **ЦНБ ХНУ імені В. Н. Каразіна** брала участь у дводенній програмі сертифікації з користування наукометричною базою Web of Science в Національному університеті «Києво-Могилянська академія». Під час практичного курсу, тривалістю **16** годин, тренери навчали пошуку і аналізу документів у Web of Science, а також відбору кращих світових видань і оформлення статей. Також були проведені заняття із Essential Science Indicators та InCites. Учасники отримали сертифікати, які дають право проводити консультації при роботі з зазначеними інформаційними ресурсами.

20 травня відбулася Всеукраїнська науково-практична конференція-брейнсторминг «Публічна бібліотека - соціокультурний центр регіону: технології, розваги, дизайн», яка була проведена Центральною міською бібліотекою імені В. Г. Белінського м. Харкова спільно з факультетом соціальних комунікацій ХДАК. У конференції взяли участь **46** фахівців. Серед них практики бібліотечної справи з бібліотек **ВНЗ ХНТУСГ, ХНУРЕ, ХНУ імені В. Н. Каразіна, ХНМУ, НЮУ імені Ярослава Мудрого, ХДЗВА, ХДУХТ** тощо. У ході заходу обговорювалися такі комплексні проблеми, як роль бібліотеки у формуванні соціокультурного простору регіону, питання стратегічного розвитку діяльності бібліотек, напрямки впровадження інноваційних технологій в системі комунікацій і організація середовища сучасної бібліотеки.

Код поля изменен

24-25 травня сім фахівців з бібліотек **ХНУ імені В. Н. Каразіна** і **НЮУ імені Ярослава Мудрого** взяли участь у **XVI** Кирило-Мефодіївських читаннях у рамках міжнародного проекту «Отъ васъ бо на вся страны вьсегда добри законъ исходить»: слав'янські джерела в бібліотеках», які відбулися у ХНУ імені В. Н. Каразіна, і отримали іменні сертифікати.

У межах **23-го** Міжнародного книжкового «Форуму видавців у Львові» **14-17 вересня** відбувся **VII** Львівський бібліотечний форум, організований Українською бібліотечною асоціацією, за темою «Модерна бібліотека @ в мінливому світі». На Бібліотечному форумі розглядалися питання академічної доброчесності, бібліотечної освіти в інформаційному суспільстві, сучасних ІТ-систем для бібліотек, наукового супроводу та ефективних професійних комунікацій, викликів модерності для українських бібліотек. Учасницями форуму стали директор, яка отримала сертифікат і фахівець **ЦНБ ХНУ імені В. Н. Каразіна**. Зі спільною доповіддю «Антиплагіат або сучасні методи боротьби з плагіатом в академічному середовищі» виступила фахівець цієї бібліотеки.

- **21-22 вересня** фахівці бібліотек **УПА** і **НАУ імені М. Є. Жуковського «ХАІ»** тощо взяли участь у Науково-практичній конференції бібліотек ВНЗ Півдня України «Бібліотеки ВНЗ: інформаційно-бібліотечна діяльність, тенденції розвитку», яка пройшла у НБ ОНУ імені І. І. Мечникова.

Учасниками **жовтневої** Міжнародної науково-практичної конференції «Бібліотеки вищих навчальних закладів: досвід та перспективи», яка проходила у НБ імені М. Максимовича КНУ імені Тараса Шевченка, стали представники бібліотек **ХНУ імені В. Н. Каразіна**, **ХНУМГ імені О. М. Бекетова**, **ПолтНТУ**, **НФаУ**, **УПА**, **НАУ імені М. Є. Жуковського «ХАІ»**, **ХНУРЕ**, **ХНПУ імені Г. С. Сковороди**, **НТУ «ХПІ»**, **ХНМУ**, **УМСА**, **СумДПУ імені А. С. Макаренка**, **ПНПУ імені В. Г. Короленка**, які отримали сертифікати учасників. З доповідями виступили представники бібліотек **ХНУ імені В. Н. Каразіна**, **ХНУМГ імені О. М. Бекетова**, **ПолтНТУ**, **ПНПУ імені В. Г. Короленка** і **НФаУ**, які у своїх повідомленнях піднімали питання формування інформаційної культури студента, питання становлення інформаційної економіки галузі, питання взаємовідносин читача з бібліотекою, мова йшла про інноваційні форми роботи в бібліотеках ВНЗ.

У **листопаді 2** фахівця **НБ ХНПУ імені Г. С. Сковороди**, взяли участь у Третій регіональній школі бібліотечного журналіста і отримали сертифікати, а також нагороду – диплом за підготовку віртуального бюлетеню «Невичерпний скарб».

17-18 листопада фахівець **НБ НЮУ імені Ярослава Мудрого** брала участь у щорічній Всеукраїнській науково-практичній конференції та конференції УБА «Українська бібліотечна асоціація: пошук майбутнього».

Протягом року персонал багатьох бібліотек Об'єднання брав участь у чотиригодинних онлайн-семінарах по ресурсам Thomson Reuters для наукових досліджень за темами «Платформа Web of Science – базові можливості пошуку», «Пошук і аналіз наукових журналів з використанням Journal Citation Reports» тощо. Учасники цих семінарів отримали сертифікат учасника. Представники бібліотек, протягом року брали участь у онлайн-семінарах для користувачів АБІС «ІРБІС».

Працівники бібліотек методичного об'єднання Харкова, як завжди, відвідували заходи ХДНБ імені В. Г. Короленка та Харківського обласного відділення УБА. Серед яких: Дні фахівця «Новини бібліотечної справи», науково-практичні семінари, презентації книг, вебінари дистанційного курсу «Електронна бібліографія» за темами – генерація БЕР,

бібліографічні менеджери, корпоративна каталогізація, бібліографічне обслуговування користувачів, їх інформаційна культура, віртуальна виставка у бібліотеці як бібліографічний ресурс, система підготовки БЕР в Україні, загальні БЕР України тощо. У листопаді пройшла чотириденна Третя регіональна школа бібліотечного журналіста, у якій також брали участь фахівці методичного об'єднання бібліотек ВНЗ Харкова і отримали сертифікати. У програмі заходу лекції, майстер-класи, тренінги, інсайт-вишколи, практичні роботи і екскурсії. Серед газет-дипломантів: газета «Библио Travel» – творча співпраця представників різних бібліотек, отримала Диплом **I** ступеня, у редколегію якої увійшли О. І. Попадченко і Е. М. Щетініна, **НБ ХНТУСГ**; Дипломами **II** ступеня відмічено дві газети, одна із яких - «Book guide», газета для читаючої молоді, редколегія А. І. Дзюбан і А. Ю. Гончар – **НБ ХНМУ**; «Невичерпний скарб» - газета отримала Диплом **III** ступеня, яка надає інформацію про послуги бібліотеки, користь лікування читанням, великі постаті, цікавинки про книги, редколегія С. С. Мажара і В. С. Соколовська – **НБ ХНПУ імені Г. С. Сковороди**. Фахівці бібліотек Об'єднання приймали участь і у **XIX** міжнародній науково-практичній конференції «Короленківські читання **2016**» за темою «Бібліотеки, архіви, музеї: інтеграція у світовий науковий та історико-культурний простір». У рамках конференції працювала виставка «Книжкові скарби першої публічної бібліотеки Харкова (з фондів ХДНБ імені В. Г. Короленка і ЦНБ ХНУ імені В. Н. Каразіна)», де експонувалися **15** книг **XVIII-XIX** ст. з фонду рідкісних і цінних видань **ЦНБ ХНУ імені В. Н. Каразіна**, у тому числі з автографом В. Н. Каразіна, на яких збереглися печатки Харківської публічної бібліотеки. Доповіді і повідомлення на конференцію представили фахівці таких бібліотек, як **НЮУ імені Ярослава Мудрого, ХДАК, СумДПУ імені А. С. Макаренка і ХНТУСГ**. Фахівці бібліотек Об'єднання також навчалися на курсах «Бібліографічний пошук: стратегія в електронному середовищі. Бібліографічні браузерери», що проводили Дистанційна академія «Основа» та ХДНБ імені В. Г. Короленка.

Також, у квітні, представники бібліотек Об'єднання, брали участь у науково-практичному семінарі «Бібліотека у контексті сучасного історичного бібліотекознавства», присвяченому **145**-річчю від дня народження Л. Б. Хавкіної. На семінарі розглядалися питання історичного бібліотекознавства України, кращих традицій харківської бібліотечної школи, внесок окремих діячів у розвиток бібліотечного будівництва, вивчення й розповсюдження культурної спадщини бібліотечної справи Харківщини.

Бібліотеки і надалі планують проведення заходів з внутрішньобібліотечного підвищення кваліфікації фахівців за напрямками діяльності бібліотек і ВНЗ, участь у науково-практичних конференціях, семінарах і круглих столах з питань сучасних проблем бібліотечної справи.

Автоматизація бібліотечно-бібліографічних процесів

Основним завданням бібліотек у справі автоматизації бібліотечно-бібліотечних процесів було оперативне забезпечення користувачів необхідною релевантною інформацією. Бібліотеки проводили роботу з технічної підтримки власних електронних каталогів і сайтів, формування власних повнотекстових електронних ресурсів, з розвитку корпоративного співробітництва в галузі інформатизації з іншими організаціями.

Код поля изменен

Код поля изменен

Код поля изменен

Кількість комп'ютерної техніки у бібліотеках Об'єднання на **01.01.2017** року становить **1 671** одиницю, у тому числі **47** серверів. У порівнянні з **2015** роком кількість комп'ютерної техніки зросла на **97** одиниць. Доступ до мережі Internet мали **95 %** персональних комп'ютерів бібліотек. У **30** бібліотеках функціонувала бездротова локальна мережа WI-FI. В дар від читачів і доброчинних організацій отримано **15** одиниць персональних комп'ютерів та іншої комп'ютерної техніки на суму **417 916** грн.

Для забезпечення безперебійного обслуговування користувачів і повноцінної роботи фахівців бібліотек існує проблема оновлення комп'ютерної техніки у багатьох бібліотеках Об'єднання. Так, гостро відчувається проблема надійного збереження електронної інформації на серверах **бібліотеки ХДАК**. Існуючі ПК-сервери не відповідають технічним характеристикам і вимогам, які застосовуються до серверу. Минулого року **НБ НТУ «ХПІ»** налаштовано мережу бібліотеки для передачі відеосигналу Системи відеоспостереження НТУ «ХПІ», оновлено сервер OpenFile до версії **4.0.3**, налаштовано радіус-сервер для авторизації клієнтів тощо.

Минулого року **бібліотекою СумДУ** здійснено перехід на нову версію **3.0** АБІС «УФД/Бібліотека» окремого програмного модуля «WEB». В цій версії введені засоби авторизованого доступу користувачів, реалізовані засоби перегляду переліків замовлень, відмовлень і виданих документів, списку відібраної літератури. **НБ ХДУХТ** придбано WEB-модуль АБІС «УФД/Бібліотека», що дає можливість доступу до електронного каталогу бібліотеки у мережі Інтернет. Наприкінці року проводилися роботи щодо налагодження та встановлення цього модуля у бібліотеці. **НТБ НАУ імені М. Є. Жуковського «ХАІ»** встановлено нову версію **2.5.18** АБІС УФД/Бібліотека. **ФБ ХНАУ імені В. В. Докучаєва** розпочато роботу із запровадження АБІС Koha.

НБ НЮУ імені Ярослава Мудрого у електронному каталозі АБІС ІРБІС реалізовано функцію вилучення записів документів. **Бібліотекою СумДУ** впроваджено нові сервіси електронного каталогу: встановлено програмне забезпечення «УФД/Термінал» для роботи з ЕК через сенсорні термінали в залі каталогів та Медичній бібліотеці; оновлено web-версію ЕК з додаванням функції авторизації для розширення віддаленого доступу до сервісів бібліотеки; оновлено англо- та російськомовну web-версії ЕК; удосконалено сервіси on-line перегляд електронного формуляру та on-line замовлення документів. Для бібліотеки **ХННІ ДВНЗ УБС** у звітному році було придбано нову версію «ІРБІС-64», перехід на яку заплановано у **2017** році.

НТБ НАУ імені М. Є. Жуковського «ХАІ» минулого року здійснено розробку власних програмних продуктів: модернізовано програму для проведення перевірки збереження бібліотечного фонду; створено модуль "книгозабезпеченість" для віддалених користувачів з можливістю відбору документів; відбір документів з курсів, дисциплін, спеціальностей, відбір основних або додаткових рекомендованих для навчання документів і одночасного відбору за цими категоріями; можливість для віддалених користувачів створення списків відібраних бібліографічних записів; розробка функціональності ідентифікації користувача для комфортного проведення сеансу роботи з web-модулем АБІС УФД/Бібліотека.

НБ ХНТУСГ у **2016** році: забезпечено цілодобовий доступ до ЕК; проведена робота з адаптації Web-Ірбіса для роботи з пошуковими метатегами, створено механізм автоматичного створення файлу індексації (sitemar.xml) ЕК пошуковими роботами, впроваджено віртуальну послугу – електронне замовлення документів у електронному каталозі.

Питання створення і подальшого розвитку електронних архівів для тривалого зберігання, накопичення та забезпечення довгострокового сучасного і надійного відкритого доступу до результатів наукових досліджень, які проведені у ВНЗ, перебували в полі зору керівництва бібліотек Об'єднання.

Так, минулого року. **НБ УПА** здійснено перехід на шосту версію Dspace Інституційного репозитарію EIArUIPA. **НБ ХНУРЕ** здійснено перехід електронного архіву EIArKhNURE на нову версію репозитарія DSpace 5.5.

Також **НБ СумДПУ імені А. С. Макаренка** було реалізовано концепцію відкритого доступу до результатів наукових досліджень університетської спільноти через організацію власного інституційного репозитарію.

НБ ХНПУ імені Г. С. Сковороди, за підтримки відділу АСУ університету, минулого року було продовжено роботу з підключення до локальної мережі 2-х навчальних корпусів, що дало можливість отримати доступ до ЕК бібліотеки більшості користувачів. Проте, доступ користувачів до ЕК можливий тільки під час роботи сервера бібліотеки (з 9-00 до 17-00). У наступному році роботу у цьому напрямку буде продовжено, планується підключення ще одного навчального корпусу до локальної мережі. На трьох абонементів **НБ УПА** впроваджена в роботу функція АРМу «Книговидача», що дозволило в е-режимі оперативного обслуговувати користувачів документами багатопрімірникового обліку під час групової видачі.

Вирішальним чинником удосконалення інформаційної діяльності в сучасних умовах є представлення бібліотек в мережі Internet, що відкриває новий рівень можливостей у забезпеченні вільного доступу до електронних інформаційних ресурсів. Одним з основних каналів забезпечення цього доступу є web-сайт бібліотеки. Власні web-сайти або сторінки на сайтах ВНЗ мають всі бібліотеки Об'єднання. Протягом року бібліотеки поповнювали свої web-сайти або сторінки бібліотек необхідною інформацією, підтримували сервіси: ЕК; е-бібліотека; віртуальна довідкова служба; ЕДД; віртуальні книжково-ілюстративні виставки; відкриті електронні архіви і БД, висвітлювали на своїх сайтах інформацію про історію, сучасну діяльність, проекти. Розміщення на сайтах колекцій електронних документів допомагає бібліотекам розкрити і зберегти унікальні фонди, забезпечити до них вільний доступ. Постійна увага бібліотеками приділялася змісту сайтів і оновленню їх розділів.

Як свідчить статистика, кількість звернень до web-сайтів або сторінок, що розміщені на сайтах ВНЗ, у звітному році становить понад 3 307 тисяч звернень, однак 24 % бібліотек Об'єднання не мають змоги надати відомості про кількість звернень, в зв'язку з відсутністю лічильників, тому таку цифру звернень в цілому у Об'єднанні не можна вважати коректною.

У зв'язку з придбанням нового сервера **НБ СумДПУ імені А. С. Макаренка** у звітному році перенесено діючу версію сайту і web-версію електронного каталога бібліотеки з обладнання університету на базу бібліотеки. Минулого року сайт **НБ ХНУМГ імені О. М. Бекетова** переведено на нову версію платформи «Joomla! 3.6.4.», наразі ведеться постійне оновлення, редагування і наповнення розділів сайту.

Наприкінці звітнього року, **НБ ХДУХТ**, у співробітництві з Центром новітніх інформаційних технологій університету, створено нову web-сторінку бібліотеки – <http://www.hduht.edu.ua/index.php/uk/news-bibl>, представлену на Web-сайті ХДУХТ, яка постійно наповнюється новою інформацією.

Сайти таких бібліотек, як **НТУ «ХП»**, **ХНУРЕ**, **ХНУМГ імені О. М. Бекетова**, **НУЦЗУ**, **УкрДУЗТ**, **ХНТУСГ**, **ХГПА**, **ХДАДМ**, **НАУ імені**

М. Є. Жуковського «ХАІ», **ХНАДУ**, **ХДАК**, **УМСА**, **ХДУХТ**, оптимізовані для мобільних пристроїв, адаптивний веб-дизайн, забезпечує правильне відображення сайту на різних пристроях, підключених до Internet. Минулого року **НБ УПА** створено мобільну версію сайту.

НБ ХНУРЕ запущено оновлений сайт Бібліотеки (<http://library.nure.ua/>), з урахуванням сучасних тенденцій у розвитку веб-технологій. На кінець звітнього року кількість веб-сторінок дорівнює **158**. На сайті, протягом року, розроблено систему «Довідкова служба», засновано нову рубрику «Наукометрія» у розділі «Науковцям», у розділі «Студентам» сформовано рубрику «Академічна доброчесність», розроблено веб-сторінку інтегрованого каталогу, змінено правила подачі інформації до розділів сайту, створено міні-опитувальники і тести на платформі Google-Форми. **НБ ХНТУСГ** розроблено макет нової версії WEB-сайту, гіпертекстовий е-ресурс «Публікації співробітників НБ ХНТУСГ за роками видання» з доступом від бібліографічних описів до повних текстів публікацій. **НТБ НАУ імені М. Є. Жуковського «ХАІ»** було продовжено повну переробку дизайну сайту, розширення можливостей його адміністрування, оптимізація навігації сайту тощо.

Бібліотеками планується подальше впровадження інформаційних технологій, вдосконалення бібліотечних сайтів, сторінок і блогів.

Код поля изменен

Управління. Робота з персоналом

Протягом року керівництво ВНЗ приділяло увагу стану роботи своїх бібліотек. На засіданнях учених і методичних рад ВНЗ розглядалися питання комплектування фондів бібліотек Об'єднання, а саме, пріоритети передплати електронних і друкованих періодичних видань, стан електронних архівів, ремонт бібліотечних приміщень тощо. Так:

- на засідання ректорату **НБ УПА** підготовлено питання «Про хід оновлення сайтів факультетів і кафедр» і «Про проведення самостійної роботи студентів у дистанційному режимі»;

- на засіданні Вченої ради **ХНТУСГ** директор Наукової бібліотеки виступила з доповіддю «Стан виконання V року Програми діяльності наукової бібліотеки: аналіз, заходи, завдання»;

- протягом року на засідання Науково-методичної ради **УПА бібліотекою** були підготовлені питання: «Про стан електронного архіву (репозитарію) УПА»; «Аналіз книгозабезпечення малозабезпечених дисциплін кафедр підручниками і навчальними посібниками». На Науково-технічну раду академії – питання про «Поширення результатів наукової діяльності у виданнях, що індексуються міжнародними базами даних»;

- на засіданні Бібліотечної ради **ХНУ імені В. Н. Каразіна** науковці, викладачі та бібліотекарі обговорювали пріоритети передплати електронних і друкованих періодичних видань для університету. Також розглядалися питання організації нового сучасного бібліотечного простору;

- на засіданні ректорату **ХНАДУ** була заслухана доповідь директора **Наукової бібліотеки** «Про стан та перспективи розвитку інформаційно-комунікаційних технологій у роботі НБ ХНАДУ».

У звітному році **НБ НЮУ імені Ярослава Мудрого** розроблено «Положення про Бібліотечну раду НЮУ імені Ярослава Мудрого», затверджено її склад. Фахівці **НТБ НАУ імені М. Є. Жуковського «ХАІ»** протягом року працювали над новою редакцією «Положення про Науково-технічну бібліотеку НТБ НАУ імені М. Є. Жуковського «ХАІ».

З метою вдосконалення своєї діяльності та контролю за станом реалізації накреслених завдань, дорадчими органами бібліотек Об'єднання у **2016** році розглядалися питання стратегічного і поточного планування, вдосконалення технологічних процесів у бібліотеках, затверджувалися нормативні і технологічні документи. Бібліотеки Об'єднання протягом звітнього року розробляли, поновлювали та доопрацьовували нормативні і технологічні документи. Так, **НБ УПА** розроблено «Перспективний план організаційно-управлінської, технологічної документації Наукової бібліотеки УПА» на **2016-2020** рр. **НБ НЮУ імені Ярослава Мудрого** розроблено проект «Концепція розвитку Наукової бібліотеки НЮУ імені Ярослава Мудрого на період **2016-2020** рр». **НБ СНАУ** розроблено «Положення про біобібліографічну серію «Біобібліографія вчених СНАУ», **ФБ ХНАУ імені В. В. Докучаєва** переглянуто «Положення про Фундаментальну бібліотеку ХНАУ імені В. В. Докучаєва», «Правила користування Фундаментальною бібліотекою ХНАУ імені В. В. Докучаєва». **НТБ ПолтНТУ** розроблено нові документи: «Положення про організацію культурно-виховної роботи у науково-технічній бібліотеці», «Інструкція про організацію та ведення діловодства у структурних підрозділах науково-технічної бібліотеки», «Пам'ятка каталогізатора електронного каталога», «Технологічна карта на списання документів з бібліотечного фонду в АБІС «Університетська бібліотека «UniLib» тощо.

Продовж року управління бібліотеками здійснювалося на основі колегіального вирішення виробничих проблем. З метою розвитку демократичних засад та колегіальності у прийнятті основних бібліотечних рішень у бібліотеках Об'єднання працювали науково-методичні ради, ради дирекції, проводилися оперативні наради з завідувачами відділів з окремих виробничих питань.

Колективи бібліотек брали участь у конкурсах професійної майстерності, за результатами своєї роботи нагороджувалися почесними нагородами за високий професіоналізм і відданість бібліотечній справі. Так, у Всеукраїнському конкурсі бібліотечних інтернет-сайтів, який проводить УБА спільно з МК України у номінації «Кращий сайт бібліотеки вищого навчального закладу» переможцем у **2016** році стала **НБ НЮУ імені Ярослава Мудрого** (<http://library.nlu.edu.ua>). Почесними нагородами УБА "За відданість бібліотечній справі" минулого року нагороджено **Киричок І. В.**, директора **НБ ХНМУ** і **Пасмор Н. П.**, директора **НБ НЮУ імені Ярослава Мудрого**.

Переможцями вісімнадцятого щорічного обласного конкурсу «Вища школа Харківщини – кращі імена» у номінації «Директор (завідувач) бібліотеки» стали **Киричок І. В.** - директор **НБ ХНМУ** і **Главчева Ю. М.** – заступник директора **НБ НТУ «ХП»**. Дипломантом конкурсу – **Ніколаєнко Н. М.**, директор **НБ УПА**. З нагоди ювілею директор **бібліотеки ХДАДМ Соболєва Н. В.** отримала Грамоту Департаменту науки і освіти Харківської обласної державної адміністрації за сумлінну працю, високий професіоналізм, вагомий особистий внесок у справу навчання і виховання студентської молоді.

За багаторічний внесок у розвиток освіти і науки, високий професіоналізм, активну діяльність у Полтавському обласному методичному об'єднанні бібліотек **ВНЗ III–IV** рівнів акредитації голова Харківського зонального методичного об'єднання бібліотек **ВНЗ III–IV**

рівнів акредитації І. К. Журавльова вручила директорів **НТБ ПолтНТУ Сидоренко В. О.** Грамоту та пам'ятний знак «БІБЛІОПАМ'ЯТНИК».

Цікавим став **III** регіональний конкурс серед молодих спеціалістів бібліотек, аспірантів, магістрів, студентів Харкова і регіону на кращу

наукову роботу та інноваційний проект **2016** року імені Л. Б. Хавкіної «Бібліотеки, їх організація і техніка», приуроченого до **145**-річчя з дня народження відомого бібліотекознавця, одного із фундаторів харківської бібліотечної школи, Л. Б. Хавкіної, який проходить під егідою Харківського обласного відділення (філії) ВГО «Українська бібліотечна асоціація». Дипломантами цього конкурсу стали: бібліотекар I-ї категорії **ЦНБ ХНУ імені В. Н. Каразіна К. А. Лискова**; бібліотекар II-ї категорії **Р. В. Вороніна**, бібліограф II-ї категорії **О. В. Безсмертна**, бібліотекар **М. В. Заговора** і бібліотекар II-ї категорії **Р. В. Вороніна** **НБ ХНМУ**; заступник директора **НБ НТУ «ХПІ» О. О. Побережна**; учений секретар **К. С. Бережна** **НБ ХНУМГ імені О. М. Бекетова**. **3** місце у конкурсі-вебінарі «Віртуальна виставка у бібліотеці як бібліографічний ресурс» **ХДНБ імені В. Г. Короленка**, зайняла **НБ НЮУ імені Ярослава Мудрого**, диплом **III** ступеня учасника цього заходу одержала **Т. В. Перевозник**, головний бібліотекар **НБ ХНТУСГ**.

Дипломом лауреата премії імені К. І. Рубинського **ХНУ імені В. Н. Каразіна** була відзначена завідувач відділу книжкових пам'яток, цінних видань і рукописів **ЦНБ М. І. Боброва** за особливий внесок у розвиток теорії і практики бібліотечної справи та історико-бібліографічних досліджень. За багаторічну сумлінну працю і з нагоди ювілею ректорат **ХНУ імені В. Н. Каразіна** нагородив заступника директора **ЦНБ В. Г. Мохонько** медаллю імені В. Н. Каразіна.

У бібліотеках Об'єднання триває професійний конкурс «Бібліотекар року». На звання «Бібліотекар року – **2016**» у звітному році претендували **18** фахівців з **9** бібліотек методичного об'єднання, це працівники бібліотек **ХНМУ, ХНАУ імені В. В. Докучаєва, ХНУМГ імені О. М. Бекетова, КрНУ імені Михайла Остроградського, СумДПУ імені А. С. Макаренка і НТУ «ХПІ»**. Треба відзначити, що три бібліотеки, це **СумДПУ імені А. С. Макаренка, КрНУ імені Михайла Остроградського і ХНАУ імені В. В. Докучаєва**, висунули кандидатури своїх фахівців для участі в конкурсі вперше.

Фінансову підтримку конкурсу у звітному році здійснювало Товариство з обмеженою відповідальністю «Компанія ПАЕР» (Київ, Україна).

За підсумками журі Конкурсу за особистий внесок у бібліотечну справу, за кращу колективну працю, диплом «Бібліотекар року» отримали **Федяй С. І.**, заступник директора і **Штангей О. М.**, начальник відділу **Наукової бібліотеки Харківського національного університету міського господарства імені О. М. Бекетова** за біобібліографічний показник «Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова: ректорський вимір». Режим доступу: <http://eprints.kname.edu.ua/43650/>. Це цікаве наукове видання, яке вражає змістовністю, масштабністю залучення до проекту великої кількості дослідників, інноваційним підходом до висвітлення історії навчального закладу через своїх керівників.

Код поля изменен

Код поля изменен

Дипломами конкурсу відзначені переможці у номінаціях:

✓ за кращу публікацію – **Вороніна Р. В.**, бібліотекар 2-ї категорії **Наукової бібліотеки Харківського національного медичного університету** за статтю «Комікс як особий жанр дитячої літератури», яка була представлена на другій науково-практичній Інтернет-конференції «Бібліотеки і суспільство: рух у часі та просторі». Режим доступу : <http://repo.knmu.edu.ua/bitstream/123456789/13958>. Представлене у статті дослідження коміксу як жанру літератури для дітей є актуальним у світлі вивчення загальної світоглядної проблеми дитячого читання. Проаналізовані автором теоретико-історичний підхід до вивчення коміксу та сучасний стан книговидання для дітей на українському книжковому ринку можуть надати поштовх науковцям для подальшого ретельного вивчення проблеми формування культури дитячого читання. Р. В. Вороніною доведена педагогічна, просвітницька, гуманістична парадигма коміксу та вплив цих чинників на формування світогляду дитини через читання досліджуваного жанру. Стаття виконана за всіма вимогами, які застосовуються до написання наукових статей, її текст засвідчує високий рівень обізнаності автора з даної проблематики та його володіння технікою науково-аналітичного пізнання;

✓ за патріотичне виховання молоді – **Зарубій М. В.**, інженер сектора ІТ технологій та електронної бібліотеки **Бібліотеки Кременчуцького національного університету імені Михайла Остроградського** за електронну презентацію «Пам'яті аспіранта Кременчуцького національного університету імені Михайла Остроградського Покладова Андрія Євгеновича». Режим доступу: www.kdu.edu.ua/LIB1/memory_pokladov.ppt. Переглядаючи віртуальну виставку, присвячену вшануванню пам'яті аспіранта університету Андрія Покладова, відчуваєш біль втрати, суму і нагадування про важкі події, які відбуваються на теренах нашої України. Авторам виставки вдалося передати емоції, які вони відчували при створенні цієї виставки;

✓ за цикл книжково-ілюстративних виставок – **Христордова Л. О.**, начальник відділу, **Удовіченко О. А.**, завідувач сектора і **Наугольнова С. Б.**, бібліотекар І-ї категорії **Наукової бібліотеки Харківського національного університету міського господарства імені О. М. Бекетова** за цикл книжково-ілюстративних виставок «Спадщина університету: Історія. Наука. Культура. Особистість». Ці виставки, знайомлять користувачів з історією, культурою, видатними особистостями та науковими здобутками вчених університету, сприяють популяризації впливу наукового доробку ХНУМГ імені О. М. Бекетова на становлення та розвиток галузі, пропаганді рідкісних та цінних видань з бібліотечного фонду, підвищенню позитивного іміджу бібліотеки та університету;

✓ за створення власних електронних інформаційних ресурсів – **Костроміна С. В.**, завідувач відділу, **Бикова В. І.**, провідний бібліотекар **Наукової бібліотеки Національного технічного університету «ХПІ»**, як виконавці робіт за проектом «Учені НТУ «ХПІ» — освіті, науці, промисловості: кращі видання». Режим доступу : http://library.kpi.kharkov.ua/uk/best_edition. Мета цього проекту – підвищення рейтингів університету та його науковців, завдання його – популяризація кращих наукових та навчальних видань викладачів та науковців НТУ «ХПІ», упровадження наукового доробку в практику, підвищення рівня наукового цитування та кількості посилань на публікації. Ресурс має наукове значення та сприяє збільшенню наявних інформаційних ресурсів, які висвітлюють наукову діяльність фахівців університету;

Код поля изменен

✓ за морально-етичне виховання студентської молоді – **Серпухова В. М.**, завідувач відділу, **Озеркіна О. В.**, завідувач сектора **Наукової бібліотеки Харківського національного медичного університету**. На конкурс були представлені соціокультурні заходи, а саме, цикл заходів з формування морально-етичного світогляду студентів перших курсів університету. Це комплексні заходи, які включають виставки літератури, бібліографічні огляди-презентації літературних джерел, у яких розкривається образ лікаря, медична тематика в художніх творах вітчизняних та зарубіжних авторів різних жанрів і напрямків. Вдало продумана структура бібліографічних оглядів – від давнини до сучасності, що дозволяє прослідкувати рівень розвитку медицини різних часів. При проведенні таких заходів, виконавці застосовували неординарні, інноваційні підходи в роботі зі студентами;

✓ за кращий бібліографічний показник – **Жидких І. П.**, головний бібліограф, **Кандаурова О. Д.**, завідувач сектора **Фундаментальної бібліотеки Харківського національного аграрного університету імені В. В. Докучаєва** за показник «Стародруковані та рідкісні видання ФБ ХНАУ імені В. В. Докучаєва : бібліогр. показч. / уклад. : О. Д. Кандаурова, І. П. Жидких. – Харків : ХНАУ, 2016. – 135 с.: іл., портр. – (Серія «Книжкові скарби ФБ ХНАУ імені В. В. Докучаєва»). – (Присвячується 200-річчю Харківського національного аграрного університету імені В. В. Докучаєва. 1816–2016)». Режим доступу: <http://knau.kharkov.ua/bibliotek/1317-noviy-pokazhchik-bbloteki.html>. Показчик є результатом науково-бібліографічного опрацювання стародруків та рідкісних видань певного хронологічного ряду. Це видання входить в серію бібліографічних показників «Книжкові скарби ФБ ХНАУ імені В. В. Докучаєва», що свідчить про постійне і ретельне вивчення і представлення для широкого загалу книжкових пам'яток. Унікальністю цього видання є те, що всі бібліографічні описи іншомовних видань подано мовою оригіналу та супроводжується перекладом, ілюстративним матеріалом, вказівкою на склад паперу. Показчик збагачено науково-допоміжним апаратом: галузевим, хронологічним та іменним.

✓ за культурно-естетичне виховання молоді – **Палсй Т. Л.**, заступник директора і **Бондаренко Л. П.**, завідувач культурно-просвітницького відділу **Наукової бібліотеки Національного технічного університету «ХПІ»** за організацію творчої зустрічі з фотохудожником, архітектором Юрієм Пісковським «Портрети квітів». Організація творчих зустрічей з цікавими і видатними особистостями сприяє збагаченню естетичного світогляду студентської молоді та підвищує імідж бібліотеки університету. Використання музичного та хореографічного супроводу дало можливість урізноманітнити структуру заходу і зацікавити політехніків та гостей ВНЗ. Досвід «живого спілкування» художника з аудиторією, обміну враженнями, сприяло залученню студентства до книгозбірні.

✓ за бібліографічний показник галузевого спрямування – **Сенча І. В.**, заступник директора, **Косенко В. В.**, завідувач інформаційно-бібліографічного відділу, **Чайка Н. А.**, головний бібліограф інформаційно-бібліографічного відділу **Наукової бібліотеки Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка** за серію біобібліографічних показників «Видатні науковці університету» Режим доступу: <http://library.sspu.sumy.ua/bibliografichni-pokazhchyky>. Цю серію було започатковано бібліотекою у 2015 році і на кінець звітнього року видано вже чотири показника. Метою її створення було розкриття напрямків наукової діяльності професорсько-викладацького складу університету, підвищення його іміджу, ознайомлення наукової спільноти України і світу з досягненнями науково-педагогічної школи СумДПУ імені А. С. Макаренка.

Конкурс продовжує сприяти виявленню та поширенню інноваційного досвіду роботи серед бібліотечних фахівців Об'єднання. Урочистості, присвячені нагородженню переможців конкурсу «Бібліотека року», відбулися у лютому, на засіданні директорів бібліотек Об'єднання.

Турбує кадрова ситуація у деяких бібліотеках Об'єднання. Спостерігається необґрунтоване скорочення бібліотечного персоналу. Минулого року скорочення бібліотечних кадрів відбулося у таких бібліотеках, як **ХНПУ імені Г. С. Сковороди, КрНУ імені Михайла Остроградського, УПА, УкрДАЗТ, ХДУХТ, ПолтНТУ, СНАУ** тощо, або у **20** бібліотеках Об'єднання. Кількісний склад бібліотечного персоналу зменшився на **83** одиниці у порівнянні з **2015** роком і становить **1 178** осіб.

Невирішеним остається питання щодо розширення штату **бібліотеки ХДАК**, конче потрібно введення до штатного розкладу посад методиста бібліотеки, редактора БД, адміністратора сайту. Сектор автоматизації потребує реорганізації у повноцінний відділ у зв'язку з розширенням функцій та подальшого розвитку електронної бібліотеки академії.

Негативного впливу на діяльність **НБ УПА** завдають складні події на сході України. ННІГОТ в м. Стаханов з бібліотекою (фонд **257 424** примірника) залишається на тимчасово окупованій території.

організаційні зміни:

➤ відповідно до наказу МОН України від **22.01.2016** року № **49** «Про реорганізацію Української академії банківської справи» **Українську академію банківської справи** реорганізовано шляхом приєднання до **Сумського державного університету**;

➤ назву бібліотеки **ХНУМГ імені О. М. Бекетова** змінено на **Наукова бібліотека Харківського національного університету міського господарства імені О. М. Бекетова**;

➤ назву бібліотеки **ХНПУ імені Г. С. Сковороди** змінено на **Наукова бібліотека Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди**, згідно рішення Вченої Ради університету від 30.08.2016;

➤ назву Науково-технічної бібліотеки **ХНЕУ** змінено на **бібліотека Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця**, згідно Статуту **ХНЕУ**, що затверджений **19** квітня **2016** року МОН України;

➤ назву Науково-технічна бібліотека **НТУ «ХПІ»** змінено на **Наукова бібліотека Національного технічного університету «ХПІ»**, згідно рішення вченої ради університету від 11.03.2016 р.

• кадрові зміни:

➤ директором **Наукової бібліотеки Харківського державного університету харчування та торгівлі** призначено **Ларису Григорівну Бакуменко**

• структурні зміни:

➤ у структурі **НБ НЮУ імені Ярослава Мудрого** скорочена одиниця заступника директора, сформовано відділ з науково-методичної роботи;

• у структурі **НБ ХНУМГ імені О. М. Бекетова** сформовано відділ рідкісних і цінних видань»;

➤ до структури відділу електронних ресурсів **НБ ХНУРЕ** увійшов сектор наукометричного моніторингу, у зв'язку з чим відредаговано положення про відділ та розроблено положення про сектор.

Відповідно до Наказу Міністерства культури і туризму України від **16.07.2007** № **44** «Про затвердження Положення про проведення атестації працівників підприємств, установ,

організацій та закладів галузі культури» у бібліотеках **ХНАУ імені В. В. Докучаєва, ПолтНТУ, УМСА** (3 працівники) минулого року проведено атестацію персоналу. Також було завершено атестацію працівників **ЦНБ ХНУ імені В. Н. Каразіна**, яку пройшли працівники, відсутні під час чергової атестації з поважних причин.

У звітному році директор **НБ НФаУ** пройшла атестацію на відповідність займаний посаді у Інституті підвищення кваліфікації фахівців фармації НФаУ та відвідала цикл підвищення кваліфікації «Основи педагогічної майстерності», що проводилися при ННМБ України на базі НБ ДЗ Дніпропетровська медична академія та КЗ «Дніпропетровська обласна наукова медична бібліотека. У **НБ УПА** минулого року було створено службу БД «Кадри».

Підвищенню загальнокультурного рівня фахівців бібліотек, невід'ємної складової самоосвіти, сприяли відвідування культурно-масових заходів, які проводилися іншими бібліотеками, відвідування театрів, музеїв, галерей, екскурсій визначними місцями України. Для співробітників **НБ ХНАДУ**, в рамках святкування Всеукраїнського дня бібліотек, була організована поїздка по шляхам українського філософа Григорія Сковороди до Національного літературно-меморіального музею Г. С. Сковороди. Працівники **бібліотеки ПУЕТ** завдяки екскурсії до музею-заповіднику А. С. Макаренка в с. Ковалівка відкрили багато цікавих фактів з життя видатного педагога, а колектив **бібліотеки УМСА** побував на екскурсіях до духовно-культурного центру імені Паїсія Величковського на виставці ікон, вишитих медиками Полтавщини і до музею Богдана Хмельницького та Замкової Гори (м. Чигирин), Іллінівської церкви та садиби гетьмана Богдана Хмельницького. Традиційно, у рамках святкування Всеукраїнського дня бібліотек, **НТБ НАУ імені М. Є. Жуковського «ХАІ»**, була організована поїздка на базу відпочинку «Пролісок». З нагоди Всеукраїнського дня бібліотек для членів профспілкової організації **НБ НТУ «ХПІ»** була організована екскурсія до Путивлю «Відкриваємо Україну для себе».

Організація зв'язків з громадськістю і створення позитивного іміджу бібліотеки

Бібліотеки Об'єднання протягом року приділяли значну увагу створенню ефективного позитивного іміджу своїх бібліотек, зв'язкам з громадськістю, іміджевій бібліотечній політиці. Бібліотеки стають суспільним місцем, що забезпечує комунікації між книгою і читачами. Створення позитивного іміджу, формування надійної репутації серед користувачів стає основою сучасної бібліотеки ВНЗ та її пріоритетним напрямком. Для створення ефективного позитивного іміджу сучасної бібліотеки, бібліотеки ВНЗ приділяли увагу організації бібліотечного простору, комфортності бібліотечно-інформаційного обслуговування, рекламували послуги і інформаційні продукти своїх бібліотек на шпальтах газет ВНЗ, власних Web-сайтах і блогах, у соціальних мережах і корпоративних акаунтах, активно використовували QR-код, втілювали в життя принципи професійної етики бібліотечних працівників.

З метою реклами бібліотеки та її послуг у холі першого поверху головного корпусу **Каразінського університету** з ініціативи **ЦНБ** пройшла акція «Пікнік на узбіччі або Мандруюча бібліотека», яка була приурочена до Всесвітнього дня книги і авторського права та Дня англійської мови. Тут експонувалися цікаві книжково-ілюстративні виставки,

наприклад, у відвідувачів була можливість побачити рідкісні видання з фонду відділу книжкових пам'яток, цінних видань і рукописів, а саме: перше друковане видання Евкліда в перекладі математика-астронома Джованні Кампано «Елементи геометрії» (Венеція, 1482) та книгу-травник Леонарда Фука, надруковану у Базелі, у 1543 році. Репортаж про цей захід було показано на одному з каналів міста, він широко висвітлювався у соціальних мережах.

НБ СумДПУ імені А. С. Макаренка до Всеукраїнського дня бібліотек проведено тиждень заходів «Бібліотек@: сучасна, креативна, твоя!». В рамках тижня відбулись різноманітні акції, книжкові перегляди та виставки, на сайті бібліотеки була представлена віртуальна онлайн-мандрівка «Найсучасніші книгозбірні світу». З метою реалізації творчого бібліотечного потенціалу, розвитку ініціативи в роботі, серед співробітників бібліотеки проводився конкурс «Краща бібліотечна виставка». Серед нових, креативних соціокультурних заходів, які пройшли у **НТУ Полт** можна назвати: флешмоб «Бібліотека: територія емоцій і знань», присвячений Міжнародному дню щастя; «Бенефіс читача», проведений на одному з факультетів університету.

Бібліотеки Об'єднання для свого позиціонування використовували можливості соціальних мереж і блогів. Через соціальні мережі користувачі бібліотек Об'єднання протягом року оперативно дізнавалися про нові надходження до бібліотек, соціокультурні заходи й акції, які вони проводили, бібліотеки активно займалися популяризацією електронних книжкових виставок тощо. Бібліотеки Об'єднання представляли свої сайти у соціальних мережах, це такі бібліотеки, як **НТУ «ХП»**, **НЮУ імені Ярослава Мудрого**, **ХНУ імені В. Н. Каразіна**, **ХНМУ**, **СНАУ**, **УПА**, **НАУ імені М. С. Жуковського «ХАІ»**. Наприклад, **бібліотекою ХДАК** створено і розміщено альбоми: «Винаходи для любителів книги»; «Пам'ятники книзі у світі», «Рідкісні книги у нашому фонді», «Незвичайні книжкові полиці в internet» тощо. Бібліотекою **ПУЕТ** на своєму сайті організовано фотоконкурс під назвою «Читаюча людина – успішна людина». **НБ ХНУМГ імені О. М. Бекетова** продовжувала підтримувати свою сторінку у Вікіпедії (<https://uk.wikipedia.org/wiki/>) і вести всі сторінки проекту «Видатні вчені Харківського національного університету міського господарства імені Олексія Миколайовича Бекетова у Вікіпедії».

Підтримуючи неформальні контакти зі своїми користувачами, **НБ НЮУ імені Ярослава Мудрого**, протягом звітного року, у соціальних мережах розміщувала промо-матеріали про ВНЗ, відомих юристів та вчених університету, бібліотечні заходи, документні фонди тощо. Новим напрямком роботи **НБ ХНАДУ** у 2016 році стало створення і розміщення відеороликів присвячених українським і закордонним письменникам, які висвітлюють цікаві факти їх біографії.

У звітному році власну сторінку у таких соціальних мережах, як Facebook, ВКонтакті, YouTube відкрито бібліотеками **ХДУХТ**, **ГНПУ імені Олександра Довженка**, **ХНТУСГ**, **ХНПУ імені Г. С. Сковороди** і **ПУЕТ**, що сприяло рекламі бібліотек і ВНЗ, залученню нових користувачів.

Фахівці **бібліотек ХНУРЕ**, **ХНМУ**, **ХДУХТ** протягом року продовжували випускати електронні бюлетені і газети. Наприклад, на сайті **НБ ХНУРЕ** протягом року були представлені два випуски електронної газети «Технобоок», де розповідалось про кишеньковий перекладач, академічну доброчесність, новинки художньої літератури, про книгу «Designed by Apple in California», присвячену пам'яті Стіва Джобса тощо. У 11 е-бюлетенях 2016 року **НБ ХНМУ «Бібліотерапевт»** містяться статті такі, як «Зустріч із Шевченком...», «Ілья Мечников и Харьков», «Геній української нації, розум і серце народу» –

до 160-річчя від дня народження та 100-річчя від дня смерті видатного українського письменника, мовознавця, літературознавця, вченого І. Я. Франка.

У звітному році фахівцями **НБ ХНПУ імені Г. С. Сковороди** започатковано новий формат спілкування з користувачами, створено віртуальний бюлетень «Невичерпний скарб». Надалі планується розміщення цього бюлетеню на сайті бібліотеки. **НБ ХНТУСГ** розпочато створення електронних газет «БібліоТехА» та «БиблиоTrevel».

Бібліотеки **ХНУ імені В. Н. Каразіна** і **ХДАДМ** взяли участь у заходах «День однієї вулиці» (організатор – громадська організація «День музики»), які проходили у Харкові. Ці фестивалі відбулися на вулицях Університетській і Мистецтв за підтримки Харківської міської ради, агенції USAID і в рамках проекту «Тиждень Німеччини у Харкові» за ініціативи Посольства Німеччини. «День однієї вулиці» – це екскурсії, лекції, презентації, ярмарки, майстер-класи, виступи артистів, благодійні акції для дітей та дорослих, знайомство з людьми, які пишуть історію міста. Наприклад, «Університетська бібліотека - скарби мудреців», під такою назвою проходили екскурсії протягом усього дня, присвяченого вулиці Університетській у приміщенні ЦНБ ХНУ імені В. Н. Каразіна. Захід відвідали біля 800 осіб. Задля популяризації бібліотечних послуг **НБ ХНУМГ імені О. М. Бекетова** активно використовувала телебачення Університету.

Створенню позитивного іміджу бібліотек Об'єднання сприяли різноманітні благодійні акції. Бібліотеки, упродовж року, брали участь у щорічних акціях. Так **НБ НЮУ імені Ярослава Мудрого** було організовано допомогу Луганському університету внутрішніх справ, що переїхав до м. Миколаєва. З особистих зібрань співробітників і студентів університету бібліотекою було передано комплект фундаментальних підручників з права та суспільно-політичним наукам. Працівники **НБ НЮУ імені Ярослава Мудрого** брали участь у благодійній акції – збір книжок для потреб пацієнтів Харківської обласної клінічної травматологічної лікарні, збір науково-популярної літератури для дітей та підлітків у подарунок Харківському літературному музею для формування тематичних публічних експозицій у «вуличній бібліотеці». На сайті **НБ НТУ «ХП»** розміщені посилання «Підтримаємо разом проект ТСН «Допоможіть людині!», «Допоможи армії, біженцям, пораненим та у розшуку (база перевірених організацій та волонтерів)». Неодноразово до військових частин і військового шпиталю передавались подарунки: теплі речі; продукти харчування тощо. В рамках роботи громадської організації «Сестра милосердя АТО/Харків» працівники **НБ ХНМУ** продовжували допомагати медикаментами, предметами першої необхідності пораненим військовим, які знаходяться на лікуванні у Харківському військовому шпиталі.

Благодійний проект «Світ у дитячих долоньках» засновано **НБ ХНМУ** у 2016 році. Місія проекту – залучення небайдужих людей до допомоги в організації дозвілля дітей, які потребують особливої уваги, в першу чергу, пацієнтів онкологічних відділень дитячих лікарень і вихованців дитячих будинків Харкова, до якого долучилися працівники та студенти університету, колеги з інших ВНЗ та установ.

Усі ці заходи сприяли формування позитивної репутації серед користувачів бібліотек Об'єднання.

Матеріально-технічна база бібліотек

Керівництво бібліотек як і завжди приділяло увагу питанням модернізації матеріально-технічної бази своїх бібліотек, що сприяло ефективному обслуговуванню користувачів, створювало комфортні умови працівникам бібліотек і їх користувачам, дозволяло зберігати фонди тощо. Керівництво бібліотек приділяло увагу організації бібліотечного простору – зони обслуговування читачів і внутрішніх приміщень. Минулого року інфраструктура бібліотек Об'єднання зазнала деяких змін. Так, площа бібліотечних приміщень протягом року зменшилася більш, ніж на 4 тисячі м² і становить **74 287,21** м², дещо збільшилася площа приміщень для зберігання фондів – **39 781,08** м².

До знаменної дати **НБ НФаУ, 95-річчя** від дня заснування, було приурочене відкриття нового електронного читального залу, загальною площею – **97,2** м², який налічує **60** посадочних місць і оснащених **53** новими комп'ютерами. У **2016** році також бібліотека отримала нове приміщення для книгосховища загальною площею – **158** м², яке вміщує понад **200** тис. документів.

Протягом звітнього року співробітниками **НБ НІОУ імені Ярослава Мудрого** проведено передислокацію значної частини фонду у нову будівлю, в зв'язку з введенням її у **2017** році у експлуатацію. Відділом рідкісних книг і дисертацій бібліотеки, з метою забезпечення збереження фондів при транспортуванні, проведено ряд організаційних заходів: підрахунок фонду за форматами; підрахунок необхідної кількості пакувальних матеріалів; біологічна діагностика стану документів. Також вирішувалися питання щодо розміщення комп'ютерного обладнання і бібліотечних меблів. Придбані моноблоки Lenovo Ideacentre AIO 300-20ISH **14** одиниць, багатофункціональний пристрій Xerox WorkCentre 7225i, відео проектор Epson EB-04, настінний екран для проектора Elite Screens 109 тощо.

В одному з корпусів **ХНМУ**, де знаходяться один з відділів обслуговування і двоповерхове книгосховище **Наукової бібліотеки**, влітку проведено роботи з утеплення будівлі, замінено вікна, систему опалення, відновлено додатковий санвузол. У приміщенні одного з корпусів університету покладений лінолеум, проведено освітлення і організовано робоче місце для працівника НДІ гігієни праці та профзахворювань, куди було передислокований фонд і каталоги інституту.

З метою покращення умов обслуговування користувачів **НБ УПА**, через низьку температуру взимку, адміністрацією академії було прийнято рішення про переміщення загального читального залу у інше приміщення. Для цього було проведено передислокацію наукового абонементу, а саме, біля **90** тис. документів було переміщено у інше приміщення. У новому приміщенні наукового абонементу встановлені старі і нові стелажи. За кошти академії було придбано **34** стелажа на суму **51 708,85** грн. У звільненому приміщенні відремонтовано стіни і підлогу, замінено вікна і двері, оплачені нові меблі для читального залу на суму **53 640** грн. Почати обслуговування користувачів у новому читальному залі планується у **2017** році.

У зв'язку з об'єднанням **СумДУ** й **УАБС**, у колишньому приміщенні бібліотеки **УАБС** було створено філію, де розташовано **2** абонементу, читальний зал і **3** книгосховища. Однак, завдяки структурній перебудові університету, **бібліотека** втратила **6 636,1** м² площі колишньої **НБ УАБС**. У **2016** році розширено Філію бібліотеки в Медичному інституті

шляхом створення читального залу навчально-методичної та наукової літератури за спеціальністю «Стоматологія», та перейменована в Медичну бібліотеку.

Протягом року здійснювалися поточні та капітальні ремонти приміщень бібліотек, увага приділялась оформленню їх інтер'єрів. Так, у деяких приміщеннях **НБ СумДПУ імені А. С. Макаренка** було здійснено поточний ремонт системи опалення, у **ФБ ХНАУ імені В. В. Докучаєва** поліпшено опалення у робочих кімнатах і основному книгосховищі. Для великого читального залу **НБ ХНУРЕ** були придбані стелажі, зроблено ремонти у читальному залі для наукових робіт і науково-бібліографічному відділі. **Бібліотека УМСА** отримала нові стільці для читального залу і столи для працівників бібліотеки. З метою поліпшення умов праці співробітників і користувачів у **НТБ НАУ імені М. Є. Жуковського «ХАІ»** було проведено ремонт приміщень читального залу іноземної літератури, читального залу літератури ДСК, абонементу наукової літератури, бібліотечного пункту у гуртожитку. У цих приміщеннях було замінено 4 вікна, встановлена підвісна стеля, здійснено ремонт системи освітлення тощо.

У бібліотеці імені **М. А. Жовтобрюха ПНПУ** під час інвентаризації було перемірено приміщення, в результаті чого виявилася невідповідність попереднім показникам загальної площі бібліотеки у 20 м², тому цей показник на 01.01.2017 року становить 1 794 м².

Занепокоєність викликає погіршення матеріально-технічної бази деяких бібліотек Об'єднання. Так, за звітний рік, **НБ СумДПУ імені А. С. Макаренка** через відчуження втратила читальний зал, площею 100 м². **Бібліотеці УМСА** виділено одну кімнату для підсобного фонду навчального абонементу, а читальний зал «Електронна бібліотека» передано іншому підрозділу академії. Тому загальна площа бібліотеки зменшилася на 13,9 м². У зв'язку з реорганізацією і модернізацією **КрНУ**, площа бібліотеки зменшилася на 141,68 м² і бібліотека залишилася без читального залу і книгосховища в одному з корпусів університету. Зменшилася площа читального залу **НБ СНАУ** на 10 м² через встановлення додаткових стелажів для літератури. Також, за даними звітів, зменшилися площі бібліотек **УкрДУЗТ, ХДУХТ, ХДАК, ПНПУ імені В. Г. Короленка**. У зв'язку зі зменшенням персоналу бібліотеки **ПДАА**, загальна площа бібліотеки зменшилася на 78,2 м². В цілому загальна площа бібліотек Об'єднання у порівнянні з минулим роком зменшилася більш ніж на 4 000 м².

Майже всі бібліотеки Сумського обласного методичного об'єднання відчувають брак приміщень для розташування бібліотечних фондів та обслуговування користувачів.

За даними звітів потрібні термінові ремонти в приміщеннях книгосховищ, читальних залах і абонементах, а також внутрішніх приміщеннях бібліотек, ремонти електричних мереж та систем опалення. Капітального ремонту приміщень потребують бібліотеки **ХДУХТ, ХНУ імені В. Н. Каразіна, НТУ «ХП», УПА, НАУ імені М. Є. Жуковського «ХАІ», ХНУМГ імені О. М. Бекетова, ХНПУ імені Г. С. Сковороди, ХДАК, ХДЗВА, ХДАДМ, ПНПУ імені В. Г. Короленка, ПДАА, КрНУ імені Михайла Остроградського, СумДПУ імені А. С. Макаренка**, перебувають у аварійному стані приміщення бібліотек **ХДУХТ, ХНУ імені В. Н. Каразіна і НТУ «ХП»**.

У бібліотеках підтримувався належний санітарний стан фондів і приміщень. У полі зору бібліотек знаходилися питання створення оптимального режиму зберігання фондів, що відповідає державним стандартам. Персонал бібліотек дотримувався правил техніки безпеки, протипожежної та електробезпеки, регулярно проводилася інвентаризація матеріальних

цінностей, бібліотеки одержували проїзні квитки на міський транспорт для службових поїздки.

За даними звітів кількість персональних комп'ютерів трохи збільшилася і становить **1 624**, у тому числі **47** серверів. Резервне сховище даних Chassing Supermicro SYS- 5028D-EIR12 минулого року отримала **ЦНБ ХНУ імені В. Н. Каразіна**. **НБ ХНТУСГ** також у **2016** році отримала сервер. Кількість копіювально-множної техніки на кінець **2016** року зменшилася і становить **505** одиниць. Минулого року **НБ ХНМУ** отримала безконтактний проєкційний сканер Fujitsu ScanSnap SV600 з максимальним розміром області сканування **297x420** мм.

Минулого року **НБ НТУ «ХПІ»** створено належні побутові умови для працівників: дві кімнати прийому їжі, духова кімната, тепла вода.

Бібліотеки Об'єднання і надалі планують продовжити роботу задля покращення умов праці у бібліотеках – проведення ремонтних робіт у приміщеннях книгосховищ, читальних залів і абонементів, а також внутрішніх приміщень бібліотек, закупівлю меблів, стелажів, змін у дизайні тощо.

Нове у роботі бібліотек **NEW !**

Протягом звітного року бібліотеки Об'єднання вдосконалювали різноманітні сторони своєї діяльності такі, як надання нових послуг або продукції, використання інноваційних технологій і сучасних методів управління діяльністю і персоналом, впровадження відкритого доступу до фондів, організація бібліотечного простору:

- розпочата робота бібліотек ВНЗ Харкова у корпоративному проєкті ХДНБ імені В. Г. Короленка – створення науково-довідкового професійного ресурсу «Бібліотечна енциклопедія Харківщини», серед них: **ХНУ імені В. Н. Каразіна**, **УПА**, **НЮУ імені Ярослава Мудрого**, **ХДУХТ**, **ХНМУ** і **ХДАК**;
- **бібліотека імені М. А. Жовтобрюха ПНПУ** приєдналася до корпоративного проєкту «Наука України: доступ до знань» НБУВ;
- **НБ НТУ «ХПІ»** і **НБ ХНМУ** приєдналася до проєкту «БібліоСинергія»;
- **НБ НТУ «ХПІ»** започатковано власний проєкт «Жінки доктори наук, професори – гордість політеху»;
- у зв'язку з об'єднанням **СумДУ** і **УАБС**, конвертовано більш ніж **138** тисяч бібліографічних записів із АБІС «ІРБІС» **НБ УАБС** і створено єдиний інформаційний ресурс на базі програмного забезпечення «УФД/Бібліотека»;
- **НБ НТУ «ХПІ»** – розпочата координація робіт за Угодою про членство в РІЛА Учасника, представленого Асоціацією користувачів Української науково-освітньої телекомунікаційної мережі УРАН;
- **ФБ ХНАУ імені В. В. Докучаєва** розпочато роботу із запровадження АБІС Koha;
- **НБ ХНМУ** започатковано проєкт з подцифрування своїх книжкових скарбів та створення їх електронних копій;

• усіма бібліотеками Об'єднання протягом року переглядалися і готувалися нові організаційні та технологічні регламентуючі документи, наприклад:

- **НБ УПА** розроблено «Перспективний план роботи з формування фонду Наукової бібліотеки УПА» і «Перспективний план організаційно-управлінської, технологічної документації Наукової бібліотеки УПА» на **2016-2020** рр.;

- **НБ НЮУ імені Ярослава Мудрого** розроблено «Концепцію розвитку Наукової бібліотеки НЮУ імені Ярослава Мудрого на період **2016-2020** рр.»;

- **НБ НЮУ імені Ярослава Мудрого** оновлено діяльність і склад Бібліотечної ради, затверджено «Положення про Бібліотечну раду НЮУ імені Ярослава Мудрого»;

• бібліотеками **НЮУ імені Ярослава Мудрого**, **НТУ «ХП»** і **ХГУ «НУА»** розпочато формування консолідованої е-платформи «Правова освіта. Правова культура»;

• **бібліотека УМСА** розпочала роботу з переходу до систематизації усіх нових надходжень за таблицями Універсальної десятикової класифікації (УДК);

• на сайті **бібліотеки ПУЕТ** представлено нову послугу – «Комплектування на замовлення користувача»;

• **НБ ХНТУСГ** впроваджено віртуальну послугу електронного замовлення документів через ЕК на сайті бібліотеки;

• **бібліотекою ПУЕТ** розпочато аналітичний розпис електронних журналів, що розміщені у вільному доступі у мережі Інтернет;

• **НБ ХНУРЕ** – у відділі електронних ресурсів створено сектор наукометричного моніторингу;

• **НБ НЮУ імені Ярослава Мудрого** – організовано відділ науково-методичної роботи;

• **НБ ХНУМГ імені О. М. Бекетова** – створено «Відділ рідкісних і цінних видань»;

• **НБ НФаУ** – відкрито новий електронний читальний зал, загальною площею – **97,2 м²**, який налічує **60** посадочних місць і оснащених **53** новими комп'ютерами, також бібліотека отримала нове приміщення для книгосховища загальною площею – **158 м²**, яке вміщує понад **200** тис. документів;

• у **НБ НЮУ імені Ярослава Мудрого** відкрито пункт європейської інтеграції за проектом УБА «Все про Європу: читай, слухай, дізнавайся в пунктах європейської інформації в бібліотеках»;

• **бібліотекою ХДАК** прийнято рішення про сумарний облік мережевих локальних документів;

• **НБ ХНПУ імені Г. С. Сковороди** – підключено до локальної мережі **2** навчальних корпуси, що дало можливість отримати доступ до ЕК бібліотеки більшості користувачів;

• **бібліотека ННППІ м. Бахмут (Артемівськ) УПА:**

➤ організовано повнотекстову БД навчально-методичних видань в ЕК;

➤ створено БД «Читач» для забезпечення авторизованого доступу до повних текстів навчально-методичних видань;

• **НБ СумДПУ імені А. С. Макаренка** створено «Архів виконаних довідок» у рамках «ВДС», який надає можливість здійснення пошуку за категорією знань і темою запиту;

• розпочато обслуговування користувачів у автоматизованому режимі **НБ УПА** – на трьох абонементках;

• **НБ УПА** здійснено перехід на шосту версію Dspace Інституційного репозитарію EIAg UIR;

• **НБ ХНУРЕ** здійснено перехід на нову версію 5.5. Dspace електронного архіву EIAgKhNURE;

• **НБ НТУ «ХП»** здійснено перехід на нову версію 5.0. Dspace інституційного репозитарію університету;

• **НБ ПолтНТУ** розпочато наповнення інституційного репозитарію університету – ePNTUIR – <http://reposit.pntu.edu.ua/>;

• **НБ ХНУРЕ** запущено оновлений сайт Бібліотеки (<http://library.nure.ua/>);

• сайт **НБ ХНУМГ імені О. М. Бекетова** переведено на нову версію платформи «Joomla! 3.6.4.»;

• **НБ ХДУХТ** придбано WEB-модуль АБІС «УФД/Бібліотека», що дає можливість доступу до електронного каталогу бібліотеки у мережі Інтернет;

• **НБ НАУ імені М. Є. Жуковського «ХАІ»** встановлено нову версію **2.5.18** АБІС УФД/Бібліотека;

• **НБ НЮУ імені Ярослава Мудрого** у електронному каталозі АБІС ІРБІС реалізовано функцію списання документів;

• **НБ ХНУРЕ** розроблено та випробувано формулу з урахуванням вагомих коефіцієнтів для визначення публікаційної активності вчених університету;

• **бібліотекою ПДАА** започатковано серію «Біобібліографія вчених Полтавської державної аграрної академії»;

• **бібліотекою КрНУ** розпочато створення біобібліографічних покажчиків;

• **бібліотекою ПУЕТ** складено та розміщено на сайті презентацію: «Правила опису джерел і складання списків літератури»;

• **НБ ХНУМГ імені О. М. Бекетова** розроблено дистанційний курс «Інформаційні ресурси наукової бібліотеки університету» у середовищі системи дистанційного навчання Moodle;

• для інтеграції наукової інформації ВНЗ у світовий інформаційний простір створено та відкрито інституційні репозитарії у **ХДУХТ – НДУНТ**;

• Інституційний репозитарій почав функціонувати у **ХНПУ імені Г. С. Сковороди**;

• **НБ ХНУРЕ** – припинено дію «Електронної доставки документів»;

• **ЦНБ ХНУ імені В. Н. Каразіна** на сайті було розміщено посилання до таблиць класифікації JEL Classification;

• **ФБ ХНАУ імені В. В. Докучасва** прийнято рішення про створення предметного рубрикатора ЕК;

• **НБ ХНТУСГ** розпочато роботу з ведення е-картотеки книгозабезпеченості;

• **НБ НЮУ імені Ярослава Мудрого** – зареєстровано у «Вебометричному рейтингу бібліотек України»;

• **НБ ХНУРЕ** фахівці взяли участь у перекладі стандартів ISO;

• **НБ УПА** створено мобільну версію сайту;

Код поля изменен

- **НБ НТУ «ХП»** – сайт бібліотеки представлено у новій версії на базі ПЗ Drupal, впроваджено тримовний інтерфейс;

- **НБ ХНПУ імені Г. С. Сковороди** започатковано новий формат спілкування з користувачами, створено віртуальний бюлетень «Невичерпний скарб»;

- **НБ ХНТУСГ** розпочато створення електронних газет «БібліоТехА» та «Библио Trevel»;

- **НБ ХНУРЕ** започатковано новий вид наочної ілюстративної виставки – персональна виставка;

- **Бібліотеки ХНУ імені В. Н. Каразіна і ХДАДМ** взяли участь у соціокультурних заходах «День однієї вулиці», які відбулися на двох вулицях міста. Цей проект об'єднав історію міста, культуру і творчість, він був спрямований на збереження історії Харкова, знайомство з унікальним різноманіттям центральних вулиць, поліпшення туристичної привабливості, формування позитивного іміджу міста і бібліотек;

- **НБ НЮУ імені Ярослава Мудрого** започатковано нові форми соціокультурних заходів: інфо-квест «Цікаві факти про мови Європи»; віртуальне фото-есе «Університетські бібліотеки Європи»; бібліотечний перформанс-екскурсію «Бібліотека – це є Університет»;

- **бібліотекою КрНУ** на сайті створено патріотично-інформаційну сторінку пам'яті, присвячену Герою АТО, аспіранту КрНУ імені Михайла Остроградського Андрію Покладову – <http://www.kdu.edu.ua/LIB1/page11.php>;

- **Бібліотека СумДУ** приєдналась до руху букросингу, організовано книжкову виставку «Світ мандруючих книг. Букросинг в бібліотеці СумДУ»;

- **НБ ХНУРЕ** започатковано серію практикумів для працівників бібліотеки, проведено майстер-клас за темою «Читач-бібліотекар»;

- **НТБ ПолтНТУ** започатковано нову форму проведення заходів з підвищення фахового та культурного рівня бібліотекарів – модель «Інформація +». Перший захід було присвячено Кодексу етики сучасного бібліотекаря на тему «Пріоритети та моральні цінності сучасного бібліотекаря»;

- **НБ УПА** створено службу БД «Кадри».

Успішний розвиток різних напрямків роботи бібліотек можливий при сприятливих нормативно-правових умовах, тому є нагальна потреба більше уваги приділяти законодавчим і регламентуючим документам з бібліотечної справи.

Бібліотеки планують подальший розвиток та удосконалення єдиного інформаційного ресурсу бібліотек з урахуванням перспективних напрямків підготовки фахівців і наукових досліджень ВНЗ, впровадження і якісне забезпечення комплексу нових інформаційно-бібліотечних послуг для задоволення запитів користувачів, удосконалення інфраструктури бібліотек, підвищення комфортності обслуговування користувачів тощо.

Бібліотеки прагнуть до підвищення якості і розширення спектру услуг для користувачів, прагнуть створювати комфортні умови і нові сервіси для відвідувачів, використовувати сучасні інформаційні технології.

Виконавець:
Н. І. Лазаренко
(057)707-52-24

Список прийнятих скорочень:

ГНПУ – Глухівський національний педагогічний університет імені Олександра Довженка
ДНПБ України імені В. О. Сухомлинського - Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В. О. Сухомлинського
ЕК – Електронний каталог
ІБЦ ХДЗВА – Інформаційно-бібліотечний центр Харківської державної зооветеринарної академії
КрНУ - Кременчуцький національний університет імені Михайла Остроградського
КНУ імені Тараса Шевченка – Київський національний університет імені Тараса Шевченка
КЗ «ХГПА» ХОР – Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради
МОН України - Міністерство освіти і науки України
НаУКМА – Національний університет «Києво-Могилянська академія»
НАУ імені М. Є. Жуковського "ХАІ"- Національний аерокосмічний університет імені М. Є. Жуковського "ХАІ"
НБУ імені Ярослава Мудрого – Національна бібліотека України імені Ярослава Мудрого
НБУВ – Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського
НМВ – Науково-методичний відділ
ННІГОТ УПА - Стахановський навчально-науковий інститут гірничих та освітніх технологій Української інженерно-педагогічної академії
ННМБ України – Національна наукова медична бібліотека України
ННППІ - Навчально-науковий професійно-педагогічний інститут Української інженерно-педагогічної академії (м.м. Бахмут і Слов'янськ)
ННСГБ НААН – Національна наукова сільськогосподарська бібліотека Національної академії аграрних наук України
НТУ „ХПІ” – Національний технічний університет "ХПІ"
НТУУ «КПІ» - Національний технічний університет України «КПІ»
НФаУ – Національний фармацевтичний університет
НЮУ імені Ярослава Мудрого - Національний юридичний університет ім. Ярослава Мудрого
ОНУ імені І.І. Мечникова - Одеський національний університет імені І. І. Мечникова
ПДАА - Полтавська державна аграрна академія
ПНПУ - Полтавський національний педагогічний університет ім. В. Г. Короленка
ПолтНТУ - Полтавський національний технічний університет ім. Ю. Кондратюка
ПУЕТ - Полтавський університет економіки і торгівлі
СНАУ - Сумський національний аграрний університет
СумДПУ - Сумський державний педагогічний університет імені А.С. Макаренка
СумДУ - Сумський державний університет
УАБС – Українська академія банківської справи, м. Суми
УБА – Українська бібліотечна асоціація
УПА – Українська інженерно-педагогічна академія
УкрДУЗТ - Український державний університет залізничного транспорту

УМСА - Українська медична стоматологічна академія, м. Полтава
ХГУ «НУА» - Харківський гуманітарний університет «Народна українська академія»
ХДНБ ім. В. Г. Короленка – Харківська державна наукова бібліотека імені В. Г. Короленка
ХНУ імені В. Н. Каразіна – Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
ХНЕУ імені С. Кузнеця – Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця
ХНМУ – Харківський національний медичний університет
ХНТУСГ – Харківський національний технічний університет сільського господарства імені Петра Василенка
ХНУБА - Харківський національний університет будівництва і архітектури
ХНУМ - Харківський національний університет мистецтв імені І. Котляревського
ХНУМГ - Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова
ХДАДМ - Харківська державна академія дизайну і мистецтв
ХДАК – Харківська державна академія культури
ХДАФК – Харківська державна академія фізичної культури
ХДЗВА – Харківська державна зооветеринарна академія
ХДУХТ - Харківський державний університет харчування і торгівлі
ХНАДУ - Харківський національний автомобільно-дорожній університет
ХНАУ імені В. В. Докучаєва – Харківський національний аграрний університет імені В. В. Докучаєва
ХННІ ДВНЗ УБС – Харківський навчально-науковий інститут ДВНЗ «Університет банківської справи»
ХНПУ - Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди
ХНУРЕ – Харківський національний університет радіоелектроніки

ПЛАН проведення конференцій
Центральною науковою бібліотекою
у 2017 році

№ з/ п	Назва заходу	Міністе рство	Організація, відповідальна за проведення	Телефон, Факс, E-mail	Місце проведе ння	Термін проведе ння	Кіл ькіс ть уча сн.	Країни, запроше ні для участі	Прізвище відповідальн ого
1	Міжнародна науково-практична конференція «Книга і бібліотека у мистецькому просторі міста» "Book and Library in the city art space"	Міністе рство освіти і науки України	ХНУ імені В.Н.Каразіна Центральна наукова бібліотека, Харківський національний університет мистецтв імені І.П.Котляревського Бібліотека, Харківська міська спеціалізована музично- театральна бібліотека ім. К.С. Станіславського, Харківська державна наукова бібліотека ім В.Г. Короленка Одеська національна наукова бібліотека,	(057)707-52- 24 (057)707-53- 65 malinovskaya 55@ukr.net	Харків, ХНУ імені В.Н.Кар азіна: Централ ьна наукова бібліоте ка	Жовтень 2017 р.	70	Україна	Журавльова І.К. Малиновська В.М.

			Харківський художній музей						
2	Науково-практичний семінар «Збереження цінних і рідкісних видань»	Міністерство освіти і науки України	ЦНБ ХНУ імені В. Н. Каразіна	(057)707-52-24 metod.cnb@karazin.ua	ЦНБ ХНУ імені В.Н. Каразіна	березень 2017 р.	50	Україна	Журавльова І.К. Боброва М.І. Лазаренко Н.І.
3	Науково-методичний семінар "Сучасний стан та перспективи розвитку бібліотек ВНЗ Харківського зонального методичного об'єднання"	Міністерство освіти і науки України	Наукова бібліотека Української інженерно-педагогічної академії ЦНБ ХНУ імені В. Н. Каразіна	(057)733-78-97 nikolaenko@library.uipa.kharkov.ua (057)707-52-24 metod.cnb@karazin.ua	Наукова бібліотека Української інженерно-педагогічної академії	II квартал 2017 р.	50	Україна	Ніколаєнко Н.М. Журавльова І.К. Лазаренко Н.І.